Täna 10 lehekülge.

Toimetus
Pikk tän. nr. 54/56, Tallinnas
Kõnetunnid kella 10—12 ja 5—7
Peatoimetaja telefon nr. 82
Päewauudiste osakond nr. 3-09
Toimetusel üldine „ 23-75

Telefonid erakorteritel:
Wastutawal toimetajal „ 6-64
Päewauudiste osak. toim. „ 13-81
Ärijuhil „ 4-61

WABA MAA

Ilmub hommikuti.
Peatoimetaja Lui Olesk.

Üksik number 3 marka.
Tellimise hind:

1 kuu	postiga	75 m.,	postita	68.—
2 „	„	150	„	138.—
3 „	„	225	„	204.—

Wäljamaale 300 mrk. kuus.
Aadressi muutmine 20 mrk.
Tellimisi wõtawad wastu Eesti kõik postkontorid ja lehetellimiste wastuwõtjad.

Kontor Harju tän. nr. 43. Awatud kella 8—5. Telefon 3-40
Ärijuhatus ja arwepidamine **Pikk tän. nr. 54/56.** Tel. 3-53
Ärijuhi kõnetunnid kella 10—12 e. l.
Tellimiste ja lehtede ärasaatmise asjus pöörata — telefon 22-11

Hinnata kaasanded:
Piltidega nädalleht „Esmaspäew“ — iga esmaspäew;
põllutöölisa „Maamees“ — iga neljapäew.
Tarwitamata jäänud käsikirju ilma sellekohase soowita alal ei hoita.
Aadress kirjadele ja rahasaadetustele: „Waba Maa“ Tallinnas.

Kuulutuste-hinnad: kuulutuste küljedel 4 marka mm. ühel weerul, lehe eesotsas 8 marka ja tekstis 10 marka. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga.
Kuulutused ära anda kella 4-ni ilmumise eelpäewal.

Nr. 46 (1554) — Pühapäewal, 24. weebruaril 1924 a. — 7. aastakäik.

Neile, kel noorustuli hinges!

„Ronk“ nr. 8 (23)

on ilmunud.

Sisust nimetame:
Missugusena näeksin ma oma kodumaad mõnekümne aasta pärast — 2-se auhinna saanud wõistluskirjatöö; Elu jää all — waatlused looduses; Merilõwide koopas — kummaline ja kohutaw juhtumine; Loodusrahwaste kunst — neegrite ja indiaanlaste skulptuurid; Gori naljapiltide seeria; Kunst uld teha — kirjutus noorseppade seast; Noorte töödest; Georg hakkab warastama — Wallatu poisi päewaraamatust; Waarao pärandus; Tehnikakangelaste juures ja palju muud huwitawat, õpetlikku ja naljakat. Nagu harilikult huik pilte. **Hind ainult 10 marka.**

Wabariigi aastapäewa puhul

24. weebruaril kell 7—8 õhtul.

Illuminatsioon
PHILIPS

0502

wäljas põlew. PHILIPS lambid 20000 küünalt.

Harju tän. 46. **A. Kapsi & Co.** Harju tän. 46.

Tall. Jahtklubi ruumides, Rüütli tän. 15

korraldatakse 6. wabariigi aastapäewa puhul 24. weebruaril

MASKERAAD-BALL.

Algus k. 8 õht. **Lõpp hilja öösel.**
Pääsetähed saadawal klubi uksesoldjalt. TOIMKOND.

Karwamaha-, kübara- ja mütsikauplus

Asut. 1838. a. — Omanik eestlane.

Nr. 6 Wäike Karja tän. - TALLINNAS. - **Nr. 6**

P. MICHELSON.

Eesti iseseiswuse pühaks

igasse majasse ja ametiasutusesse riigiwanema, riigikogu esimehe, wabadussõja ülemjuhataja ja teiste Eesti tegelaste pildid.
7 pilti — 1000 marka.

J. & P. PARIKAS
— Kuninga tänaw nr. 1. —

E. S. S. „KALEW“

Suured rahwuswahelised maadlus-wõistlused

23. ja 24. weebruaril s. a.
Osa wõtawad Eesti ja Läti paremad maadlejad.
Algus mõlemil õhtul kell 7. Wõistlus peetakse E. S. S. „Kalewi“ wõimlemissaalis **Gonsiori tän. nr. 4.**
Pühapäewal auhindade wäljajagamine ja lõpuks tants.

Uus awatud saapakauplus
„W E N E“
S. Tartu mnt. nr. 19.
ODAWAD HINNAD.
Wõetakse tellimisi ja parandustöid wastu. Palun lahkesti waatama tulla.

SOOWITAB
Esimene Tallinna
Motoristide kursus

oma kuulajatest, kes kursused lõpetanud, **wilunud motoriste.**
Lähemaid teateid saab Wana Posti tän. 2, kort. 2, iga äripäew k. 5—7 õ.

Neile, kel noorustuli hinges!

Iga
„Ronga“
lugeja

kes ajakirja wähemalt kuue kuu peale tellib, wõib saada

Jüripäewaks jalgratta.

Kewadel **loositakse** „Ronga“ tellijate wahel
kolm uut jalgratast wälja.
Iga jalgratas 10.000 marka määrt.
„Ronk“ maksab kuue kuu peale postiga kätte saates ainult 200 marka.
Rutake tellimistega!

Õige aeg on praegu

„Waba Maad“ 1. märtsist peale **tellida.**

„WABA MAA“ maksab postiga ainult 75 mrk. kuus. Maksuta kaasanneteks: piltidega nädalleht „ESMASPÄEW“, põllumajandusline ajakiri „MAAMEES“ ja ärarebitaw wärwitrükis SEINAKALENDER.

Kõiksugust ülikonna-, palitu-,

mantliriiet,

eht Prantsuse siidid, willast kleidiriiet
iges headuses ja wärwis, eht Hollandi walget pesuriiet suures walikus saadawal weel wanade hinnadega

K.-M. Berkowitsch,
WIRU TÄN. 23.

! Tähtis uudis moodiarmastajatele !

Praegu ilmus trükist eestikeelne moodileht

— „MODERN“ kewade number, —

mis sisaldab **umbes sada palitu, ülikonna ja kleidi moodi.** Hind 40 mrk. koju kättesaatmisega. **Moodileht „MODERN“** on oma sisu poolest wõrdlemisi palju huwitawam kui teised sarnased wõõrakeelsed wäljaanded.
Lõiked saadetakse tellimise peale!
Tellimise aadress: **Üldine ajakirjanduse kontor,** Harju tän. 43, Tallinn.

Paide weskitööstus.

Paides, Kriilawäljal, Widriki majas.

Igal ajal saadawal ja walmistatakse tellimise peale kiirelt ja korralikult jahuweskid igas suuruses alt ja pealt jooksuga.
Alati suur wäljawalik, samuti tellimise peale kiirelt saadawal iges suuruses weski kiwe.
Palun austatud tööellijaid mind lahkesti waatama tulla. Aupaklikult
Johannes Awik. Paides.

Kõige täielikum riidekauba ladu „Estonia“ all 10, Tallinn.

Müüb hinna tõusu peale waatamata weel palju riidekaupa wana hinnaga.
Eelseiswaks hooajaks
soowitab
kõiksugu uuemais moodides, wärwides ja mustrites naister. ja meester. **riideid.**

Täiswillane kleidiriie 2 küün. lai	170	mk.
„ kleidiriie	135	„
Satän, mitmes wärwis	50	„
Madapolam	40	„

Ruumid suurendatud.
Palun lahkesti tarwitajaid waatama tulla.

Grammofonid ja plated

alati suures wäljawalikus saadawal **O.-Ü. „Esto-Muusika“,**
Tallinnas, Lai tän. 34. Kõnetr. 10-24.

Passash.
Parem k-t.
Wiru t. 4. Kõn. 11-63

24. weebruarist üks paremateist piltidest tuntud Tallinna publikumile näitlejanna **Stella Romanowna Arbenina, G. Alexander, E. Kerena, Mia Pankau, H. Picho** ja teist. kaast. Hommikumaa tants S. Arbenina ettekandel.
„NAISTE KUNINGAS“ Dr. 8 aktis. Toredad tualetid. ... Näidake mulle ainult ühte meest, kes meilt midagi ei taha, kes meid austab ainult meie enda pärast. — **Lobus Ameerika fars.** Algus kell 2 päew. ad. Pilta saadab parem salongorkester hr. Waarmann'i juhat 24. ja 25. **ei ole antaardid maksmad.**

Kasino.
1-kl. k-t. Aia t. 3.
Kõnetr. 16-08.

Täna ja edasi juurep. eeskawa **Henny Porteni** kaas. **„INGA LARSEN“** Eluline dr. 6 aktis R. Feumülleri tuntud romaani järele. Peaos. **Henny Porten, P. Otto, R. Orie.**
„Parem hilja, kui kunagi“
Lõb. Am. fars. Algus kell 2 päewal.

ER

iskogu

ones, Kaarli tän. 3.
ruaril 1924 a.
lli wõistlused
nek“ C — Raud klubi.
Wõitleja.
Draama 7 jaos XV aastasajast

ones, Kaarli tän. 3.
r. kell 7 õht.
lartna kõne:
riigi tekkimine“.
a sooloesinem. (laul ja wiiul).
rast“. Wabaduseristi kandjatel sissepääs maksuta.

EESTI
ORKESTRANTIDE
- ühisus -
ja
Eesti Orkestrantide
Laenu-Hoiu ühisus
asuwad
Wiru tän. nr. 14. Telef. 15-45.
Asjaajamine kella 12—3

in albumid on ilmunud. !!!
de ja suwi 1925.)
kogu Eestisse eelmaksuga
mide albumid Mk. 100.—
e „ „ 80.—
bumis olewate modellide tarwis saadawal.
2.000
ter - lõiget kewede ja suwe
Ainuesitajad
Õed Böckler
Pikk t. 37.

ig. oba-
defaupa **F. Pisarew'i**
Tartu mnt. nr. 1 (nurgal).
. . . . 150 mrk. peale
lai . . . . . 110 „ „
t 2 ark. lai . . 225 „ „
palitu willast riiet 400 „ „
. . . . 900 „
. . . . 170 „
. . . . 220 „ n. „
. . . . 150 „ nael.
itmesugust pleekimata pesuriiet.
Austusega **F. Pisarew**

SJON.
kell 12 päewal, **Keawa**
jaamas,
e enampakkumise teel
ülda **turbaid** ära.
nnib osade kaupa.
na k-r. raudtee walitus

Inimſuſe tähe all wõidab naine üheõiguſluſe.

Üks naisliikumiſe ülesanneteſt.

Sagedaſti kuuleb naisorganiſatſioonide liikmete hulgaſt, et ſeltſides huwi naisliikumiſe waſtu, ennesõjaaegſega wõrreldes, wäikſemaks jäänud, et raske olewat tegewuskawa leida, mis kõiki kaaſa tõmbaks. Kahjuks paistab ſee õige olewat, kuid ſeletada laſeb ſee nähtus ennaſt täieſti. Ootamata ſai mõnigi meie lähemateſt ſihtideſt täidetud. Äkki, peaaegu üle öö, ſaime üldiſe walimisõiguſe, mille eeſt maailma paremad naiſed aastakümneid olid wõidelnud. Walimisõigus awas meile tee awalikku ellu, mille iket meie ſeni olime pidanud kandma, ilma et iſe ſõnakestki oleksime kaaſa ſaanud rääkida, kui palju meie ſelleſt ikkeſt tahame ja ſuudame wedada. Sipelga uſinuſega aſuti uut riiki looma, terwitatud oli iga kaastöötaja. Selles uute ülesannete rägastikus polnud kellelgi nii wäga kerge orienteeruda, ka meestel mitte. Pidi palju head tahtmiſt olema eneſeharimiſeks, et kohaneda uutes oludes, pidi kõige pealt usku olema, et ilmaaegu jõupingutuſi ei tehta. Palju nõuti ja nõutakſe kõikide käeſt. Loomulik, et liig kiire töötamiswiis inimeſi kurnab ja wäſitab, ſellega on ka ſeletataw teataw tüdimus, tunne, milleſt nii palju räägitakſe. Mitte õigustatud paistab mulle ſiiski meie paremate tegelaste peſſimiſm. Awalikus elus ei ſaa tundmustega läbi, mõistus peab ülekaalus olema. Näidatagu ſeda riiki ilmas, kus kõik oleks wigadeta, kus rahwa laiemate hulkade õigustatud nõudmiſed oleks täidetud. Kas ſelleſt tuleks järeldus teha, et ei makſagi tööd teha olude parandamiſeks, et ſeſt ometigi midagi wälja ei tule? Muidugi mitte.

Töötegemiſe tempo on juba palju rahuliſem ja normaalſem, kui mõni aasta tagaſi. Üksikud iſikud ja ka organiſatſioonid on oma tegewuskawa rewideerinud, wanaſt wälja heitnud, mis ülearuſeks on ſaanud!

Eesti naisorganiſatſioonid panewad meil ſuurt rõhku naiſe hariduslise taſapinna tõstmiſe peale, kui parema abinõu peale ajaga kaaſa ſammuda. Organiſeeritakſe kõnekoosolekuid, raamatukoguſid, lugemisringe jne. Kutſehariduſe edendamiſe peale on eriti tähelepanu juhitud. Üle maa korraldatakſe praktiliſi kurſuſeid. Meie ſuuremad naisorganiſatſioonid on kutſekoole ellu kutſunud, mis heade tagajärgedega töötawad, aidates naiſt aineliſelt iſeſeiswaks ſaada. Hulk kaſulikku tööd on tehtud, mille peale rahuldustundega wõib tagaſi waadata. Rõõmſat algatuſt oleks weelgi, kuid rahaline jõud ei kanna. Milleſt tuleb ſiis ſee rahulolematus?

Praktiliſed ülesanded üksi ei rahulda, tundub igatſus naiste hingedes uute hüüdſõnade järele, mis meid kõiki ühtlaſelt waimustaks ja tööle wirgutaks. Oleme poliitilisſe ellu astunud, romantiline ajajärk naisliikumiſes on ſelja taha jäänud, tuleb realpoliitikat ajada, naiste erihuwide ſeiſukohaſt wälja minnes. Pind meie jalge all kõigub weel ja tahakſime ometigi kahe jalaga tugewasti maa peal ſeista.

Elu on raske. Üleilmline majanduslinе kriis on igal pool elu ſegi paiſanud. Kui ſuudakſime pilku heita meie perekondadesſe, kuidas rahwa enamus päew-päewalt wõitleb oma olemaſolu eeſt, ſiis alles awaneks wõimalus meie aineliſe kitſikuſe kohta täit tõetruu kirjeldust tuua. Julgen tõendada, et naiſed weel raskemini ſelle all kannatawad kui mehed. Majapidamine kõigi oma harudega laſub nende õlgadel, kas iſeſeiswa kutſetöö kõrwal wõi peategewusalana, naine peab imet tegema nende markadega, mis praeguſel ajal tema kaſutada. Kõike wabandatakſe ſõjaga. Mis olnud, ſeda ei ſaa muuta, kuid kas ei peaks kõike jõudu kokku wõtma, et tulewikus ſõdaſid ära hoida. Kas ei peaks üheks meie hüüdſõnaks olema: kadugu ſõjad.

Kas tahakſime weel ſõda tema koledustega? Kas tahakſime ſõja järelduſena uueſti näha tundeelu üldiſt toorenemiſt, proſtitutſiooni tõuſu, ſuguhaiguste rohkenemiſt, kultuuriliſe elu purustamiſt? Meie, kellele loodus ſoo edaſikandmiſe täie koorma peale on pannud, meie peaks ſellega päri olema, et elu häwitatakſe, ſelle aſemel, et teda alal hoida? Ei, iga naine on loomuſunniliſelt ſõjawastane. Üksi muidugi ei ſuuda meie midagi ära teha, kuid õnneks ei ole meie ſelles küſimuſes mitte üksi. Eestil ei ole maadeahnitſemiſe plaane, meil wõiks jutt olla ainult kaitſeſõjaſt, meie wälispoliitika on ſihitud meie puutumatuſe kaitſemiſe poole, jäetagu meid aga rahule. Neil päewil lõppes Warſſawi konwerents, kus piiririikide eſitajatel uus wõimalus oli oma rahuarmastuſt rõhutada. Mis jaoks arutati rahwuswaheliſt ſeiſukorda, waſtastikke ſuhteid, piiririikide koostöötamiſt Rahwasteliidus ja muid ſarnaſeid küſimuſi, kui mitte ſelleks, et meid ootamata ei tabaks ſeiſukord, kus meid waſtu meie tahtmiſt ſunnitakſe ſõjariistu kätte haarama. Üksiku huwi ei ſaa enam piirduda ainuüksi oma kodukoldega, ta peab ſihtima oma rahwa kaudu inimſuſe poole. Üksikud rahwad ei ſuuda elada, eraldatud teisteſt rahwasteſt. Sõda lahutas rahwaid halastamata, rahu peab neid jälle üksteiſele lähendama. Rahwasteliit on katſe, kõiki rahwaid poliitiliſelt koondada, tema peaülesanne on ſõjahaawade parandamine ja uute ſõdade ärahoidmine. Käesolewa artikli ülesanne ei ole Rahwasteliidu tähtiſuſt ſelgitada, kuid olgu ſiiski ka ſiinkohal rõhutatud, et naiſed ſellele aſutuſele oma täit tähelepanu kinkigu, ſeſt niikaua kui walitſeb arwamine, et wõim ja wägiwald kõik otſustab, kellel tugewam ruſikas, ſellel õigus, niikaua ei ole naiſe täis üheõiguslus mõeldaw. Inimſuſe tähe all wõidab naine üheõiguſluſe.

Juba hulk aastaid enne ſõda tekkis naiste rahwasteliit — rahwuswaheline naisliit, kes püüab koondada kõikide rahwaste naiſi. Eesti naiſed kuuluwad oma liidu kaudu juba paar aastat ſinna liitu. Uueks aastaks ſaatis rahwuswaheliſe naisliidu juhataja, lady Aberdeen, kõigile liitunud organiſatſioonidele õnneſoowi, mille peaſiſuks ſoe üleskutſe, kõige aktiiwſemalt oſa wõtta wõitluſeſt ſõja järelduste waſtu ja töötada uute ſõdade ärahoidmiſeks. Ta kutſub kõiki üles; wõimalikult rohkel arwul eſitajaid ſaata maikuul 1924. Londonis ärapeetawale rahwuswaheliſele kongresſile. See on kongresſ ſõjapõhjuste ärahoidmiſeks ja wäärib Eesti naiſe kõige ſuuremat tähelepanu. Toon kongresſi päewakorra, mis üllatab oma oma rohkuſe ja mitmekülgiſuſega:

Kongresſ ſõjapõhjuste ärahoidmiſeks Londonis 5.—8. mail 1924.

Esmaspäewal, 5. mail:

Kaswatus koolides ja ülikoolides: a) ajalugu ja maadeteadus rahwuswaheliſeſt ſeiſukohaſt, b) eriõpetus rahu põhilauſetes ja tülide lahendamiſeſt wahekohtute kaudu, c) õpetajate ja üliõpilaste wahetus mitmeſuguste riikide wahel.

Riigikodaniku kaswatus: a) rahwaste waimline koostöötamine, b) rahwa terwishoiu, haigete põetamiſe ja teiste ſarnaste tööde korraldamine rahwuswaheliſel aluſel.

Teiſipäewal, 6. mail:

Iſiku rahwuswaheline meelſus: a) wähemusrahwuste õiguſed omas riigis, mis puutub keelesſe, uſusſe ja ſõjawäekohustusſe, b) tööliste õiguſed.

Rahwuswaheline meelſus kaubanduſes ja rahaasjanduſes: a) rahwuswahel. laenud ja pangad, b) populaarne õpetus teiste rahwaste õiguſteſt, mis puutub tooresaineteſſe, kaubawahetusſe, tariifidesſe jne.

Kolmapäewal, 7. mail:

Makswad rahwuswaheliſed lepingud ja nende ſeletus: a) kauplemine naiste ja neidudega, b) kauplemine ſõjariistadega, d) kauplemine alkoholiga, e) emade kaitſe ja kinnitamine, f) tööstus, g) oopium ja teiſed kahjulikud narkootiliſed ained.

Neljapäewal, 8 mail:

Wälispoliitika demokraatlik kontroll: a) walitſuſed peawad oma parlamenti paremini informeerima ja nende arwamiſt küſima, b) diplomaatia peab nüüdisaja oludega ſobima, d) nõupidamine, kuidas takistada ajalehe ſõnumete ilmumiſt wale ehk puudulikkude teadetega wälispoliitiliste ſündmuste kohta.

Walitſuste rahwuswaheline meelſus: a) kõiki koondaw rahwasteliit, b) üldine igat tõugu wägede wähendamine ſihiga neid täielikult ja üldiſelt kaotada, b) maawööde laiendamine, kus ſõjawägeſid ei peeta rahwuswaheliſe garantiiga, e) mida naiſed teha wõiwad, et aidata ſõdaſid ära hoida.

Wäljaspool kongresſi päewakorda peetakſe terwe rida awalikke kõnekoosolekuid järgmiste ainete üle: Kõigi maade emade ühiſed huwid ja kohustuſed ſõdade ärahoidmiſe mõttes. Noorte kehaline kaswatus ilma ſõjawäeliste metoodideta. Kaswatus wabaduſele ja kohustustundele kõikide waſtu. Naiste õigus täisriigikodanik olla. Naiſed toetagu kõiki koondawat rahwasteliitu.

Terwe rida kõnekoosolekuid on pühendatud puhtwälispoliitikale, ſõjawõlaküſimuſele, rahwuswahelistele lepituskodadele, kohtutele jne.

Waewalt on Eesti organiſeeritud naistel aineliſelt wõimalik ſuurel arwul nimetatud kongresſiſt oſa wõtta, hea kui eſitajaidki ſuudakſime wälja ſaata, kelle ſelja taga Eesti naiſed.

Riigikodanikud oleme, olgem ſeda ſiis täieſti, kaswatagem endid ſelleks. Uued ſotſiaalſed olud määrawad ka Eesti naiſe arenemisſihi — waba iſikuna eneſemääramisõigus ja ſelle iſiku jõu ärakaſutamine kõige laiemas ulatuſes, kõige otstarbekohaſemalt üldiſuſe kaſuks. Ei taha meie muutuda mingiſugusteks wärdjateks, mis ei ole ei mees ega naine, naisteks tahame jääda, oma emainstinkte peame wäärtuslisteks, wajutame ühiskonnale, mis ſeni nii ühekülgſelt meeste pitſatit on kannud, oma pitſati peale. Meie riik areneb, arenewad ka tema kodanikud. Teadlikult otſigem oma teed. Täis wastutustunne iga ſammu juures, mis astutakſe.

Täna puudutaſime ühenduſes Londoni kongresſiga üht ainuſt küſimuſt, kuid kas meil küſimusteſt puudus on, mis meie naisorganiſatſioone ſoojaks teeks. Elu on rikas, huwitaw on elada ajajärgul, kus tema harilikuſt raamiſt üle keeb! Eks ole, makſab edaſi püüda, olgu küll, et iſiklikud igapäewaſed mured meid murdma kipuwad, — juſt ſelle kiuste edaſi, nende murede ärakaotamiſe tähe all!

M. Kurs-Olesk.

O.-ü. „Draamateatri"

rahal.-loterii looſimine

2. märtſil k. 1/2 12. Rutake tähtede omandamiſega teatri kasſaſt ja poſtkontoriteſt.

Sõda bürokraatiaga.

Asjata „paberitööstus" ja mõttetud korraldused ja määruſed on pea kõigis miniſteeriumides ſuurelt laiali lagunenud.

Toome näiteks raha- ja ſiſeminiſtrite juhatuskirja politſeile makſude ſiſſenõudmiſe asjus, mis ilmus warsti peale ſelle, kui mõned Tallinna politſeiametnikud — arwatawasti nõrga järelwalwe tõttu oma ülemuſe poolt — ſuuremad ſummad ſiſſenõutud makſe kauemat aega olid edaſi andmata jätnud ja pikapeale ära tarwitanud. Selle juhatuskirja järele ei tohi nüüd enam terwes wabariigis, nii linnas kui ka maal, ükski politſeiametnik wõlgniku käeſt makſuwõlga waſtu wõtta panka edaſiandmiſeks, olgu ſee ſumma kas wõi 5 marka.

Saades ſiſſenõudmiſe käſu, peab politſeiametnik makſuwõlgniku üles otſima ja temale ette panema maks ühe kuu jooksul panka ära taſuda. Wõlgnikud on enamasti nõus makſu kohe politſeiniku kätte ära makſma. Kuid ſee pole lubatud, ka kõige wäikſemate makſuwõlgade juures mitte, nagu juba eelpool tähendatud. Wõlgnik on kohustatud antud tähtaja jooksul linnas panka ehk maal wallawalitſusſe, mis tihti palju kilomeetrid kaugel, minema oma makſu õiendama, olgu ſee kas wõi ainult ſada marka, ja makſukwiitung politſeile ette näitama. Olles ſeotud oma tööde ja toimetustega, mis harilikult palju tähtſamad kui ſada marka, jätab wõlgnik antud käſu täitmata. Politſei peab teinekord wõlgniku üles otſima, et tema warandust üles kirjutada. Makſja palub weel kord raha waſtu wõtta ja teda enam mitte tülitada. Kuid tema üllatuſeks ei wõta politſei ka nüüd raha waſtu, waid hakkab warandust üles kirjutama. Üleskirjutamine peab ſündima nagu kord ja kohus wõlgniku ja tunniſtajate juuresolekul. Waranduſe nimekiri ſaadetakſe politſei jaoskonna ülemale kinnitamiſeks ja okſjoni wälja kuulutamiſeks. Kui ſee kõik täidetud, ilmub politſei kolmas kord wõlgniku juure tema warandust müüma ja alles ſel päewal kuni kella 11 wõib politſei makſuwõlga waſtu wõtta, mida tema kahel eelmiſel korral teha ei tohtinud!

Hea on, kui wõlgnikul leidub üleskirjutamiſeks warandust. Sageli juhtub aga, et palgatöölistel ja teenijatel ſeda ei ole. Mis peab politſei ſel korral tegema? Waeſuſe akti ju teha ei ſaa, ſeſt makſja, pakkudes politſeiametnikule raha, ennaſt makſuwõimetuks ei tunniſta ja ſeda ei ſaa ka ükski juurdekutſutud tunniſtaja tõendada. Siin tekib keerdſõlm, milles waſtu peegeldub juhatuskirja kokkuſeadjate puudulik tegelikku elu tundmine ja mida lahti arutada ei ſuudaks iſegi rahwaſaadiku Korneli poolt ſoowitatud „meretaguſed" targad.

Ühiſelt on mainitud juhatuskiri politſei töö makſude ſiſſenõudmiſe alal wähemalt kahekordſeks teinud, rääkimata kodanikkude ajawiitmiſeſt ja wintſutamiſeſt. Ei ole ſiis ime, et politſei on tööga üleliiga koormatud ja nüüd kawatſus on makſude ſiſſenõudmiſeks uut ametnikkude wõrku juurde luua. Nii ſiis — koosſeiſude kokkutõmbamiſe aſemel ametnikkude arwu ſuurendamine, mis tingitud ainult mitte otstarbekohaſe määruſe ja elunõuetele mittewastawa korraldusega.

Pangaametnik.

Kollane tuba.

Gaston Leroux kriminaal romaan. 12

„Mis ſee tõendab?" waſtaſin mina, uhke oma terwe inimmõistuſe üle, „ta awas luku ja riiwi oma pahema terwe käega, mis ka täieſti loomulik on, ſeſt parem käſi oli haawatud..."

„Midagi ei awanud ta!" hüüdis iſa Jacques. „Ega meie ometi hullud ei olnud!.. ja meid oli terwelt neli inimeſt, kui meie ukſe maha murdſime".

Ma wõtſin uueſti ſõna.

„Misſugune kummaline käſi!.. Waadake ometi ſeda iſeäraliſt kätt!"

„Täieſti loomulik käſi", waſtas Joſe, „tema jälg on aga tekkinud ſeinal, kui käſi allapoole libiſes. See inimene peab üks meeter kaheksakümmend pikk olema!"

„Milleſt teie ſeda arwate?"

„Jälje kõrguſeſt ſeinal".

Minu ſõber waatles ſiis kuuli auku ſeinas. Ta juhtis meie tähelepanu ſelle peale, et ſee mõni tſentimeeter käejäljeſt allpool oli. Siis läks ta tagaſi ukſe juurde ja ſilmitſes hoolega lukku ja riiwi. Ta tegi kindlaks, et „need ſiſſetungimiſe wäljaſtpoolt wäga häſti ära hoidſid," ka wahelöödud ukſel ei olnud lukk ja riiw mitte lahti murdunud, waid ſeinaſt olid mõlemad ukſehinged peaaegu wälja kistud.

„Epoque" noor toimetaja wõttis need asjad kõige piinlikuma uurimiſe alla, aſus ſiis uueſti ukſe kallale, ſilmitſes teda mõlemalt küljeſt, tegi kindlaks, et wäljaſtpoolt mingit wõimaluſt ei olnud uſt ei awada ega ſulgeda ja et wõti leiti ſeeſtpoolt lukuaugu torgatud. Lõpuks, kui ta weel konſtateerinud oli, et uks mitte automaatſelt kinni ei läinud, lühidalt, et ſee kõige igapäewaſem ja kõige loomulikum kõigiſt usteſt oli, mille lukk ja riiw kinlaſti kinni jäänud, laskis ta ſõnad kuuldawale: „See juba läheb!" Siis istus ta põrandale ja tõmbas ägedaſti omal ſaapad jalaſt.

Sokkides ajus ta nüüd toas liikuma. Kõigepealt kumardas ta ennaſt ümberwiſatud mööbli kohal ja waatas neid kõige ſuurema hoolega. Meie ſilmitſeſime teda waikides. Ainult iſa Jacqueſi nägu läks ikka pikemaks.

„Ah, teie wäikene... ah, teie wäikene!" naeris ta, „mis teie ennaſt niipalju waewate?"

Joſe aga tõſtis pead ja ſõnas:

„Teie kõneleſite tõtt, iſa Jacques, teie preilil ei olnud ſel õhtul tõeſti piiret. Olin wana eeſel, ſeda uskudes!.."

Ja paenduwalt, nagu madu ronis ta woodi alla.

Iſa Jacques aga algas uueſti:

„Seal all on mõrtſukas peidus olnud! Ta pidi ſeal olema, kui mina kella kümne ümber ſiſſe tulin, et öölampi põlema panna; ſeſt ei härra Stangerſon ega preili Mathilde ega ka mina iſe ei lahkunud wahepeal laboratooriumiſt".

Kuuldus Joſe hääl woodi alt:

„Ja mis kella aeg, härra Jacques, tulid härra ja preili Stangerſon laboratooriumi, et ſealt mitte enam lahkuda?"

„Kella kuue paiku".

Joſe hääl kõneles edaſi:

„Ja!.. Siin all ta on olnud... ſee on kindel... Kui teie neljakeſi ſiſſe tulite, kas waataſite ſiis woodi alla?"

„Kohe... Meie lükkaſime enne woodi igasſe kanti ümber, enne kui teda tema endiſesſe kohta tagaſi panime".

„Ja matratſite wahelt?"

„Sellel woodil on ainult üks matrats, mille peal preili Mathilde magas. Bernier ja härra Stangerſon tõſtſid matratſi kohe laboratooriumi. Matratſi all oli ainult metalliſt woodi põhi... ſeal ſees ei ſaanud keegi peidus olla... Mis teie ſiis arwate, meie olime ometi neljakeſi, midagi ei ſaanud warju jääda meie eeſt, tuba on ju wäga wäike ja mööbliga mitte ülekoormatud ning terwe pawiljong meie ſelja taga oli lukus..."

Ma uſaldaſin ütelda:

„Wõib olla pääſis ta matratſi abil wälja! Ehk koguni matratſi ſees!.. Sarnaſe mõistatusliſe loo juures on kõik wõimalik! Omas ärewuſes ei märganudki ehk härra Stangerſon ja wärawawaht, et nad kahekordſet rasluſt wedaſid... Pealegi, kui wärawawaht kaasſüüdlane on... ma räägin ſeda ainult, nagu oma arwamiſt; kuid ſel teel ſaaks ehk mõnigi aſi aruſaadawaks, iſeäranis tõſiaſi, et laboratoorium ja koda jalajälgedeſt puhtad, kuna kollaſes toas jäljed näha on."

„Ja mis weel?.. mis weel?.." naeris Joſe woodi all täieſt kõriſt.

Iſa Jacques ſeletas:

„Samad mõtted olid ka kohtu-uurijale pähe tulnud, minu härra, ja ta laskis matratſi läbi waadata. Siis naeris ta iſegi oma eneſe mõtte üle, nagu teie ſõber praegu naerab; ſeſt loomulikult ei olnud matratſil kahekordſet põhja. ... No, ja ſiis... kui mees matratſi ſees on, ſiis peab ſee ometi ſilma paistma!"

„Ütelge ometi", hüüdis Joſe woodi alt, „ſiin on õige tubliſti midagi otſitud."

„Seda tegime meie", ſeletas iſa Jacques. „Kui meie mõrtſukat ei leidnud, ſiis otſiſime, kas mõnd auku põrandas ei ole..."

„Ei ole mingit auku põrandas", waſtas Joſe. „Ega teil ſiis keldrit põranda all ei ole?"

„Ei, keldrit ei ole... Aga ſee ei takistanud meie otſimiſt, ning ei eſitanud ka kohtu-uurijat ja tema kirjutajat terwet põrandat laud-laualt läbi korjimaſt, juſt nagu peaks mõni kelder olema."

Reporter tuli nüüd uueſti woodi alt nähtawale. Tema ſilmad hiilgaſid, tema ninaſõõrmed wäriſeſid. Ta ei öelnud ſõnagi, waid alustas kohe ſeinade uurimiſt. Ta katſus neid igalt poolt ning läks ſiis lae kallale üle. Seiſeks aſetas ta tooli peſulauale ja ronis iſe ſelle ehituſe otſa.

Kui ta ka laega walmis oli, waatas ta hoolega teiſe kuuli auku... Läks ſiis aknale... Nüüd tuli järjekord aknaluukide ja wõre kätte; kõik oli kindel ja rikkumatu! Lõpuks tuli üks „ſoo!" kuuldawale ja ſiis ſeletas, ta olla rahuldatud.

„Noh, kas uſute nüüd, et ta luku taga oli, meie waene kallis preili, kui teda tapeti ja kui ta meid appi kutſus?.." hädaldas iſa Jacques.

„Ja", ſõnas noor reporter, otſalt higi pühkides. „Kollane tuba oli tõeſti kinni, nagu raudne rahakapp..."

„Tõepooleſt", ſõnaſin mina, „aſi on ſama ſaladuslik, nagu kuulſas Edgar Allan Poe romaanis mõrtſukatööſt Morque uulitſas*). Seal oli ka kõik nii kõwaſti lukustatud, et keegi wälja ei pidanud pääſema."

---

*) See romaan ilmus ka eestikeelſes tõlkes paari aasta eeſt „Tall. Teat." joone all. Metſiku mõrtſukatöö ſaatis korda ſeal hiiglaſuur ahw, kes läbi akna ſiſſe tunginud ja ſama teed kaudu põgenenud.

(Järgneb.)

"Draamateatri"

teri looſimine

utaſe tähtede omandamiſega
ſaſt ja poſtkontoriteſt.

ürokraatiaga.

itööstus" ja mõttetud korral-
on pea kõigis ministeeriumi-
lagunenud.
s raha- ja ſiſeminiſtrite ſuha-
makſude ſiſſenõudmiſe aſjus,
peale ſelle, kui mõned Tallin-
ud — arwatawasti nõrga jä-
na ülemuſe poolt — ſuuremad
ud makſe kauemat aega olid
tnud ja pikapeale ära tarwi-
atuskirja jäwele ei tohi nüüd
ariigis, nii linnas kui
ki politſeiametnik wõlgniku
wastu wõtta panka edaſi-
ſee ſumma kas wõi

nõudmiſe käſu, peab politſei-
lgniku üles otſima ja temale
s ühe kuu jooksul panka ära
d on enamasti nõus makſu
kätte ära makſma. Kuid ſee
õige wäikſemate mak-
juures mitte, nagu ju-
datud. Wõlgnik on kohustatud
olſul linnas panka ehk maal
mis tihti palju kilomeetrid
ma makſu õiendama, olgu ſee
da marka, ja makſukwiitung
tama. Olles ſeotud oma tööde
mis harilikult palju tähtſamad
ätab wõlgnik antud käſu täit-
eab teinekord wõlgniku üles
waranduſt üles kirjutada.
el kord raha wastu wõtta ja
tülitada. Kuid tema üllatuſeks
a nüüd raha wastu, waid hak-
es kirjutama. Üleskirjutami-
nagu kord ja kohus wõlgniku
uuresolekul. Waranduſe nime-
litſei jaoskonna ülemale kin-
joni wälja kuulutamiſeks. Kui
ilmub politſei kolmas kord
ma waranduſt müüma ja al-
ni kella 11 wõib politſei mak-
õtta, mida tema kahel eelmiſel
tinud!
wõlgnikul leidub üleskirjuta-
. Sageli juhtub aga, et palga-
jatel ſeda ei ole. Mis peab po-
gema? Waeſuſe akti ju teha ei
palkudes politſeiametnikule ra-
wõimetuks ei tunnista ja ſeda
uurdekutſutud tunnistaja tõen-
keerdiõlm, milles wastu pee-
ja kokkuſeadjate puudulik te-
line ja mida lahti arutada ei
malaadiku Korneli poolt ſoo-
uſed" targad.
initud juhatuskiri politſei töö
miſe alal wähemalt kahekord-
mata kodanikkude ajawiitmiſeſt
Ei ole ſiis ime, et politſei on
ormatud ja nüüd kawatſus on
miſeks uut ametnikkude wõrku
ſiis — koosſeiſude kokkutõm-
netnikkude arwu ſuurendamine,
nult mitte otstarbe-
ruſe ja elunõuetele
wa korraldusega.

Pangaametnik.

---

ei ole ... Aga ſee ei takista-
ſt, ning ei eksitanud ka kohtu-
kirjutajat terwet põrandat
lorſimaſt, juſt nagu peaks mõ-
"

i nüüd uuesti woodi alt näh-
ſilmad hiilgaſid, tema nina-
d. Ta ei öelnud ſõnagi, waid
nade uurimiſt. Ta katſus neid
läks ſiis lae kallale üle. Sei-
oli peſulauale ja ronis iſe ſelle

ga walmis oli, waatas ta hoo-
auku ... Läks ſiis aknale ...
ord aknaluukide ja wõre kätte;
a rikkumatu! Lõpuks tuli üks
le ja ſiis ſeletas, ta olla rahul-

ſute nüüd, et ta luku taga oli,
is preili, kui teda tapeti ja kui
kutſus? .. hädaldas iſa

noor reporter, otſalt higi püh-
e tuba oli tõesti kinni, nagu
d ..."

, ſõnaſin mina, „aſi on ſama
kuulſas Edgar Allan Poe ro-
katööſt Morque uuliſas*).
mi kõwasti lukustatud, et keegi
d pääſema.

ilmus ka eestikeelſes tõlkes paari
ea:" joone all. Meitſiku mõrtſuka-
al hiiglaſuur ahw, kes läbi akna
ma teed kaudu põgenenud.

(Järgneb.)

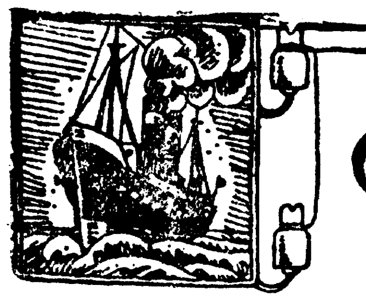

Päewauudiſed.

Eesti-Wene-Läti raudteekonwerentſi tagajärjed.

Eile jõudis Tallinna tagaſi meie ſaatkond Peterburi raudteekonwerentſilt, milleſt oſa wõtſid Eesti, Wene ja Läti.

Konwerents kestis kaks nädalat, mille ajaga waadati läbi ja lepiti kokku rea lepingute üle. Saawutati ühiſed kokkulepped otſeühenduſe kohta kaubaweos, ühiſe kaubawagunite tarwitamiſe kohta, reiſijate ja bagaaſhi weo määruste ja tranſiidi weo arwete õiendamiſe kohta. Peale ſelle ſõlmiti ükſikud lepingud Läti-Eesti, Eesti-Wene ja Wene-Läti wahel. Kaubawagunite tarwitamiſel lepiti kokku, et ühe riigi kaubawagun wõib teiſes riigis nii kaua liikuda, kuni ta tähtajaline, põhjalik järelwaatuſe tähtaeg tuleb. Need järelwaatuſed on iga kolme aasta järele. Seega oleks liikumiſe ülemaeg 3 aastat. Remondi ja oſa teiſi arweid õiendatakſe kuldrublades, kuna oſa arwestamiſt dollarites toimetatakſe. Kahe riigi wahelised arwed õiendatakſe muiſt kuldfrankides.

Järgmine tähendatud riikidewaheline raudteekonwerents on 1. juulil Riias.

End. Ameerika preſidendi Rooſevelti abikaaſa Tallinnas.

Eile hommikuſe rongiga jõudis Peterburiſt Tallinna Ameerika ühisriikide endiſe preſidendi Rooſeweldi abikaaſa, kes õhtuſe rongiga Riia poole edaſi ſõitis. Pr. Rooſevelt on eſimene wäljamaalane, kes Ameerikaſt läbi nõuk.-Wenemaa Euroopasſe ſõidab. Tallinnas wiibides ſaatis pr. R. mõned tunnid linna waatlemiſega mööda ja, nagu tema kaaslaſed jutustawad, on keskaja wälimuſega wana Tallinn kaugele külaliſele wäga meeldinud. Pr. R. tema reiſul ſaadab üks Ameerika ajakirjanik. Tallinnaſt ſõidab pr. R. Nizzasſe, kus ta kauemat aega peatab.

Leedu diplomaatline ja Ameerika ſõjawäeline eſitaja Tallinnas.

Meie wabaduspüha puhul ſõitſid eile Tallinna Leedu diplomaatline eſitaja Aukstoilis ja Ameerika ſõjawäeline eſitaja, kes ſiin mõned päewad wiibiwad.

Waſhingtoni mälestamine Ameerika konſulaadis.

Üleeile pühitſeti kohalikus Ameerika konſulaadis Waſhingtoni 200-aastaſt ſünnipäewa, milleſt oſa wõtſid Tallinna jõudnud Ameerika ſaadik, Riigiwanem, wälisminister ja wälisministeeriumi kõrgemad ametnikud.

Wenelaſed Warſſawi konwerentſiſt.

Moskwas, 22. weebr. „Iswestijas" kirjutab Steklow: Warſſawi konwerents jääb tagajärjetuks. Poola diplomaatia kaotas Eesti ja Läti, kes majanduslikult lähemalt ſeotud SSSR-iga kui Poolaga. Nad ei ſeo oma ſaatuſt Poola imperialismi huwidega. SSSR ei mõtlegi rikkuda piiririikide õiguſi ja iſeſeiswuſt. Poola kaotus kõwendab rahu Ida-Euroopas ja loob tingimiſi heaks wahekorraks. Konwerentſi nurjaminekut wõib ainult terwitada.

Uued kaitſewäe mütſimärgid.

Eile lasti wälja eſimeſed uued kaitſewäelaste mütſimärgid. Need on kuueharuliſed; keſkel on kolme leopardi kujutus.

Metallraha lüüakſe walgeſt waſeſt.

Üleeile waadati riigikassa poolt üle metallraha proowid, mis kaitſeministeeriumi mehaanika töökodade poolt walmistatud. Proowe oli terwe rida: punaſeſt ja walgeſt (padruni keſtade) waſeſt. On peaaegu kindel, et rahaks walitakſe walge waſk. Sellega on mitmed proowid tehtud juurde liſades kas 25, 20 wõi 15 protſ. niklit. Kaks eſimeſt ſegu annawad ſtantſimiſeks liig kõwa materjaali, kuna ſegu 15 protſ. nikliga weidi pehme on. Muidu on ſegu wärw ja helk täielikult praeguſe rahaga ſarnane.

Tulewaks nädalaks walmistatakſe weel uued proowid 17 ja 18 protſ. nikliga. See ſegu peaks ſoowitawat tagajärge andma. Samal ajal ſelgub ka missuguſe täpſuſeni ſegu walmistada wõidakſe.

Jääolud Eesti wetes raskemaks muutunud.

Põhja tuuled on Soome rannaſt jää Eesti randa uhtunud ja ſeega laewaſõidu raskemaks teinud. See on muidugi ajutine nähtus. Juhtub näiteks tuul jälle muutuma, ajab ta Eesti weteſt jää wälja.

Riigiwanema wastuwõtmine wabaduspühal.

Riigiwanem wõtab täna, wabaduspühal, omas majas wastu kella 3—6 õhtul.

Raudteeõnnetus laiarööpaliſel.

Tallinna-Tartu liinil Kaarepere jaama läheduſes kiir-kaubarong rööbasteſt wälja jooksnud. — Wedur ühes 14 waguniga kraawis. — Wedurijuht ja abi wäheste elumärkidega.

Tallin-Tartu-Walga liinil peetakſe ühenduſt edaſi.

Eile õhtul ſai liikumiſe oſakond Tallinnas Kaarepere jaamaülemalt järgmiſe ſiſuga telegrammi: 22. weebr. kell 20 Kaarepere Woldi jaamade wahel, 395 kilomeetril, jooksis rööbasteſt wälja kiir-kaubarong nr. 399. Tee on umbes 60 ſülla pikkuſel rikutud. Rongiteenijatega õnnetuſt ei olnud.

Wähe hiljem ſaadi teine telegramm, mis alguſes eelmiſele ſarnane, kuid lõpus juurde tähendatakſe, et wedur ühes mõne waguniga wälja jooksnud. Wedurijuht ja abi wäheste elumärkidega. Palutakſe kiires korras wedur ühes ſuuremate tööjõududega kohale ſaata, ühtlaſi ka arſt. Ligemad teated puuduwad.

Kohe peale teadete ſaamiſe ſaadeti kolm abirongi kohale. Eſimene rong ſõitis wälja Tartuſt, mis ühes arstiga umbes kell ½10 kohale jõudis. Kella 10 paiku jõudſid kohale Walga ja Tapa abirongid, mis kõik igaſuguste tarbeasjadega warustatud olid.

Kohale ſõitſid ka uurimiſe komiſjonid Tartuſt ja Tapalt.

Kiir-kaubarong nr. 399, millega õnnetus juhtus, ſõitis Tallinnaſt wälja kell 4,55 min. Walga poole. Kui rong Tapale jõudis, oli ta juba 6 tundi hiljaks jäänud lumetuiſu ja tormi tõttu.

Normaal ſõiduoludes oleks pidanud rong umbes kell 1 p. Woldis olema, kuid jõudis alles ½8 ajal Kaarepere jaama.

Et rongiõnnetus 4 kilomeetrit Kaarepereſt eemal juhtus, ſiis wõib oletada, et rong umbes ¾8 ajal ſealt wälja ſõitis.

Hiliſemad andmed, mis Tallinna jõudnud, kõnelewad, et wedur ühes 14 waguniga kraawis olla. Kaks wagunit, mis weduri taga olid, on raskesti wigastatud, kuna kaks kergemalt. Wiis wagunit ſeiſawad rööbastel. Kaup olla terwe. Õnneks pole ka teiſed rongiteenijad, peale wedurijuhi ja tema abi, wigastatud, kes Tartu haigemaija toimetati.

Rongiõnnetuſe tõttu takistati 1. ja 2. Riia rong ning 3. ja 4. Irboska-Tallinna waheline postirong.

Sellpeale waatamata, et tee pikalt wigastatud, ſaadeti ſiiski Tallinnaſt eile hommikul reiſijaterongid wälja. Samuti ſõitſid rongid ka Walgaſt ja Tartuſt Tallinna poole. Õnnetuskohal peatawad rongid ja wahetawad reiſijaid. Selleks tuleb reiſijatel ½—¾ kilomeetrit jala käia.

Raudteeliini paranduſega tehti kohe alguſt, et rongide liikumiſes mitte peatuſt ei tuleks. Kraawi jooksnud wedur ja wagunid jäetakſe eſialgu oma ſeiſukohale, kuna neid hiljem üles tõstetakſe. Pearõhku pannakſe nüüd liini peale. Oldi arwamiſel, et raudteeliini eile kell 4—5 jõuti ära parandada.

Toimetuſe töö lõpul kuulſime õnnetuſe kohta weel täiendawalt, et õnnetuſe kohale eile hommikul ſõitnud liikumiſe oſakonna ülema abi hr. Riiwes. Kell 10,55 min. hommikul ſõitſid wälja erarongiga ka teedeminister Amberg ja raudteewalitſuſe ülem hr. Reinok.

Umbes kell ¼4 oli liin parandatud, mille järele minister Amberg ühes h-rade Reinoki ja Riiweſega Tartu ſõitſid. Telefoni teel teatas hr. Riiwes Tartuſt, et nad õhtul kell 11 tagaſi Tallinna jõuawad.

Waatamata ſellepeale, et liin küll parandatud, ei kannata ta weel kiiret ſõitu wälja. Üleſõit on wõimalik ainult wäikeſe kiiruſega, kuni 5 kilomeetrit tunnis.

Teiſalt kuuleme, et wedurijuht ja abi ſiiski raskelt kannatada ſaanud. Põrke ja weduri külili kukkumiſe tagajärjel jooksnud põlewkiwi tendriſt nendele peale ja matnud eneſe alla.

Õnnetuſe põhjuſeks arwatakſe olewat lumeſaha läbiſõitu, mis nähtawasti wäikſe käänaku kohal, kus juſt õnnetus juhtus, rööbaste kinnitajad lahti kiskus ja ſeega rööpa otſad lahutas. See on muidugi teada eſialgne oletus, kuna õnnetuſe põhjus alles ſiis ſelgub, kui uurimiskomiſjon tööga lõpule on jõudnud.

Eile peale lõunat kella ¼4 ajal jõudſid Tallinna Irboska poolt tulijad reiſijad ja kell 4 Riia rong. Reiſijad istuſid Tallinnaſt wälja ſaadetud rongile üle.

Õhtuſed Tartu poole minewad rongid ſaadeti Tallinnaſt õigel ajal wälja.

Lumi takistab raudteerongide liikumiſt.

Rongid ſõidawad wälja ja jõuawad kohale ſuurte hiljaksjäämistega. — Mõned rongid lumes kinni.

Suur lumetorm, mis paar päewa järjestikku möllas, on laia, kui ka kitſarööpaliſe raudteeliinid täis tuiſanud. Balti jaamas on raudteeliinide wahele lumemäed tekkinud. Lumeſahad liiguwad peatumata, rööpawaheſid puhastades.

Eile hommikul ſaadeti Balti jaamaſt 19 lumerongi wälja.

Eriti palju on lund Tallinna-Baltiski ja Tallinna-Haapſalu liinil. Eile hommikul ſeiſis Saue-Nõmme wahel kaubarong lumes kinni 3 tundi. Saue-Keila wahel ſeiſis reiſijaterong peale tunni.

Lume tõttu on reiſijate, kui ka kaubarongide wäljaſaatmiſes Tallinnaſt ſegadus tekkinud. Ei ſaada kuidagi rongiſid õigel ajal wälja ſaata. Nii ſeiſis alles eile kell 12 päewal jaamas kaubarong, mis ööſel kell 2 pidi wälja ſõitma.

„Teguri" tööliſed nõuawad töösturitele toetuſt.

„Teguri" tööliſed Tartus on töö-hoolekandeministeeriumi poole pööranud palwega, et walitſus wabrikule töö jätkamiſeks toetuſt annaks. Wabrik on wiimaſel ajal 8 tundi päewas töötanud, kuid teadmata on, kas krediidi olude tõttu ta nii ſuures ulatuſes weel edaſi töötada ſaab; ſellepäraſt paluwad tööliſed wabrikule walitſuſelt toetuſt.

Ühiskondliſed tööd Port-Kundas.

Port-Kunda alewiwalitſus on töö-hoolekandeministeeriumile teatanud, et tööpuuduſe kõrwaldamiſeks alewiwalitſus on walmis ühiskondliſi töid korraldama, kui walitſus ſelleks toetuſt lubab.

Willem Reimani mälestuspäewa pidustuſed.

Willem Reimani mälestuspäewa korraldamiſe komitee korraldab Tallinnas 2. märtſil kadunu mälestuſeks aktuſe „Estoonia" kontſertſaalis ja waimuliku kontſerdi Kaarli kirikus. Aktuſel kõneleb prof. Kõpp Reimani tegewuſeſt ning muuſikaliſes oſas eſineb Tallinna meestelaulu ſeltſi laulukoor.

Kiriku kontſerdil on lubanud tegewad olla pr. Hellat-Lemba ja Jürgenſon-Brehm ning „Tungla" laulukoor.

Balti puuwillawabrikus täielik tööſeiſak.

Põhjuſeks tooresmaterjaali puudus. 1800 töölist jääwad teadmata ajaks tööta.

Eile kl. 2 l. lõpetati töö Balti puuwillawabrikus kõigis oſakondades ja 1800 töölist jäid tööta.

Wabriku ſeintele üleslöödud teadaandes on öeldud, wabrik jääb ſeiſma teadmata ajaks, ſelle tagajärjel, et aurikud, mis puuwillaga Inglise- ja Saksamaalt teele ſaadetud, raskete jääolude tagajärjel õigel ajal kohale jõudnud ei ole.

Töö algab wabrikus kohe peale ſelle, kui puuwill kohale jõuab. Töö-hoolekandeministeer. aga tuleb abiks astuda nendele tööta töölistele Balti puuwillawabrikuſt, kes ilma tööta raskesſe ſeiſukorda ſatuwad.

Siseminister K. Einbundi lahkumiſe küſimus.

Eile tõime teate, et linnas kuulduſed liiguwad ſiseminister K. Einbundi tagaſiastumiſeſt. Seda ſõnumit wõime täna ſellega täiendada, et hr. Einbundi lahkumiſt ka mõned erakonnad nõuawad.

Nii kirjutab ſotſialiſtline „Ühendus" ſiſeminiſtri jutuajamiſe kohta ajakirjanikkudega, mis Wene ſaadiku protesti wälja kutſus:

„Kuid hoolimata kõigeſt ei ſaa meie ſiſeminiſtri ſeletuſi muuks nimetada, kui taktituſeks. Miniſtril ei pea mitte kõik ſee keele peal olema, mis ſüdames kipitab. Härra Einbund on juba waremgi ſeal kõnelema harjunud, kus ſõnaõigus ainult wälisminiſtril tohiks olla.

Kahju, et inimeſed wastutawatel kohtadel ſeistes ſelleſt tarwilikka järelduſi ei mõista teha.

Mujal pool ſaadetakſe lobiſejad wõimukandjad reſerwi. Raske oleks meilgi teiſiti toimetada."

Ohwitſeride ülendamiſed.

Wabariigi iſeſeiswuſe päewa puhul ülendas wabariigi walitſus oma reedeſel koosolekul umbes 500 ohwitſeri auaſtmetes.

Ülendati:

kolonel-ltn. — kolonelideks:

Buxhoewden ja Raudwere.

Majoriſt — kolonel-leitnandiks:

Roſsländer.

Kapteniteſt — majorideks:

Mathieſen, Lepp, Muraſcheff-Petroff, Liibus, Didermann, Warwas, Ahmann, Steinpick, Thimm, Kapſi, Kiwistik, Raud, Soo, Rokk, Freimann Saulep, Schwarz, Saal, Martin, Waher, Luppe, Knorring, Martinſon, Järwer, Lesſel, Kool, Leets, Wanaweski, Baumann, Kromel, Ainſon, Douglas, Kajak, Kurſe, Krumm, Häelme, Uuskam, Ermann, Jenſon, Baſſen-Spiller, Silbermann, Wellerind, Kanep, Simſon, Kiwi, Kaſekamp, Asmus, Norman, Palm, Fiskar, Lutſar, Hiob, Teiman, Tuisk, Kirſchbaum, Reuter, Karl Waher, Taadler, Grauen, Grenzup, Tukſam, Martins, Olbrei, Toffer, Oja, Wilip ja Tõwjo.

Wanem-leitnantideſt — kapten-majorideks:

Markſon, Gildemann, Grenz, Nõmmik, Strobel, Lensment, Pruun, Plaks, Warma ja Uſin.

Tehnik-kapteniteſt — tehnik-majorideks:

Lipstok ja Lepp.

Sanitäär-kapteniteſt — ſanitäär-majorideks:

Bartels, Laamann, Janſon, Hehn, Multer ja Michelſon.

Weterinäär-kapteniteſt — weterinäär-majorideks:

Lenſin, Punin ja Jegorow.

Noorem-leitnandid — leitnantideks:

Kanarik, Juul, Andreſſon, Alekſejew-Feodorow, Daniel, Kuusk, Schönberg, Schönhard, Jiwes, Tamm, Kala, Ein, Ambos, Kimm, Jakobſon, Tedder, Saar, Timant, Braunſchweig, Ilthal, Jürgenſon, Oole, Enok, Wilberg, Ruth, Thalheim, Tarning, Dulder, Polſjansky, Gnadenteich, Raudſepp, Mäggi, Altſel, Waldmann, Weske, Helk, Niggol, Gutmann, Karik, Reimann, Toom, Pedaja, Sergejew ja Kull.

Meriwäe noorem-leitnantideſt — meriwäe leitnantideks:

Lagus, Saar, Loosberg ja Matwei.

Sanitäär-leitnandiks:

Sõrmus.

Sanitäär noorem-leitnantideks:

Püümann, Reimer, Teder, Pääſuke, Lesthal, Päts ja Kallas.

Sw. ametnikud — noorem-leitnantideks:

Pokkas ja Parkſepp.

Lipnikkudeſt — noorem-leitnantideks:

Elend, Kikka, Kaſe, Kruſe, Bulawkin, Proſt, Polmann, Kattler, Haus, Kruus, Langer, Schiller, Uibo, Ungerſon, Traube, Arro, Enok, Hindper, Ingermann, Kehlla, Kiilas, Leſt, Nurmberg, Pawwel, Perlits, Saar, Sander, Seppik, Siimon, Silbmann, Simmo, Soe, Tuwikene, Waldmann, Darſch, Kongas, Köhler, Leiberg, Pärdi, Põlendik, Reisaar, Rostok, Sapaſul, Lamſon, Weidenbaum, Wälja, Berg, Jun, Kaur, Kurg, Dunh, Põder, Tolpas, Olem, Preeks, Wiiburg, Elend, Jooſt, Kangro, Kudewita, Kuuſental, Kõiw, Laas, Lehtmets, Loorits, Mikkelſaar, Müller, Org, A. Põlendik, Raudſepp, Roſenthal, Rääk, Seiler, Sommer, Taul, Tikkandi, Treimann, Treuhof, Tunderberg, Ustaw, Walk, Wohlmann, Winkel, Üts, Kiwiwäli, T. Kiwiwäli, Mednis, Napritſon, Umberg, Georg, Kolk, Landberg, Piirand, Randmann, Friedenthal, Jalasto, Lipmann, Treter, Laas, Miller, Liiw, Treufeldt, Weinberg, Hirſch, Buſch, Poſt, Wildmann, Krüger ja Lepp.

Sanitäär-lipnikkudeſt — ſanitäär noorem-leitnantideks:

Weermann, Kreem, Muraltin, Lukas, Kõrgesaar, Art ja Weermann.

Weterinäär-lipnikkudeſt — weterinäär noorem-leitnantideks:

Uuk, Laurisſon, Tiſchler, Simm, Saar, Mihkelſon, Maaſik ja Poltan.

Õiendus.

Eilſes lehes toodud leitnantide ülendustes kapteniteks on ekſikombel awaldatud Johan Matſoni ja Mihkel Pütti nimed, kes ülenduſt ei ole ſaanud.

Soome-Rootſi koostöötamiſe wõimaluſed.

„Ilka" kirjutab: Meie oleme Rootſiga poliitiliſe koostöötamiſe wastu. Selle põhjuſeks ei ole mitte rootslaste wihkamine, waid asjaolu, et meie leiame teiſe wälispoliitiliſe programmi ainſama õige ja meie maale tingimata tarwiliku olewat. Ei wõi juttugi olla miskiſt Rootſi wastaſeſt wäerinnaſt. Meie ſoowime aga poliitiliſt koostöötamiſt ja kaitſeliidu ſõlmimiſt Balti mereääriſete riikidega. Rootſiga loodame head naaberwahekorda alal hoida, kuid meie ei ſaa nõus olla lõunapoolſe orientatſiooni wahetuſega Rootſi orientatſiooni wastu. Rootſi orientatſioon tähendaks igaſuguſteſt liidumõteteſt loobumiſt, ſaadaks meie iſeſeiswuſe hädaohtu ja wiiks meid lõpuks hukatusſe. Ei wõi küſimuſt olla mingiſuguſeſt liiduſt Rootſiga. Kawatſetakſe ainult aegamööda kaswawa koostöötamiſe abil lähendada Soomet Rootſile ja eemaldada teda Balti riikideſt. Rootſi orientatſiooni poolehoidjad tahawad tähelpanu äratamata arendada poliitiliſe koostöötamiſe ſuhteid, muidu wõiks opoſitſioon kaswada liiga ſuureks. Alles ſiis, kui meil Rootſi orientatſiooni mõttega juba nii harjutud, et ſeda tõſiasjaks peetakſe, astutakſe julgemaid ſamme. Tõenduſeks ſelleſt, kuidas niiſugune järkjärguline edenemine teostub, on kultuuriline koostöötamine, mis lühikeſe ajaga ja peaaegu tähelepanematalt kaswanud. Arwatakſe, et Rootſi oleks koostöötamiſe wastu. Rootſi on ainult niiſuguſe koostöötamiſe wastu, mis kohustaks teda Soome iſeſeiswuſt kaitsma. Teiſtſuguſe koostöötamiſe poolt ollakſe ühel meelel. On ainult küſimus, kuidas ſaada Soomet niiſuguſele koostöötamiſele meelitada.

Tallinn—Riia

linnadewaheline jääpallwõistlus on täna kell ½2 päewal „Kalewi" wäljal.

Lõuna-Eesti Riia kaubanduskoloniiks?

E. Amende kõne Börſe ſaalis.

Pärnu tuleb Wõru-Pihkwa piirkonnaga laiarööpaliſe raudtee abil ühendada.

Neede õhtul korraldas majanduspoliitiline ſelts börſe ſaalis kõneõhtu, kuhu referendiks oli palutud Pärnu ſuurem kaupmees Ewald Amende, kes kõneles ainest: „Kas peab Lõuna-Eesti ſaama Riia kaubanduskoloniiks?" Referent tõi lühikeſe ülewaate Eesti ja Liiwimaa, eriti Riia, Pärnu ja Tallinna kaubanduſe läbikäimiſeſt. Igal ühel neiſt linnadeſt oli oma tagamaa, kuhu nende ſadamate kaudu kaupaſid Lääne Euroopasſe weeti. Samad tagamaad andſid ka wäljaweokaupaſid, nagu linad, mis teatud ſadamate kaudu wälja läkſid. Igal ſadamal oli aastaſadade jooksul wälja kujunenud kindel piirkond kaubawahetuſe jaoks. Piirkonnad jagunesid ſelle järele, kuhu lõige ligem tee wiis. Läinud aastaſaja teiſe poole alguſel weeti Pärnuſt keskmiſelt 1 miljon puuda, Riiaſt 2 miljoni puuda kaupu wälja. Tallinna ſeiſukord on teatud aastatel iſegi halwem, kui Pärnu.

Kui aastaſaja wiimaſel weerandil raudteed ehitama hakati, muutus olukord tuntawalt.

Esmalt ehitati Peeterburi-Tallinna ühendus, millele juurde tuli Tapa-Tartu liin.

See raudtee andis Tallinnale juba teatud paremuſed.

Kui hiljem mõte kerkis Pihkwa piirkonda ühendada ſadamaga. Pärnuga hakkas Riia terwe jõuga wõiſtlema, nõudes, et Pihkwa ühendataks mitte Pärnuga, waid Riiaga ja ſeda ſellepeale waatamata, et Pärnu ühendus umbes 70 kilomeetrit lühem, kui ühendus Riiaga.

Et laiarööpaline Pihkwaſt üle Walga Riiga wälja wiidi, wõitis Riia kaubanduslikult wäga palju, Pärnu aga kaotas. Pärnu kaubandus hakkas langema, mis ſenini keſtnud. Wiimaſe hoobi andis ilmaſõda, peale ſeda kui Waldhofi wabrik Pärnus õhku lasti.

Referendi arwates tuleks uuesti elustada kaubandusliikumiſt Pärnu kaudu. Muidu wõib juba lähemal ajal Riia ühenduſeſt weel ſuuremat kaju ſaada, muutes Lõuna-Eesti Läti kaubanduſe koloniiks. See oleks ſellepäraſt wõimalik, et ühendus Walk-Riia lühem, kui Walk-Tallinn.

Et ſelleſt hädaohuſt pääſeda, tulewad endiſed loomulikud ſeiſukohad maksma; nendega tuleb arwestada. Pärnu tuleb ühendada lühema tee kaudu endiſe tagamaaga, — Wõru, Petſeri Pihkwaga jne.

Tuleb ehitada 100 kilomeetrit laiarööpaliſt raudteed Pärnu-Walk ehk Pärnu-Halliste-Sangaste-Karula-Wõru. See ehitus taſub end ära ja ſelleks peab Eesti riik kapitaali leidma. Sellega ei kaota Tallinn Pärnu kaſuks, waid wõidab Pärnu ja kogu Eesti riik. Wastaſel praeguſel korral wõidab Riia ja kaotaks mitte ainult Pärnu, waid kogu Eesti.

Peale referendi wõtſid muuſeas ſõna Riigikogu eſimees J. Tõnisſon, kes tähendas, et ettetoodud ſeletuſed kaalumiſt nõuawad ja kindlasti näib tarwilik olewat neid kawatſuſi teostada. Hr. M. Jaakſon tähendas, et kapitaal end ära taſub. Inglastelt ſaakſime raha, kui neile jõuame ſelgeks teha, et ſeda kaſulikult ära paigutatakſe.

Wastu waidles ainult tuntud Rakwere erakonna looja Laurentſius, kes Eesti-Läti tolliunioonis Eestile hädaohtu näeb. Wiimaſt tuleks tema arwates rewideerimiſele wõtta.

Wäljamaalaste wool Eestisſe.

Meil on kuulda laialdaſt nurinat, et wäljamaalaſi, iſeäranis Sakſa alamaid, wiimaſel ajal liig palju Eestisſe woolab. Sealjuures on tähelepanemiſewäärt, et ſisſeſõitjad, kes ſiia kauemaks ajaks peatama jääwad, harilikud käſitööliſed, kontoriametnikud, pagariſellid, äriteenijad jne. on, kelleſt meil Eestis ſugugi puuduſt pole olnud, weel wähem tarwiduſt nende järele tuntud. Meie aſutuste ja äride kohus peab tunnistama, et nad wäljaſt ſisſeſõitnud iſikuid lahtiste kätega wastu wõtawad ja neile teenistuſt wõimaldawad, olgugi, et ſamal ajal omad inimeſed tööpuuduſe all peawad kannatama.

Kuna wäljamaalaste elamisluba andmiſe juures politſei peawalitſus kaaſa tegew on, pöörasime politſei peawalitſuſe ülema abi K. Lepp'a poole, kes meile ſeletas, et peawalitſus omalt poolt on katſunud nendele wäljamaalastele, kelle jaoks kohti meil ei leidu, peatuslubaſid mitte wälja anda. Selle tõttu on iſegi ſekelduſi ette tulnud mõnede asjasſe puutuwate iſikute ja aſutustega, kuid ſellepeale waatamata on meie politſeiwõimud järjekindlalt meile mittetarwilikkudele ja ſiin teeniſe otstarbel wiibiwatele wäljamaalastele peatuslubade wäljaandmiſeſt keeldunud.

Politſei peawalitſuſe kategooriliſt ſeiſukohta kuuldes, peame ſealjuures imestama, kuiwõrd wähe ſealjuures meie teiſed wõimud, nimelt meie mõned konſulid ſilmas peawad omamaa elanikkude huwiſid, andes kerge käega ſisſeſõidulubaſid wõõrastele, kes ſiia tulewad ainult teenimiseesmärgiga. Nähtawasti on meie eſitajatel weel ſenini teadmata, et kodumaal tööpuudus walitſeb.

Wiinaladude ſisſeſeade kohale jõudnud.

Neil päewil jõudis Sakſamaalt kohale riigi wiinaladu ſisſeſeade puhastatud wiina walmistamiſeks ja pudelitesſe tappimiſeks.

Maſinate ülesſeadmine on praegu käſil. Sisſeſeade on wiimaste tehniliste täienduſtega. Samuti on kohale jõudnud ka 500.000 pudelit, oſalt kodu- oſalt Lätimaalt. Seega wõiks lähemal ajal puhastatud wiin müügile tulla.

Toetus arheoloogiliste raamatute wäljaandmiſeks.

Haridusministeerium on otſustanud Tartu ülikooli arheoloogia kabineti ettepanekul k.-ü. „Odamehele" laenuks anda 250.000 marka arheoloogiliste raamatute kirjastamiſeks. Ühtlaſi on otſustanud ka toetada kirjastusühiſuſele laenu andmiſt ſamaks otstarbeks Eesti panga kaudu.

Esmaspäewal awatakſe Narwas toitluspunktid.

Töö-hoolekandeministeeriumi toetuſel awatakſe esmaspäewal Narwas toitluspunktid, kus puuduſtkannatawatele tööta töölistele taſuta ſüüa antakſe.

Nõuetawad paberossid

„Suurtükk"

20 tk. 10 mrk.

on nüüd jälle igalt poolt saada.

O.-Ü. „TUBAK".

Kirjutusmaſin-tõlk.

Hiljuti ilmus ühes kohalikus lehes teade, et Londonis üles leitud maſin, millega wõõra keele tundmata tõlkeid igaſuguſeſt keeleſt wõib teha. Ehk küll meie aeg iga päew uuſi üllatuſi pakub, ſiiski leidis ſee teade wiſt wähe uskujaid. Kuid üllatus oli aga weel ſuurem, kui neil päewil meile hr. A. Waher oma tõeliſt kirjutusmaſin-tõlgi mudelit demonſtreeris. Ühtlaſi tõendas ta ka, et Londonis ſarnaſt maſinat üles leitud pole, milleks ka tal wastaw tõenduskiri Londoni ſaatkonnalt oli ette näidata.

Hr. Waher olla ligi 10 aastat oma ülesleiduſe kallal töötanud ja nüüd enam-wähem oma tööga nii kaugele jõudnud, et poolteiſe kuu päraſt proowi maſin-tõlgiga eſineda wõib. Mudeliga wõis ta ſee kord ainult maſinatõlkimiſe põhimõtet demonſtreerida, mis ka õnnestas. Ülesleidja arwab, et tal ka, nagu ſelle aparaadi, tegelikus elus tarwitamiſeks walmistamine korda läheb.

Meil on raske otſustada, kuiwõrd ſee uus ülesleidus teostataw, arwame aga, kui tõesti ſarnane maſin-tõlk kord tõeasjaks ſaab, ſiis „Päewalehe" wilumata jõud, kes Läti keelega meeleheitliſelt maadleb, päike kord paiſtma hakkab.

Peipſi järwe kallaste kindlustamine.

Suure wee tõttu on Peipſi järw oma kaldaid õõnestama hakanud. Iſeäranis Piiriſaart ähwardab uputamiſe hädaoht. Selleparaſt on kohalikud elanikud pööranud walitſuswõimude poole, et wiimaſed oma abi annaks uputuſe ärahoidmiſeks. Tartu maakonnawalitſus on walmis ühiskondliſi töid korraldama Piiriſaare, Pedasrää, Warnja ja Nina külade piirkonnas. Tööd on wõimalik kergesti korraldada, ſeſt tööliſi leidub Peipſi ääres küllalt — iſegi on oſaliſt tööpuuduſt tunda.

Maakonnawalitſus on omalt poolt teatanud, et ta tööde korraldamiſeks 394.000 mrk. annab ſummaſt, mis Piiriſaare tulikannatajatele määratud abiſt üle jäänud.

Uus wandeſelts Wenemaal.

Berliin, 23. weebr. Warsſawi ſõnumi järele leidſid nõukogude wõimud Peeterburis laialdaſe ſalaorganiſatſiooni iſamaa päästmiſeks, oſakondadega Peeterburi garniſonis ja paljudes prowintſilinnades. Organiſatſioon korraldanud enamlastewastaſt kihutustööd ja olla teinud ettewalmistuſi ſõjaliſe mässu õhutamiſeks weebruarikuu jooksul.

Traadita telefoon walimiskihutustöö tegemiſeks.

Demokraatide kandidaat preſidendi kohale, Wilſoni wäimees Mac Adoo, on wastawatelt wõimudelt luba nõutanud traadita telefoni jaama ſisſeſeadmiſeks oma maija, et ſiis otſekohe koduſt oma walimiskõneſid üle kogu Ameerika laiali laotada.

Kaubawedu Wenesſe.

Räpinaſt teatatakſe, et Piiriſaarde palju wilja Weneſt tuuakſe, ſamuti ka Wööbſu alewi ümbruſesſe, kuna ſiit jälle riide ja naha kaupa ja ſoola wastu wiiakſe. Kõik ſünnib ſalaja.

— a —

Sadamatööliste ſtreik Inglismaal.

London, 22. weebr. Sadamatööliste ſtreik pole weel lõpuliſelt lahendatud. Tööandjate ja tööliste eſitajate waheline kokkulepe wõeti täna arutuſele mitmeſuguſteſt ſadamalinnadeſt kokkutulnud tööliste eſitajate nõupidamiſel. Otſustati nõupidamiſt esmaspäewani edaſi lükata. Wahepeal pöörawad eſitajad tagaſi oma ringkondadesſe, et ſelgitada töölistele lepingu tingimuſi, ſoowitada nende wastuwõtmiſt ja ſaada ſellekohaſe mandaadi. Selle tagajärjel wõib ſtreik paremal juhtumiſel lõppeda alles esmaspäewal päraſt lõunat. Teatatakſe, et mõnedes prowintſilinnades nõutakſe ikka weel wiibimata kaheſhillingiliſt palgakõrgenduſt, waieldes wastu kokkuleppe tingimistele, mille järele liſatakſe päewapalgale praegu juure ainult üks ſhilling ja teine ſhilling alles alates 1. juuniſt. Loodetakſe, et eſitajad ſuudawad ka mitterahuldatud ſadamatöölistele ſelgeks teha, et kokkulepe mitte üksnes ei tule oluliſelt wastu tööliste palganõudmistele, waid annab wõimaluſt kõige tähtſama küſimuſe lahendamiſeks, kindlustades palgaſaamiſt ka töö lõppemiſe korral. Kokkulepe näeb ette ſelle küſimuſe rutuliſt uurimiſt, et muuta ſadamatööliste töö ſeniſt juhusliku iſeloomu.

London, 22. weebr. Sadamatööliste eſitajate konwerents otſustas töölistele ſoowitada ſaawutatud lahenduswormeli wastuwõtmiſt. Eſitajad pöörawad tagaſi oma ringkondadesſe, et anda töölistele lähemaid teateid ſeiſukorra üle.

Prantſuſe uus makſukoorem.

Pariis, 22. weebr. Prantſusmaa peab enda peale uue makſukoorma enam kui 7 ja poole miljoni frangi ſuuruſes. Käesolewal ſilmapilgul lõpeb walitſuſe rahaliſe ettepaneku häälestamiſe ſaadikutekogus, koosolekul, mis oli algamud kell 9 hommikul ja mis oli kestnud öö läbi. Ettepaneku eesmärgiks on wiia taſakaalu heakstegemiskulud, mis pidid rahulepingu põhjal jääma Sakſamaa kanda. Saadikutekogu wõttis wastu kõik walitſuſe ettepanekud. Tähtſamad neiſt on: kulude eelarwe kärpimine ühe miljardi frangi wõrra, abinõud makſukohuſtuſe täieliku läbiwiimiſeks, milleſt on oodata tulude kaswamiſt ühe miljardi ſuuruſes, kõikide olewate makſude tõstmine 20 protſ. wõrra. Wiimaſeſt loodetakſe ſaada neli miljardi franki.

Saadikutekogu poolt wastuwõetud reſolutſiooni tekſt lubab walitſuſt üle anda eraettewõtetele tuletikkude walmistamiſt, mis ſeni oli riigi monopool.

Kell 6 hommikul, 21 tundi päraſt koosoleku alguſt, arutab ſaadikutekogu peaminister Poincare juuresolekul walitſuſe otſuſt kõrgendada raudtee teriiſe raudteede eelarwe taſakaalu jaluleſeadmiſeks. Arwatawasti kiidab ſaadikutekogu walitſuſe otſuſe heaks.

Pfalzi küſimus Sakſa riigipäewal.

Berliin, 22. weebr. Riigipäewa waieluste ajal Pfalzi ſeiſukorra üle ſeletas wälisminiſter Streſemann, et walitſus awaldab „Walge raamatu kaudu kogu Pfalzi küſimusſe puutuwa materjaali. Ta teatas ſamal ajal, et Prantſuſe walitſus tõrkus teiſt korda Sakſa ſaadikult märgukirja ja ſellele juurde liſatud memorandumi wastu wõtmaſt. Sakſa memorandum ſiſaldas tõenduſi Sakſamaa poolt eſitatud ſüüdistuſele. Märgukirja tagaſilükkamiſt põhjendatakſe Prantſuſe walitſuſe ſoowiga hoiduda wahele ſegamaſt Sakſamaa ſiſemiste tülide wahele, ſeda enam, et Prantſuſe walitſus pole nendeſt tülideſt huwitatud. Minister tähendas ſelle kohta, et kui Prantſuſe walitſus tõesti poleks tunnud huwi nende asjade wastu, oleks ſeparatistlik liikumine 24 tunniga likwideeritud. Oma kõne lõpul rõhutas wälisminister Sakſa rahwa kokkuleppe ſoowi, mis aga peab põhjenema rahwaste tegelikkudel wahekordadel. Sakſa rahwas on nõus ſuuri koormaid kanda wõtma, kuid tingimuſel, et ta ſellega ſaaks wabaduſt, milleks leping teda õigustab.

Lahing uſumäratſejatega Indias.

London, 22. weebr. Delhiſt teatatakſe: Nabha riigis tekkis ſõjawägede ja umbes wiieſajameheliſe Akali uſumäratſejate ſalga wahel lahing. Akalid aeti laiali päraſt ſeda, kui nad olid kaotanud 14 meeſt ſurnutena ja 34 haawatuna. Umbes ſaja kinniwõetu hulgas on ka tuntud khalifaadi juht ja India rahwusliku kongresſi juhtiw tegelane, kes jõudis lahinguwäljale päraſt wõitluſe lõppu.

Sakſa riigipäewa laialiſaatmiſe wõimalus.

Berliin, 23. weebr. Päraſt riigipäewa eile õhtuſe koosoleku lõppu pidas riigikantsler läbirääkimiſi ükſikute erakondade juhtidega. Lehtede teatel ſeletas kantsler, et walitſus laſeb riigipäewa laiali juhtumiſel, kui riigipäew peaks ette wõtma ſuuremaid muutuſi hädamakſuſeadustes. Sellekohaſed ettepanekud tulewad kõne alla järgnewatel nõupidamistel. Sakſa rahwuslik erakond eſines ettepanekuga, milles nõutakſe kolmandama hädamakſuſeaduſe täielikku tühistamiſt.

Noorkommunistide protſeſſi lõpp.

Sõjaringkonnakohus mõistis Jaan Tompi ühes kõigi õiguste kaotutamiſega 8 aastaks ſunnitööle, Lauristin ühes kõigi õiguste kaotamiſega 7 aastaks ſunnitööle, Alma Waarmann ja Rõngelepp 5 aastaks parandusmajasſe, kuna kõik teiſed õigeks.

Lühikeſed teated.

— Berliin, 22. weebr. Mehiko ſaatkonna teadaande järele Waſhingtonis leiti Kalifornias ſuur muſt õlitallikaid.

— London, 22. weebr. Pariiſiſt teatatakſe: Heakstegemiskomiſjon kiitis heaks Rahwasteliidu poolt wäljatöötatud Ungari majandusliku jaluleſeadmiſe kawa. Komiſjon loobus oma õiguseſt Ungari riigi waranduste ja ſisſetulekute kohta, wõimaldades ſellega Ungari walitſuſele 260 miljoni margaliſe tululoaenu tegemiſt.

— London, 22. weebr. Pariiſi lehtede teatel ſiindas teine heakstegemiskomiſjoni poolt ſisſeſeatud asjatundjate uurimistoimkond wäljamaale põgenenud Sakſa kapitaali üldſuuruſt 2000 miljoni dollari peale.

— London, 23. weebr. Pariiſiſt teatatakſe: Saadikutekogu wõttis wastu 364 häälega 218 wastuſeiswiſel walitſuſe rahaliſe programmi.

— Berliin, 22. weebr. Moskwa ſõnume järele alustas Austria uuesti diplomaatiliſi läbikäimiſt nõukogude Wenemaaga.

— Berliin, 22. weebr. Hendoni lennuwäljal, Londonis, häwitas tuli neli lennukite kuuri.

— London, 22. weebr. Tokioſt teatatakſe: Walitſus tegi Jaapani ſaadikule Pekingis ülesandeks Wene nõukogude eſitajaga eraviisil kõne alla wõtta Wene-Jaapani halwenud wahekorra küſimuſt.

— Berliin, 22. weebr. Riigipäewa ſuured poliitiliſed waidluſed algawad teiſipäewal riigikantsleri Dr. Marxi kõnega. Ka wälisminister Streſemann eſineb pikema ſeletuſega.

— Berliin, 22. weebr. „Daily Telegraphi" teatel ollakſe Londonis uues Prantſuſe wõimude wäljaastumiſe päraſt Pfalzis, milles nähtakſe kättemakſu ſeparatistide wastastele.

Ingliſe ringkondadel olla kawatſus nõuda Reinimaade komiſjonilt uue toimkonna ſaatmiſt Pfalzi lõpuliku rahustamiſe läbiwiimiſeks.

— Berliin, 22. weebr. Hamburgi ſõnume järele on wõimalik, et Sakſa laewadele lubatakſe lähemal ajal ſisſeſõitu Boulogne'i ſadamasſe. Prantſuſe poolt olla mõista antud, et Prantſusmaa on nõus ära kaotama kõik Sakſa laewade kohta makswad kitſendused, kui Sakſamaa teeb ſama Prantſuſe laewade kohta makswate kitſenduste ſuhtes.

— Berliin, 22. weebr. Ingliſe alamkoda lubas 730.000 naela krediiti tööpuuduſe wastu wõitlemiſeks.

— Berliin, 22. weebr. Ingliſe-Wene läbirääkimiſel mõlemite riikide waheliste ſuhete korraldamiſe üle algawad Londonis 25. märtſil.

— „Iswestija" teatel on katku taudi alguſeſt Astrahani ja Uralſki kubermangus ning Kalmõkkide ſtepis katkuhaigeks jäänud 441 inimeſt, ſurnud 400. Keskmine ſurewuſe protſ. on 90. Terwishoiu komisſariaadi teatel ei ole 1913 a. ſaadik katku taud nii laialiſelt maad wõtnud.

— „Prawda" teatel on kõigis Leningradi kõrgemates õpeaſutustes uus õpeaine ſisſe ſeatud: Sakſa rewolutſioon ja rahwuswaheliste ſeiſukorra küſimuſte ſelgitamine.

— Berliin, 23. weebr. Warsſawi ſõnume järele wangistati ſeal raha kõrwaletoimetamiſe päraſt Prantſuſe-Poola panga direktor.

— Berliin, 23. weebr. Ida- ja Lõuna-Serbias möllas kolme wiimaſe päewa jooksul tugew lumetorm. Raudteeliikumine on pea täiesti katkestatud.

— Berliin, 23. weebr. New-Yorgi ſõnume järele awaldab endiſt riigiſekretäär Hughes Ameerika eſitajale Genfi oopiumikonwerentſil ſaadetud kirjas kahjulikkude keemiaainetega kauplemiſe täieliku keelu poolt.

— Berliin, 23. weebr. Pariiſi lehtede teatel ſai Poincare ſenatis 16-hääleliſe enamuſe walimisreformi kaſuks juhtides tähelpanu asjatundjate uurimistoimkondade tagajärjerikka tegewuſe peale.

Pärnu-Tallinna kitſarööpaliſe raudtee eelarwe.

Teedeministeeriumi nõukogus oli eile arutamiſel Pärnu-Tallinna kitſarööpaliſe raudtee kordaſeadmiſe eelarwe, kusjuures lähemalt rööbastiku kordaſeadmiſe ja jaamade weega warustamiſe küſimuſe juures. Tallinnas-Lohu jaamani on rööbastik juba korda ſeatud ning üle jäänud oſa otſustati nõukogus 3 aasta jooksul uuendada. Käesolewa aasta jooksul warustatakſe ka tähtſamad jaamad weega.

Trükiwead.

Eilſes lehes „Noorkommunistide protſesſis" teiſel weerul tuleb lugeda lauſe aſemel: „Eſimees: Palun mitte unustada, et ſeiſate demokraatliſe ſõjakohtu ees, kes kohut mõistab" — lauſe: „Eſimees: Palun mitte unustada, et ſeiſate demokraatliſe ſõjakohtu ees, aga mitte klasſi kohtu ees, kes kohut mõistab programmi järele."

Artiklis „Popsikkude eluaſeme ſeadus", tuleb lugeda par. 5 järgmiſelt: „Kui wabadik mõne warguſe ehk mõne teiſe kuritöö päraſt jne." ja par. 9.: „... Hoonete wäärtus 5 protſ. ſelleſt wäärtuſeſt on koha aastane rent."

nuniſtide protſeſſi lõpp.

nakohus mõiſtis Jaan Tompi
ite kaotutamiſega 8 aastaks
iistin ühes kõigi õiguste kaota.
s ſunnitööle, Alma Waarmann
aastaks parandusmajaſſe, ka
gels.

kſed teated.

. weebr. Mehiko ſaatkonna teada
ngtonis leiti Kaliforniaſ huk wiſt

. weebr. Pariiſiſt teatatakſe: Hedi
lilis heals Rohwasteliidu poolt
gari majanduslku jaluleſeadmiſe
loobus oma õiguseſt Ungari riigi
Metirlefute kohta, wõimaldades ſel
riſuſele 250 miljoni margalije tul

. weebr. Pariiſi lehtede teatel Hü
egeniskomiſjoni poolt ſiſſeſeatud
mistoimkond wäljamaale põgenenud
ldſuuruſt 2000 miljoni dollari peale.
3. weebr. Pariiſiſt teatatakſe: Saa
wastu 364 häälega 218 wastuſeis
ahaliſe programmi.
2. weebr. Moſkwa Sõnume järele
uuesti diplomaatiliſu läbikäimiſt
aaga.
. weebr. Hendoni lennuwäljal, Lon
li neli lennukite tuuri.
2. weebr. Tokioſt teatatakſe: Walit
ſaadikule Pekingis ülesandeks Wene
ga eraieel lõne alla wõtta Wene
d wahekorra küſimuſt.
2. weebr. Riigipäewa ſuured poli
algawad teiſipäewal riigikantsleri
ga. Ka wäliſminiſter Streſemann
elwſega.
2. weebr. „Daily Telegraphi" teatel
imuses Pranſuſe wõimude wälja
Pfalzis, milles nähtakſe kättemaksu
taſtele.
ndabel olla kawatſus nõuda Rheini
lt uue toimkonna ſaatmiſt Pfalzi
niſe läbiwiimiſeks.
2. weebr. Hamburgi ſõnume järele
Saksa laewadele lubatakſe lähemal
Boulogne'i ſadamaſſe. Pranſuſe
antud, et Pranſusmaa on nõus ära
lſa laewade kohta makſwad kitsen
amaa teeb ſama Pranſuſe laewade
ditsenduste ſuhtes.
2. weebr. Ingliſe alamkoda lubas
rediiti tööpuuduſe wastu wõitle

22. weebr. Ingliſe-Wene läbirääk
riikide waheliste ſuhete korraldamiſe
ndonis 25. märtſil.
" teatel on katku taudi alguſeſt Aſt
sli kubermangus ning Kalmõkide
ks jäänud 441 inimeſt, ſurnud 400.
uſe protſ. on 90. Terwishoiu komis
i ole 1918 a. ſaadik katku taud nii
wõinud.
" teatel on kõigis Leningradi kõrge
stes uus õpealne kiſje ſeatud: Saksa
rahwuswaheliste ſeiſukorra küſimus

23. weebr. Warſſawi ſõnume järele
l raha kõrwaletoimetamiſe pärast
panga direktor.
23. weebr. Ida- ja Lõuna-Serbias
kimoſe päewa jooksul tugew lumetorm.
e on pea täiesti katkeſtatud.
23. weebr. New-Yorgi ſõnume järele
riigiſekretäär Hughes Ameerika eſi
poſiumikonwerentsil ſaadetud kirjas
miaainetega kauplemiſe täieliku keelu

28. weebr. Pariiſi lehtede teatel ſai
s 16-häälelije enamuſe walimisre
hiides tähelpanu aſjatundjate wurb
tagajärjerikka tegewuſe peale.

allinna kitſarööpaliſe udtee eelarwe.

isteerimli nõukogus oli eile aru
u-Tallinna kitſarööpaliſe raudtee
eelarwe, kusjuures lähemalt
rdaſeadmiſe ja jaamade weega
küſimuſe juures. Tallinnas-Lohu
rööbastik juba korda ſeatud ning
a otſustati nõukogus 3 aasta jook
Käesolewa aasta jooksul warus
tjamad jaamad weega.

Trükiwead.

hes „Noorkommunistide protses
erul tuleb lugeda lauſe aſemel:
alun mitte unustada, et ſeiſate
õjakohtu ees, kes kohut mõistab"
Siimees: Palun mitte unustada,
okraatliſe ſõjakohtu ees, aga mitte
es, kes kohut mõistab programmi

„Popmikkude eluaſeme ſeadus",
par. 5 järgmiſelt: „Kui wabadik
e ehk mõne teiſe kuritöö pärast
9.: „... Hoonete wäärtus 5 protſ.
ſeſt on koha aastane rent."

Eesti wabariik 1918—1924.

Wabaduse pühaks.

Jakob Liiv.

Suur kallis külaline Eesti perre
on tulnud kaugelt vaevarikkalt teelt,
et tuua tuksatusi tardund verre
ja vabastada vangistatud keelt
ning uputada ära ajamerre,
mis aastasajad muljunud on meelt,
et tõusevate noorte vaimud virguks
ja vana põlve küürus seljad sirguks.
Ei suutnud teda takistada meri,
sest vilund kätes seisis laeva tüür,
ei kohutanud julgeid higi, veri,
vaid mehed seisid nagu kindel müür
ses teadmises, et saatus neile peri,
kel võõrast koormat kaua kandnud küür.
Kõik astusid kui kangelased sõtta,
et ausat võõrast auga vastu võtta.
Nüüd kallis oodetav on siia jõudnud,
ei kohutanud teda sajatused, sõim.
Ehk küll ta marus meie randa sõudnud,
ta hõlmas võrsub rahva jõud ja võim.
Kuigi meilt tulles verd ja ohvrit nõudnud,
on armutalt see jumalate hõlm,
kuid selle eest ta kalli kingi toonud:
kõik orjastavad olud risti poonud.
Ta tahtel Eesti tütred, pojad vabad,
neid kosutab see taevaline taim,
sest vaimuvalla väravate tabad
on murdnud Kalevite kange vaim,
kes paneb õitsma Eesti sood ja rabad,
ei keela teda kadedus, ei laim;
sest omas rusikas ta jõudu usub,
kõik takistavad müürid maha rusub.
Nüüd nendele, kes uue aja toonud,
au andku praegune ja tulev põlv,
kes orjakojast Vabariigi loonud,
kus töö ja tõde meie kandev võlv.
Kuid kõigile, kes surmapeekrist joonud
ehk kellel puhkeks võõras nurme nõlv,
nüüd saatkem haudadesse kuuma tänu
kõik, kellel Eestis tööks ja eluks jänu!

Rakveres, 17. II. 1924.

Kuidas iſeſeiswus wälja kuulutati.

Mälestuſed Pärnuſt.

See oli 1918. a. algul. Rongid Pärnu ja Tallinna wahel ei käinud. Olid mingid korratuſed raudteel, wiſt olid ſillad teel lõhutud. Põlew igatſus oli teada, mis küll praegu Tallinnas ja Tartus ſünnib, kuid ei ajalehti ega poſti ei ſaadud. Pärnu kihiſes kui ſipelga peſa, igal ühel oli midagi askeldada.

Jõudis 23. weebruar. Liikuſid jutud, et olla Tallinnaſt ajutiſe walitſuſe eſitaja ſiia tulnud ja homme olla Eesti wabariigi wäljakuulutamine. Läkſin „Endla" ſeltſimaja juurde waatama ja ſeal olidki käſil maja ilustamiſe tööd. Homme pidi ſiin pidulik aktus ja ſõjawäe paraad olema.

Saabus too päew. Rahwas ja ſõdurid olid juba warakult „Endla" ette kogunud, ka Eesti pataljon oli kohal. Peeti kõnesid ja muuſika mängis hümni „Mu iſamaa..." Eesti ſini-muſt-walge lipp lehwis rõõmſalt ſeltſimaja katuſel; lippe, aga wähemaid, oli palju, ja päike naeratas ſoojalt iſamaale; ſiin ja ſeal koſtſid püſſipaugud ſuure päewa auks, ja kui ajutiſe walitſuſe maniſesti ette loeti, ſiis walitſes haua waikus; tuulehoog aga lakſutas wallatult lippe. Lugemiſe lõpul müriſes wägew hurra ja elagu hüüded wabale Eestile. — Silmapilk oli pühalik. Piſarad tungiſid ſilmi, rõõm olewiku ja mure tulewiku eeſt wajaſid pakitſewaſt ſüdameſt wäljapääſu ja häbenemata laſin neid weereda. — Kuid kuſagil ſügawal peaajus puuris õudne mõte: „aga kui ſakslaſed homme tulewad ja kõik ſelle illuſiooni häwitawad" ja kõik rõõm taganes tumeda aimduſe ees...

Nii ſündis ka. Sakslaſed tulid, ja kohe kadus tänawailt elewus. Hirmunult piiluti nooblſiiwreis wõõraid ſõjalaſi, kellede raudſeiſt ruſikaiſt kuuldus õuduſi... Mis pataljonis ſündis, kes ſakslaſi juhtis linna ehk neile wastu läks, ei tea. Hoidſin ennaſt eemale aktiiwſeſt eluſt, kannatades elamuste reaktſiooni all.

Ja jälle walgus maale wõõras wõim, wallates kõike ja halwates iga elawat liikumiſt. Aga alateadwuſes ſoſistas mingi hääl: „Weel pole kadunud kõik..."

K. Päts.

50 aasta ſünnipäewa puhul.

Meie ſuurem riigimees, — ma uſun, ſelles lepiwad täna kokku tema erakonna ſõbrad kui ka wastaſed.

Kui Eesti tormilisteſt aastateſt on üle ſaanud, ſiis tänu muuſeas ſellele, et ſaatus meile mõnegi rahwajuhi annud.

Meil on niiſugune wäljapaiſtwate annetega rahwatribuun, nagu J. Tõnisſon, kelle kõrwale weel teine tõuſis, kuid kahjuks enneaegu lookenes — J. Wilms. Meil on olnud niiſugune diplomaat — mitte elukutſe, waid annete poolest — nagu J. Poska. Ja on mõndagi teiſt parlamendi, riigi ja partei tegelaſt, kes ümbruſeſt kaugemale ſilma paistab. Kui aga meie riigimeeſt ſõna tõſiſes mõttes otſime, ſiis on ſeda kõige oma annete ja laadi poolest — **K. Päts.**

Igal ajajärgul on oma kangelaſed. 1905. rahutul aastal oli Eestis kõige populaarſem iſik, nii ſõprade kui waenlaste juures kahtlemata „Koodi Jaan". Suurel 1917. aastal wõitis ſama kõrge koha Jüri Wilms. J. Poska, kes Tallinna linnapeana diplomaatliſelt Wene ſatraapide kui ka oma enda meeste tugewatel ja nõrkadel keeltel õppinud mängima, ſai wastuwaidlemata tunnustuſe, kui waenlaſega rahu tuli ſobitada. K. Päts tuli täies ſuuruſes wälja alles Eesti riigi organiſeerimistöös.

Ennem oli ta ikka kuſagil warjus, oma kirjutuslaua taga organiſeerinud, kawatſuſi teinud, niitideſt tõmmanud, ilma palju wäliſe ilma ees eſinemata, nagu ka tema nimekaim, põhjamaade metſakuningas rahwarikkaid kohti ſuuremat ei harrasta.

Organiſeerimine — ſee on tema element. Ajalehe „Teataja" aſutades kaob ta iſe heameelega diſkreetſelt oma toimetusliikmete warju ja kui Tallinna linnawalimistel wõit käes, läheb linnapea abiks, et ſellelt wäljapaiſtmata kohalt tegelikult kogu linna walitſemiſt juhtida. Samaks nägemata abiks, kelle käes tegelikult tihti juſt juhtiw oſa, jääb ta hiljem ka linnapea J. Poska juures.

Oli aegu — need olid raskemad tema elus — poliitiliſe tagakiuſamiſe, eksiili ja õiguste kaotuſe aastad, kus talle ainult ajalehe weerud jäid ja nendegi üle mõni pead wangutama hakkas: „Päts kirjutab aina projekta." Aga Päts oli puuri ſurutud ja kui waba metſaloom, kes puuris ei kodune, ſammus ta ſeal ikka ringi, ikka ringi, trellide wahelt kaugele wälja waadates ja jäneljätmatult oma mõtteid mõlgutades, olgugi, et need kõrwaltwaatajale tihti teostamatud paistſid.

Meie ſeltskonnale, kes poliitikat ainult teoorias õppinud, paistis riigimehe-reaalpoliitikeris ikka midagi pinnapealiſet, aate ja iſeloomu lagedat. Eks öelda ſedaſama praegu ſuurrahwastegi juures mitmeſt nende ſuuremaſt riigimeheſt. Hulkadele palju aruſaadawam ja lähem on tribuun, kes hüüdſõnu pillub, üles kütjub, waimustab. Need kaks tüüpi wõikſid ilusti oma tööd jagada. Meie olude kitſus on aga neid pahatihti wastamiſi wiinud.

Päts ja Tõnisſon — paendlane ja põhimõtte mees, — need on meie poliitika-elus ikka ſuuremad iſiklikud wastandid olnud, keda raske oli kokku ſobitada, iſegi ſiis, kui ühtaegu üks riigiwanemaks, teine Riigikogu eſimeheks waliti.

Kunſtnik, kel juhus olnud mõlemaga palju kultuurküſimusteſt arutada, iſeloomustas kumbagi wainliſt laadi ühe näitega:

Jutustad Tõnisſonile mõne ebaharilikku teooria, ſiis kuulatab ta weidi, raputab warsti pead ja likwideerib aſja üheainſa hoiatawa ja noomiwa rinnahäälikuga: „No-o-o-rmees!"

Seletad aga K. Pätſile uuſi aſju, ſiis kuulab ta hoolega ja teinekord annab juba küſimuſi, milleſt näha, et ta mõttega täielikult kodunenud.

Ja ſiiski: J. Tõnisſon, kes põhimõtetes ikka järjekindel ja julge, muutus ſilmatorkawalt tagaſihoidlikuks, abſtrakteks, wahel iſegi otſustamatuks, kui tegelikult riigitüüri juure ſattus. Tulewiku ajaloolane ſaab aga wiſtiſti üllatuſega leidma, et meie otſustawamatel ajajärkudel mõnigi reſoluutſem akt, mis teiſe mehe nime kannab, on terwelt — wahel iſegi kuni wõõra allkirjani ühes arwatud — „paendlaſe" K. Pätſi oma.

Imekspanemiswäärt on tihti K. Pätſi orienteerimiſe kiirus ja külmawerelikkus, wõime tundmuste tuhinaſt ennaſt lahti rabeleda ja kesket wõitluſe hoogu ſeiſukorda ümber kalkuleerida.

Oli aastat paar enne ilmaſõda, kui ſelle eelpiiwed juba ſilmapiirile ilmuſid. „Tallinna Teataja" toimetuſes, mis ſiis ühteainſaſſe tuppa mahtus, oli töö lõpule jõudnud ja käja wastu ahju ſoendades arutas peatoimetaja ſõja wõimalikka tagajärgeſid Eesti kohta. K. Pätſi, kui ta jutustuſe hoos, wõib ſöömata kuulata. Wälkuwail ſilmil, oma enda mõttekäiguſt kaaſakistud, manas ta ette wiſiooni Balti aadeli wõimu eelſeiswaſt kokkuprahwatamiſeſt.

Ja ſeeſama K. Päts, kes omal ajal — teada kelle poolt ja mis eeſt — tagaſelja ſurma mõiſtetud, on ilmaſõja koerus, kui Wene marurahwusliſe laened üle pea pahiſeſid, neile wastupanekuks ilma kõhklemata Balti aadelile käe ulatanud.

Reaalpoliitikerina on K. Päts nii wähe parteimees, et parteide loomiſe ajajärkudel poliitikat tehes iſe ühtegi parteid pole aſutanud ega nende loomiſeſt oſa wõtnud. Tema kompromiſs on ikka awaram erakondadeſt. Kuni 1905. a. töötab ta koos ſotſiaaldemokraatidega. Niiſama, nagu ta 1905. a. oma lehe annab, iſe palju mööduſam olles, praeguſe enamlaste juhi H. Pöögelmanni juhatada, liitub ta 1918. a. palju pahemalt poolt tulles maaliiduga. Ja erakonda astudeski ei kuulu ta kuigi „kangeuſklikkute" ſekka, waid teeb wahel üksi kogu erakonnale wastasrinda, ſurub kangekaelſelt otſustele, millele ſoe ſõrad wastu toetab.

Lloyd George harulbaſe iſikliku mõju ſeletuſeks jutustatakſe niiſuguſeſt jõuproowiſt:

Ilmaſõja ajal taheti ſõjawarustuste rohkendamiſeks, et wabrikud oma tööstusſaladuſed kõigile oma wahel tarwitada annaks. Kut-

Konstantin Päts 50 aastane.

Ka wana Päts, praeguſe Riigiwanema iſa, oli rahutu iſeloomuga. Wiljandimaal, kus ſugulaſed Holſtres, Pätſiweskit pidaſid, hakkas ta ühes teistega mõiſnikkudelt maad nõudma, käis otſapidi Peterburis kaebamas. Kui peale ſenaator Manasſeini rewideerimiſt maad andma hakati, jäi Päts ſelleſt ſiiski ilma. Ta oli Wiljandimaa mõiſnikkudega wastamiſi läinud, pidi Pärnumaale kolima, kus ta Tahkuranda rendikohta pidama aſus, mis Pätſi talu nime all tuntud. Siin ſündis 11. weebr. 1874. a. poeg Konstantin. Wanema wenna eeskujul ſaadeti poiſs Riiga waimulikku ſeminaari õppima. Kuid Konstantin ei kannatanud waimuliku õppeaſutuſe õhkkonda ja lahkus ſealt enne lõpetamiſt. Keſkkooli lõpetas ta Pärnus ja astus ſelle järele Tartu ülikooli õigusteaduſt õppima. Peale ülikooli aſus ta adwokaadina Tallinna ametiſſe. Aasta hiljem ſai ta ajalehe „Teataja" wäljaandmiſeks luba ja 1901. a. lõpul ilmus lehe eſimene number. Toimetuſeſſe oli kogunud kõik ſelleaegne radikaalne ollus, kes ſulemeestena tööd teha oskas. Siin oli Mihkel Martna, Eduard Wilde, Otto Münther ja iſegi päraſtine kommunistide juht Hans Pöögelmann. Pätſil eneſel oli rohkem tegemiſt wäliste aſjade, kui lehe toimetamiſega. Awanes noorele õigusteadlaſele lai wõitluswäli. Linnawalitſus oli ſakslaste käes, ühiſe pealetungimiſe järele langes ſee kants. K. Pätſiga eesotſas wõtſid eestlaſed-majaomanikud ja n. n. „jumadanimehed" linnawalitſuſe oma kätte. Et eestlaſe kinnitamiſt linnapeaks loota ei olnud, pandi põllupanga juhat. Hiatſintow linnapeaks, kuna tegelikuks juhatajaks K. Päts jäi. Järgnes 1905. aasta. „Teataja" oma radikaalſe toimetuſega tegi kõik kaaſa kuni Peeterburi tööliste ſaadikute nõukogu maniſesti äratrükkimiſeni. Tulid karistusſalgad, aſus tööle tuntud Beſobraſow ſõjawäljakohtuga. Ka Päts, kes juba õigel ajal üle piiri oli ſaanud, mõisteti tagaſelja ſurma.

Mõni aasta elas ta Schweitſis ja aſus ſiis kodumaale lähemale, kus ta ta pagulaſena Soomes ulualuſt leidis. Siit juhtis ta kuni 1910. aastani „Peeterburi Teataja" toimetamiſt. Sõjaſeadus oli wahepeal Eesti kubermangus ära kaotatud, Päts tuli tagaſi ja andis eneſe kohtuwõimude kätte. Kohtupalat mõiſtis ta üheks aastaks kindluswangi, mis ära tuli istuda tuntud „Krestõi" wangimajas" kus ſel ajal ülemaks oli meie praegune wangimajade peawalitſuſe ülem Strandmann. Samal ajal kui Päts iſe kinni istus, ſuri tema abikaaſa tiiſikushaigena Schweitſis. Wangiſt wabaks ſaades aſus Päts uuesti ajakirjaniku ametiſſe, wõtes oma kätte „Tallinna Teataja" juhtimiſt, mis oli ſel ajal aineliſelt wäga raskes ſeiſukorras. Päts ei jõudnud lehele enam hinge ſiſſe ajada, pealegi nõudis aeg ajalehemehelt juba ſeda, mida uus peatoimetaja kuus aastat pagulaſena ja wangis istudes tegelikuſt eluſt eemal olles omandada ei ſaanud.

Puhkes lahti ilmaſõda. K. Päts pidi teenistuſſe astuma kui tagawara lipnik. Ta määrati kodulinna ametiſſe, Peeter Suure merikindluſe mobiliſatſiooni oſakonda. Sõjamehena leiame teda eſimeſel Eesti ſõjawäelaste kongresſil, hiljem juhatajana Eesti rahwuskongresſil, kus ta oma wana kaastöölise Pöögelmanniga terawalt kokku põrkab. Järgnewad maapäewa walimiſed. K. Päts walitakſe ſaadikuks Järwamaalt, kus tema radikaalſed kõned maanuenduſe üle tähelepanu äratawad. Hiljem leiame teda juba Eesti maawalitſuſe eſimehena Toompea loſſiſis, kuſt aga enamlaſed Anwelt'i ja Kingiſſepa juhatuſel warsti Eesti maawalitſuſe wälja ajawad. K. Päts wõetakſe kinni ja tuuakſe tribunali ette, kui enamlaste wõimule wastuhakkaja. Siin on tema adwokaadiks kadunud Jüri Wilms ja K. Päts lastakſe wabaks. Kuid õhus hõljub juba uus ſüüdistus ja Päts poeb „põranda alla", kuhu ta jääb kuni enamlaste wõimu lahkumiſeni. Päew enne Saksa okupatſiooniwägede ſiſſemarſimiſt ſuudetakſe wälja kuulutada Eesti iſeſeiswuſe maniſest ja kindral Seckendorff leiab juba K. Pätſi jälle Eesti Ajutiſes Walitſuſes juhtiwalt kohalt. Sakslaſed kihutawad Eesti walitſuſe laiali, algab jällegi põrandaalune elu, kus tuleb juhtida paſſiiwſet wastupanu okupatſiooni wõimude wastu. 11. juunil wõetakſe K. Päts juba Saksa wägede ülema käſul kinni ja paigutatakſe alguſes wangimaja, hiljem Minski kubermangu „Bunzlau" wangilaagriſſe, kuſt ta 17. now. ſamal aastal wabaks ſaab. Saksa wäed on Tallinnaſt lahkunud, Eesti walitſus aſub uuesti oma kohale. Algab punaste wägede pealetungimine, kolmweerand Eestiſt läheb waenlaste kätte. K. Päts on ühel ajal pea- ja ſõjaminiſter, ſõlmib lepingud abiwägedega ja juhib ſiſemiſt walitſemistööd. Astub kokku Aſutaw Kogu, kuhu K. Päts walitakſe juba parempoolſete põllumeeste, maaliidu nimekirjas. Aſutawa Kogu ajaks jääb ta walitſuſeſt eemale, ſeſt jõudude taſakaal on keſkkohta ja pahemale poole nihkunud. Eſimeſe Riigikogu walimiste järele, kuhu läheb K. Päts juba põllumeestekogude nimekirjas, pääſeb ta jälle peaminiſtri kohale. Sinna jääb ta kuni uue walitſuſe kriiſini, kus Riigiwanema ohjad oma kätte wõtab J. Kukk, kuna K. Päts parlamendi eſimeheks walitakſe. Teiſe Riigikogu kokkuastumiſe järele ſeatakſe tema kandidatuur jällegi parlamendi eſimehe kohale üles, kuid J. Tõnisſoni pooleloid on ſuurem ja K. Päts aſub pikemate nõupidamiste järele peaminiſtri kohale, kus teda täna 50-aastane ſünnipäew tabab.

ſuli töösturid Londoni kokku, kuid kõik ſeletuſed lõppeſid ſeega, et ſaladuste awaldamine üle ärimehe mõistuſe käib. Kui kõik walitſuſe eſitajate palwed tagajärjetuks jäänud ja aſi juba läbi kukkunud näis, kummardas Lloyd George oma toolil ettepoole ja, kahwatul näol, rahuliku, tõſiſe häälega, mis iſeäraliku waikuſe tekitas, tuletas meele, et juſt ſamal ſilmapilgul nende eneste poegi ja wendi tapetakſe ſadandete ja tuhandete kaupa Sakſa ſuurtükkideſt, Ingliſe ſuurtükkide puudumiſe tõttu. Ärgu mõeldagu tööstuſe ſaladuste peale, mõeldagu oma laste peale.

Ei olnud ühtegi, kes neiſt mõneſt lihtſaſt ſõnaſt liigutatud ei oleks ſaanud ja aſi oli ühe hoobiga wõidetud.

Meie kodanlistel ringkondadel on ühiskondliſi traditſioone muidugi palju wähem. Ja kui ſiiski jutustatakſe, kuidas mõne panganõukogu koosolekul ſuuremate ohwrite wajaduſel K. Päts mehi piſarateni liigutanud ja oma läbi wiinud, wõib ſeda täiesti uskuda. Ei ole midagi iſeäralikku iſegi anekdoodis „kõige kallimaſt ſchampanjeri pudeliſt", kus K. Päts ühte rahameeſt mitme miljoniliſe ohwrile wiinud ja kui aſi küps, temaga pudeli ſchampanjeri kokku joonud, mis peale ärimees päraſt tagant järele arwanud, et ſee kõige kallim ſchampanjer tema elus olnud.

Wäliſe raskepäraſuſe juures on K. Pätſil temperament, mis läbi murdes ärawõitmatult kaaſa kiſub. Ta ei ole ajakirjanik (ehk ſee kihwt küll temaski istub ja wahel praegugi incognito ſule kätte ſurub). Kuid mitmed tema juhtkirjad, näit. 1915. a. kirjawahetus v. Wetter-Roſenthaliga Eesti-Balti ſuhteteſt kuuluwad oma kontſentreeritud jõu pooleſt meie publitſistika klassiliste teoste hulka, mida lugemikkudes tuleks trükkida. Ei ole ta ka kõnemees ſelle ſõna kutſeliſes mõttes. Kuid tema kõne Riigikogu hoone awamiſel oli pidukõnede labastatud ſhanris kahtlemata ſündmus oma ülewa hoo ja ſügawuſega.

Olid kord ajad, kus tal küllalt tööwälja ei jätkunud oma jõu jaoks. Wististi on nüüd wastuokſa: tööd nii rohkesti, et ſee hiiglaſegi rammu wõib murda. Eesti eſimene riigimees kehastab ſiin, nagu kogu oma wintſutusterikkas elus Eesti riikluſe ſaatuſt: Kõigiſt wägiwalla wõimudeſt tagakiuſatud, takistusteſt ümber minnes, tagaſipaiſatult jälle järeljätmata wiſaduſega üles tikkudes, äramõõtmata ülesannetele, mis eile weel ärawõitmatud näiſid, ilma kõhklemata pihta aſudes — ſelle loodusliku, äraſeletamata ürgtungiga, mis ainuükſi riikiſid loob.

Observer.

Kogupõllumehed Triigis walimistel läbi kukkunud.

Triigi wallanõukogu walimistel ſaid kogupõllumehed 9 kohta, tööliſed ja wäikekohapidajad 8 ning aſunikud 6 kohta.

Wallawalitſuſe walimistel kukkuſid põllumehed läbi, ſeſt tööliſed ja aſunikud hääletaſid endiſe wallawanema poolt ning kukutaſid põllumeeste kandidaadi läbi. See ootamata juhtumine ſundis mehi koosoleku ſaaliſt lahkuma. Kwoorum jäi aga järele ja kaks rühma waliſid terwe wallawalitſuſe endi ſeaſt, nii ka kõik komiſjonid.

Walimiste juures walitſes ſeekord tööliste ja aſunikkude wahel täieline üksmeel.

Nui.

Eſimene töökoosolek Pärnu linnawolikogus 21. weebr.

Linnawalitſuſe lõpulik koosſeis kujunemata. — Eſimene kaigas linnawalitſuſe kodarates. — Ehitajate raske ſeiſukord ja riiklik ehituslaen.

Üksikute rühmade killunemiſe tõttu kujunes Pärnu uue linnawalitſuſe moodustamine äärmiſelt raskeks. Mitmekordſete nõupidamiste järele jõuti ſelleni, et ſaadi neliſaliikmeliſeſt linnawalitſuſeſt kolm liiget ära walida ja nüüd on ligi kuu möödunud, kuid üks nõuniku koht on weel ikka waba ja ka ſelleks koosolekuks ei jõutud wajaliſt kokkulepet ſaawutada.

See koht on jäetud majaomanikkude rühmale, kellel aga ei ole wastuwõetawat kandidaati, ſeſt ſeni eſitatud kandidaadid on kõik oma endiſe tegewuſega näidanud, et nad üldhuwide kaitſeks omawalitſuſes küllalt erapooletult töötada ei ſuuda. Ent teiſi ſellel rühmal anda ei ole, mispäraſt ſeekord walimine jällegi päewakorraſt ära langes.

Eſimene katſe uue linnawalitſuſe tööd raskeks teha, tuli ſotſialiſtliku liidu arupärimiſe näol ühe linnateenija kohalt wabastamiſe (joomiſe päraſt) ja ſellele ajutiſe aſetäitja määramiſe üle. Peale arupärimiſe wastuwõtmiſt ſeletas linnapea, et ſiin kõigiti ſeaduslikult ja õiglaſelt linna huwides tegutſetud on ja ſellel juhuſel midagi poliitiliſe tagaſeinaga ühiſt ei ole. Häälteenamuſega wõeti wastu liht ülemineku wormel.

Peale nende poliitiliste wahekordade ſelginemiſe oli päewakorras terwe rida tegelikke küſimuſi.

Lähemal ajal on kawatſuſel liikumatawarade ümber hindamine, kuna protſent ja hindamismoodus endiſeks otſustati jätta. Juurdelõikuſe äride kohta wõeti wastu uued ſundmääruſed, mis on wälja töötatud Tartu linnawalitſuſe määrustega kooskõlas.

Omalajal algaſid paljud kehwemad kodanikud korterikriiſi lahendamiſeks uuſi maju ehitama, lootes riikliſe laenu peale, mida wõrdlemiſi ohtrasti lubati.

Nüüd aga on keſkwalitſuſe poolt ſeletatud, et ſealtpoolt Pärnule üldſe ſummaſid ei ole, mispäraſt terwe hulk ehitajaid raskesſe ſeiſukorda on pandud; kes omale platſi nõutades ja oſa materjaali muretſedes ſuuri kuluſid on ſünnitanud. Et nüüd laenuſaamiſes takistuſi tulnud, ſiis on nad ſunnitud oma kawatſuſiſt loobuma ja muretſetud materjaali ſaatuſe hooleks jätma. Et ſeda waranduſt häwinemiſeſt päästa, otſustati erakorraliſt krediiti muretſeda.

Keſklinna ja „Waldhofi" waheline ühendus otſustati monopolina anda praeguſe liiniſõitja Tſhemesſeowi kätte 6000 m. aastarendiga.

Toetuſi otſustati määrata mitmeſugustele üldhariduslistele ſihtidega ſeltſidele lõbustusmakſuſt wabastamiſe näol. Ja tehti linnawalitſuſele ülesandeks õllepoodide wõrgukawa wäljatöötamine.

Aſunikkude kongreſs.

Kolmas üleriikline aſunikkude-riigirentnikkude liidu kongreſs peetakſe 22., 23. ja 24. märtſil ſ. a. Tallinnas. Päewakorras riigirentnikkude põlewamad eluküſimuſed.

Kongreſſile ſaadab iga liidu oſakond ühe eſitaja, kes oſakonna üldkoosoleku poolt walitakſe. Kus aga oſakonda ei ole, tuleks aſutamiſe koosolek kokku kutſuda ja peale aſutamiſt kohe ſaadikud ära walida. Saadikutele tulewad wolituſed kaaſa anda.

Kontrolli tähelepanuks.

Metſaülemate poolt antakſe wahtkonna peale wälja ühine raiepilet, lattide, kuiwade ja tuuleſt murtud puude raiumiſeks. Selle pileti järele raiuwad tihti 50—60 inimeſt, nõnda kuidas materjaali jätkub.

On töö walmis, ſiis wõtab metsnik ſelle wastu ja määrab päewa, millal tema juurde maksma tullakſe. Kwiitungit ootab aga iga maksja asjata, ſeſt metsnik annab kwiitungi wiimſe maksja nime peale. Kui ſee aga oma mees juhtub olema, ſiis wõib kergesti kwiitungi wähema ſumma peale wälja anda. 50—60 inimeſt makſawad tihti ſummaſid, mis üle ſajatuhande marga ulatawad, mis täpſelt peaks kwiteeritud olema. See on täiesti ajaſt maha jäänud makſuwõtmiſe kord. Rahwaſuus kannab ta „wabariigi ingli kontori nime".

Wõib olla, tehakſe ſeda kokkuhoidmiſe mõttes, et mõni penn kwiitungi peale ära kulutatud ei ſaaks, kuid ſee on hale kokkuhoidmine.

Kwiitungi peaks iga malsja ſaama.

See teguwiis ſünnitab meie maksjate ſeas wäga halwa tunnet.

N. N.

Hariduslised loengud Wäänas.

Wääna aſunikkude ühingu eeſtwõttel korraldati 20.—23. weebr. loengud — kodanikuteaduſeſt ja majandusteaduſeſt. Kõnelema oli kutſutud haridusbüroo kaudu ürlõp. Telg. Tormiste ilmade tõttu pidid loengud majandusteaduſeſt ära jääma. Kodanikuteaduſe loenguſt oli oſawõtt wõrdlemiſt elaw, mis näitab, et Wääna, mida loetakſe mahajäänud nurgaks, on ärkamas. Loenguid korraldatakſe ka edaspidi.

—Pg.

Seltſielu Lelles ſoigus.

Joomine wõtab maad.

Kui mujal otſe ſeltſide uputus, mis jõudusid killustab, ſiis on Lelle wähemalt ſelleſt waba — pole ühtegi ſeltſi. Sellewastu wõib aga ſeadida hulga ſalawiinamüügi kohti, mille wastu wõimud, kellesſe aſi puutub, kaunis ükskõikſed. Seepäraſt aruſaadaw joomiſe rohkus, ſarnaſel ſoodſal pinnal, eesotſas nendega, kelle kutſe nõuaks küll mõõdukuſt, mis aga „waimu" peale tulles täitſa ununeb.

Pandagu piiriſid!

Kp.

Geograafia õpetajate päew.

Tartus Eesti õpetajate ſeltſi ruumes korraldatakſe tänawu 23. aprillil geograafia õpetajate päew, mis täielikult ühe eriküſimuſe — keſkkooli geograafia õpekawade arutamiſele pühendatakſe. Kõnedega õpetajate päewal eſinewad A. Parts, D. Koppel, J. Tauts, J. Rumma, S. Sütt, E. Markus, J. Kents j. t.

Lähemaid teateid päewa üle annawad J. Kents Tallinnas ja E. Markus Tartus.

Kirjandus.

„Looming" nr. 1.

Käesolewal aastal on kuukirjaſt „Looming" ſeni ilmunud ainult jaanuari number. Sel numbril on mõningad iſeäralduſed, oſalt põhimõtteliſed, oſalt nähtawasti juhuslikud. Nii näiteks puudub lõpul tuttaw „Waria" — kunsti ja kirjanduſe kroonika, luuletajateſt eſineb ainult J. Kärner ja Rohtilt on ilmuma hakanud pikem jutustus, mis kuuldawasti ulatab läbi neljaſt numbriſt. On täiesti loomulik, kui „Loominguſt" ka pikemad ilukirjanduslikud teoſed läbi jookſekſid, ſeſt palju meil ikka kirjutatakſe lühikeſi nowelle, pealegi häid.

Jaan Kärner eſineb „Autobiograafiliſe poeemiga", mis oma meeleolus ja wäljenduſes on intiim ja elamustihe, waimuſugulane „Bianka ja Ruthi" loodusromantiliſtele lehekülgedele. Eſile manades oma „kolme kaotuſe" traagikat, jõuab poeet lõpuks järgmiste reſigneeriwate lõpuridadeni:

On ſuurim walu ſiiski tühine,
õnn ſuurim — kaja kauge lailamiſe.
Taas andeks anda tahaks kõigile
ja kuulatada puude kaswamiſe
ning mulla hääli, waikſet hingamiſt,
keſk ilmade ning eetri ringimiſt
end tunda kübemena tõuswat ſinna
ja wiimſes ringis kitſas, wäikeſes
õitswale ſügiſele wastu minna
kui pilw, mis kustub kuldſes päikeſes.

Rohti romaani nimi on „Kurgſoo". Küla romaan, maatüübid, loodusmeeleolud. Peategelane Kriuka Kusta, tüdrukulaps, kelleſt lauſub autor:

„Üks igawene laiſkworſt ja lakekrants, ei korra-, ei tööhimu. Liraſk ja laraſk. Ainult kere ja kõri ſuur, aga kaſu ſeſt midagi. Ema pidi teda toitma, hurjutama ja ſõimama, nutma ja pahandama tema päraſt. Aga kas temal ſeſt midagi. Muudkui näitas aga omi kollaſeid hambaid, ja puhkus puskariauru ſuuſt. „Piä ſuu, wanamuur, mis'ſa muſt ſõs teit!"

Romani algul on Kriuka Kusta peigmees, oma mõrsja mõju all ning on, nagu ſeda öeldakſe, „uueks inimeſeks" ſaanud, wähemalt ſaamas. Romaan lõpeb ſelles jätkus lugemiſel käimiſega, mis wäga huwitawalt on kujutatud.

Artikliteſt ja ülewaadeteſt on kõige huwitawam F. Tuglaſe kirjutus kadunud Oskar Rootsmanniſt. Nekroloogi Bornhöhe üle kirjutab A. Roose. R. Andreſen alustab ülewaadet Eesti ilukirjanduſeſt 1923, käſitades käesolewas numbris lüürikat. E. Hubel kirjutab Ed. Wilde kogutud teoste eſimeste annete ilmumiſe puhul. A. Adſon teeb Haaſs-Berkow-mängude ja draama-ſtuudio „Tontide ſonaadi" üle teatrikriitikat. Julius Genſs kirjutab eſimeſeſt Balti riikide waheliſeſt kubistide näituſeſt, mis kuuldawasti ka Tallinna tuuakſe.

„Loomingu" käesolewa aasta ilmumine ripub muidugi riigi toetusſummadeſt eelarwe korras. Teatawasti on eelarwe alles komiſjonis. Selle wastuwõtmine Riigikogus nihkub nähtawasti märtſi kuusſe. See wiibimine wõib teatawa piirini ſeiſakut tuua „Loomingu" korralikusſe ilmumisſe, ſeſt abiraha ei ſaa kätte enne eelarwe kinnitamiſt.

H. R.

Enne iſeſeiswuſe tulekut.

Sõjakäik Sakſa wägede wastu Muhumaale.

(Mälestuſed 1. Eesti polguſt.)

See oli 1917. aasta kewade. Eesti tegelaste jõupinge ſaawutuſeks oli 1. Eesti polk, rahwa uhkus, — eſimene püſimata püüete wili. Oli ſiin, meel nagu wenelaſed ütlewad, „mitmekarwaline" ſeltskond. Õlalappide järele olid eſitatud peaaegu kõik Wene polgud, ſelle tõttu ka algul meeskonna ſeas ükſteiſe wastu uſaldamatuſe tunne. Polgu majandusliſe arenemiſega kadus ſee mitmekeſidus.

Meeskonna õppuſe ja polgu moodustamiſega kadus ſuwi ja jõudis ſügis, mil walminud polk käſu ſai Lätimaale,pealetungiwale ſakslaſele wastu minna. Kuid ülemal pool muudeti otſuſt ja Wolmari läheduſeſt, kuhu polk wiidi, ſõidutati ta peagi Tallinna ja ſealt Haapſalu, kuſt teda Saaremaale pealetungiwale waenlaſele wastu ſaadeti.

Õhtu eel jõudſime Kuiwaste. Sadam kihas Wene ſõduriteſt, kes hirmunud nägudega ſõeluſid, kui kabuhirmus kokkukuhjunud lambakari. Weel polnud laewalt ſildagi maha lastud, kui „hallid" juba laewale hakkaſid hüppama. Meie waataſime imestades ſeda korratut karja. Laewakapten andis madrustele käſu neid tagaſi tõrjuda. Aſjata. Wiimati paluti Eesti ſõdurid appi, ning alles püſſipärade abil ſai „waenlane" tagaſi lööduD. Waewalt ſaid aga Eesti ſõdurid laewalt lahkuda, kui „hallid" laewa tormiga ära wõtſid. Küſiſin ühelt Wene allohwitſerilt, miks nad põgeneda; täis hirmu wastas mehike, et Sakſa wäed jalgratastele ſeatud kuulipildujatega peale tungida, kõik Saaremaa olla nende käes, tapetuid ja haawatuid kõik teeääred täis. Paljugi budſuſt rääkis mees, iſe hirmuſt wäriſedes. Nähtawasti polnud mees iſe waenlaſt näinudki ja teistelt omaſugustelt põgenejatelt juttuſid kuuldes, ſuurendas ta neid mitmewõrra. Niiſuguſed olid ſuuremalt oſalt kõik Wene ſõdurid Saaremaal.

Külades walitſes ſamaſugune meeleheitlik hirm, rahwale oli põgenejatelt Wene ſõduritelt hirm külge hakanud. Talus, kuhu ſisſe astuſime, pakiti rutuga aſju kokku, peremees tahtis paadiga pere ja hinnalſema wara mannermaale toimetada, talu ja loomi ſaatuſe hoolde jättes.

Hüdroplaanid.

Kuiwaste ſadama läheduſes lõime ööſeks laagri üles. Koidu ajal hakkaſid mehed tuld tegema. Tõuſis paks ſuitſuſammas, mis ka eemalt Sakſa lennukid juurde meelitas. Juba oligi tuttawat põrinat kuulda. Aſuti nüüd palawikutaoliſe rutuga tuleſid kustutama, kuid oli juba hilja. Minuti paari päraſt olid Sakſa hüdroplaanid, paaniliſes hirmus teineteiſt tõukawa, rabelewa ja paklu jookswa ſõdurite hulga kohal ja warsti kukkuſid ülewalt pommid. Eſimene lõhkes plahwatuſega liiwa ja kiwa pildudes. Hobuſed wäljaköölide ja kuulipildujatega kargleſid ehmunult ringi, kiſa ja kära, püſſi paugud ja pommide prahwatuſed, põrgulik kakofoonia. . . Külmawereliſemad nähes,et jookſus lennukiga wõistelda ei ſaa, jäid ſeiſma ja alustaſid püſſideſt tuleandmiſt hüdroplaanidele. Miinipaadid reidil piſtſid lennukitele tuld andes Haapſalu poole reduma. Kui ma lähedal lõhkewa pommi põrutuſeſt toibuſin, olid lennukid juba jõudnud ka Wene raskebatareid häwitada.

Allaandmine.

Kui Muhu ja Saaremaad ühendawa ſilla poole läkſime, tuli tee peal küll hobustel kihutawaid, küll jalgſi põgenejaid ſõdurid ja madruſeid wastu. Arewuſes ſaatſime öö niiskes kuuſemetſas mööda. Hommikul ſelgus ſeiſukord. Mõni ſada ſammu eemal olid Saaremaalt taganewad Wene polgud kokku kogunud. Oli miitingut peetud ja otſustatud alla anda. Üle kümne tuhande Wene ſõduri oli ſiin koos. Juhatuſt ei kuulatud, hirm oli hulluks teinud mehi. Silla otſas aga wõitles ſamal ajal „ſurma bataljon" ennaſtſalgawalt, oodates abi, — kuid „abimehed"pidaſid miitinguid . . Wenelaſed teataſid oma ſaadikute läbi, et meie wastuhakkamiſe korral nad kuulipildujateſt meie peale tule awawad.Et ülekaal nendel, ſiis ei olnud midagi teha, hakkaſime ſõjariistu purustama, et nad waenlaſele ſaagiks ei ſaaks.

Metſa ääres jookſid ſadulas hobuſed ringi. Püüdſin ühe kinni ja ſõitſin kadaka põõſastega kaetud wäljal Sakſa wägede lähenemiſt waatama. Hommikuſe uduga oli raske midagi näha, eemal liikuſid mingiſuguſed mustad täpid kadaka põõſaste wahel. Tuul oli ka tagant ja kuulda polnud midagi. Enne kui millegiſt aru ſain, ſõitſid jalgratastel kolm Sakſa ſõdurit põõſastikuſt wälja ja awaſid automaat püſſideſt tule. Rutuga kiskuſin hobuſe ümber ja kihutaſin tagaſi, kiunuwate kuulide ſaatel. Teataſin kohkunud ümbritſewale masſile ſakslaste lähenemiſt. Silmapilk ſeadſid endid wenelaſed kolonnidesſe.Iga mees püüdis oma walget jalanartſu olja otſa ſeada ja allaheitmiſe märgina wõimalikult kõrgemale tõsta. Aſjata karjuſid „ninamehed" et häbi olla nii ſuurt hulka walgeid „lippe" wälja panna. Jumal teab kuſt wälja otſiti ſuur walge lina, mis pika roika külge kinnitati, allaandmiſe märgiks.

Juba läheneſid eemalt 4—5 Sakſa ſõdurit. Nähes nii ſuurt waenlaſe armeed enda ees, wiskaſid ſakslaſed endid maha ja laſid mõned paugud kuulidega, mis puude okste külge puutudes prakſuga lõhkeſid. Selleſt oli ka küllalt, et ehmunud karja hullustusſe ajada, wiſati piſtali ükskõik kuhu teineteiſe otſa, rabeleti ja hädaldati. Kole oli ſeda elajalikku hirmu näha. Sakslaſed tuliſid lähemale. Need olid noored 17—18 aastaſed poiſikeſed. Wanem neiſt,wiſt korpral, kutſus Sakſa keele oskajaid oma juurde. Rääkiſime ſakslastele, et oleme otſustanud alla anda, ja meie eestlaſed paluſime oma kahte bataloni wenelasteſt eraldada. Sakslaſed awaldaſid kohe nõuſolekut; käskiſid ſõjariistad ühte kokku panna ja ſõdurid korralikult ritta ſeada ülelugemiſeks. Paar Sakſa ſõdurit kihutaſid jalgratastel kohe ülemuſele teatama „ſuureſt wõiduſt".

Wangis.

Siis marsſiſime wiis ööpäewa, kui Kureſaare läheduſſe Suure-mõiſa jõudſime, kus Eesti ſõdurid ja oſa ka wenelaſi mõiſa põllul olewaisſe rehehoonetesſe paigutati.Wäſitaw marsſimine päewal ja puhkamine ööſel wihma käes lageda taewa all pori auguks muutunud oraſe põllul, mõjus tapwalt. Wangide woori ſaatſid „ſurma huſaarid", kes nõrkuſeſt mahajääjaid piikidega „ergutaſid".

Bürgermusſes tehti kahe- ja kolmekordſed, wõrktraadiſt põhjadega narid. Õhu puudus ei olnud ainuke pahe, waid ka ruumiſid ei köetud ſugugi. Toodi paaril korral metſaſt alles raiutud toored männa puid, kuid tulehakatiſe puuduſel ei ſaadud wanaaegſet hiilga ahju kütta, ruume kütſid wangid ihuſoojuſega. Toiduks oli hobuſekondi ſupp, Sakſamaalt laewadel toodud, loomanairestega, needki olid liſaks weel külma wõetud. Hobuſeliha ſai Kureſaares konſerweeritud ja Sakſamaale ſaadetud,kuna kondid wangidele toiduks kuluſid. Kaks korda nädalas anti wangidele hobuſeliha- ja were konſerwe ſupi keetmiſeks ja luſika täis marmelaadi leiwa kõrwaſeks hommikuſe linnakſewee juurde, mida uhkelt kohwiks nimetati. Alatoituſe läbi lõppeſid inimeſed ja nägid kui warjud wälja. Sellele liſaks oli weel ülejõu käiw töö raudtee ehituſel ja laewade laadimiſel ſadamas. Sinelid ja riided muutuſid tööl närudeks, peſu ſamati. Mehed aina kubiſeſid paraſiitideſt, harimiſeks aga polnud wõimaluſt, ſeſt warajaſeſt hommikuſt kuni hilja ööni tööd tehes, ſadamas harilikult kuni kella 10—11 õhtul, ei ſaanud keegi ennaſt harida ja laagris ei olnud walgustuſt, peale ükſiku karbiitlambi, mis kell 11 õhtul kustutati.

Saapad laguneſid wangidel ära, kuid uuſi ei antud, ei antud ka paranduſeks materjaali, kuid tööle aeti neid ſellegipooleſt. Siis toodi Sakſamaalt puuſt kingi ja jagati neile wälja, kellel ſaapad katki. Jalanartſe ehk ſokke ei antud ja puukingad hõõruſid warſi jalad maraskile. Mehi aeti 10—12 kraadi külmaga paljajalu puukingis tööle. Nutu ja kirumiſega komberdaſid nad hommikul pimedas läbi uuliſate ſadamasſe ja teistesſe töökohtadesſe, tagaſi tuliſid neiſt töölt ikka wähem ja wähem, ſeſt külmawõetuid ja nõrkenuid wiidi otſekohe latſaretti, kus nad õige pea taewariiki rändaſid.

Kuſagil Kureſaare linna läheduſes peawad olema nende kalmukünkad, — rutuliſelt aetud kruuſahunikud, — kes Sakſa ſõjawanglas wariſenud. Ei tea praegu, kas on neid mõni hooliſew käſi korraldanud, wõi on neid juba Saaremaa tuuled liiwahangedeks tuiſanud.

…irjandus.

Igaüks

kes lugenud O. Lutsu Tootsi lugusid „Kewade", „Suwi" ja „Tootsi pulm"; loeb ka ajakirjas „Odamees" ilmuwat nende juttude järge "Äripäew", mis illustatud O. Krusteini piltidega.

Praegu ilmus „Odamees" nr. 1 (15)

Hind 40,—

Asjatundjad

sultsetawad ainult paberossa:

„Ewa" ja „Mefisto"

O-ü. „Tubak".

Saksamaa walimispalawikus.

Parempoolsete wõidud osariikide walimistel. Kommunistide äge kihutustöö. Tööpuudus Baieris. Lõunapoolne hädaoht. Üks rahwuswaheline meeleawaldus ja Tallinna „esitaja" v. Rosen.

Berliin, 20. weebr. Saksamaa on juba walimispalawiku eelajajärgus. Poliitilised erakonnad peawad kongresse, waidlewad taktika, koondus, riigipäewa kandidaatide nimekirjade ning kõige muu tähtsa üle. Wahete-wahel on kuulda, et kõik wabariiklised kodanlised erakonnad ühinewad üheks parteiks — ent need on ainult hääled, tegelikke tagajärgi pole weel saawutatud. Saksamaal on sama parteide ja erakondade ülirohkus, „üliproduktsioon", nagu meilgi, see segab ja takistab hoogsat ning rahulikku tööd, aga waatamata praeguse raske aja peale, on siiski wähe lootust kõigi nende eriwoolude kadumiseks ehk koondamiseks. Sõda on rikkunud inimesed, on esiplaanile nihutanud erihuwid, tagaplaanile üldsuse ja üldse riigihuwid ning see omakasu püüdmise waim ja sumbunud õhkkond ei klaari niipea.

Riigipäewa walimistähtpäew pole weel kindlaks määratud, selle otsustab pea kokkuastuw riigipäew lõpulikult ise, niisama töötakse hoolega uue walimisseaduse kallal, sest endisel seadusel oli palju puudusi, see oli kokku seatud rewolutsiooni algupäewil „üle öö."

Praegu on walimised prowintsis, Saksa osariikide maapäewadele. Senised teated Thüringist ja Mecklenburist kõnelewad kommunistide ja parempoolsete wõidust ning sotsiaaldemokraatide suurest kaotusest.

Praegu on kihutustööks opositsiooni erakondadele Saksamaal wäga soodne pind. Palju kannatanud ja praegugi wõrdlemisi kitsais oludes elaw rahwas on käsitu. Üldine meeleolu on ärew ja liigagi üleskruwitud. Wastasrinna mehed wõiwad oma demagoogiaga kõike seda weel kütta, nende käed pole seotud walitsemisaparaadiga, nad laulawad kui lõokesed kewade päikese paistel ilusast tulewikust, kui hääled neile antakse ja inimene on juba suures enamuses niisugune, et püüab teinekord liig paljugi ehitada ainult tulewikule ja illusioonile.

Senine sotsiaaldemokraatide lüüasaamine wirgutas kommuniste hoogsale kihutustööle. Otse fanaatiku wisadusega tungitakse igale poole. Ametlikult on Saksamaa kommunistlik partei likwideeritud, nende häälekandja seisma pandud, kuid seda ägedamini käib põrandaalune kihutustöö. Igal hommikul wõib Berliini tänawail näha üleskleebitud igasuguseid üleskutseid, wahete-wahel lüüakse lahinguid ööpimeduses kommunistide plakatite kleepijate ja politsei wahel, kuid see ei hirmuta, waatamata seepeale, et ohwrid on teinekord mõlemil pool.

Kommunistid peawad sageli koosolekuid. Koosolekuile kutsumiswiis järgmine: agitaator käib töölislinnaosade hoowe mööda, kõlistab kella ja käsutab kõik majaelanikud koosolekule. See on hõlbus metood, sest suurem osa Berliini üürikasarmuist on nii ehitatud, et iga korteri köögiaknad on üldise hoowi pool küljes ja küttepuuduse tagajärjel elab wäike inimene kogu talwe köögis.

Baieri ülemwalitseja v. Kahr, kelle lahkumist oodetakse Berliinis õige suure kärsitusega, on oma lahkumispalwe asemel Baieris sisseseadnud üldise töösunduse, naistele 18—25 a., meestele 20—30 a. See töösunduse maksmapanek pole mingi uus wõte, waid selle kawatsuse kallal on juba ammu töötanud wabariiklised riigimehed. Seega taheti kaswatada nüüdsetesse inimestesse enam kohusetunnet riigi wastu, süwendada teadmist demokraat., demokraatlisest ja wabariiklisest riigikorrast, korraldada töötawaid toetajaid wabariigile, kuid see wenis ja wenis, kuni v. Kahr selle kõik Baieris nüüd äkitselt maksma pani. Kuid v. Kahril on teine plaan. Mitte seks ei taheta Baieris koondada noori inimesi, et neis süwendada arusaamist demokraatiast, waid kogu selle asja terawots on sihitud Berliini ja seega ka kogu wabariikluse wastu. See on peaasjalikult organiseeritud tehniline omaabi streikide puhul, kuid niisama on arwata, et siin ka sõjawäelisi harjutusi kahe silma wahele ei jäeta. Berliinis sünnitas see teade palju ärewust. Siin on teada, kust poolt tuuled puhuwad ja kogu selle korralduse peale Baieris waadatakse siin kui uue affääri organiseerimisele ja ettewalmistusele, mida waja juba alguses likwideerida.

Seni waikselt elanud Baier hakkab jälle end liigutama ja Berliini ajakirjandus kirjutab tollipikkuste tähtedega uuest lõuna hädaohust.

*

Meie maa on wäike, kuid siiski ei wõi meie sugugi kaebada, et meie wastu laias ilmas wähe huwi tuntakse. Aastate eest oli Estlandi „esitajaid" Saksamaal terwe legion, kes meid mitte palganurumisega ei tüüdanud, nüüd on see küll wähemaks jäänud, kuid pealinn Reval oli siiski ühel siinsel rahwuswahelisel marurahwuslisel meeleawaldusel „esitatud" ühe von Roseniga. Kuid seepärast ei maksa meil siiski niiwõrd mures olla. Ka Saksamaal teatakse, et meil pole mingisugust vonide ega parunite seisust ja kuidas wõib siis üks wõõras aadelimees siis „esitada" seda wäikest „maarahwast" sealt Läänemere kaldalt. Nad on waid naljamehed ja neid ei wõeta tõsiselt. Need tõsiselt wõtmise ajad on möödunud ja meil ei tarwitse sugugi enam meelehärma tunda mõne kutsumata „esitaja" awalikuks tulemise korral ja liiati weel siis, kui lepitakse ainult Rewali kitliga.

Tju.

Soome walimiste tähe all.

Kommunistide osawõtmine. — Wäljawaated.

Helsingi, 19. weebruaril. Soomes töötawad praegu kõik erakonnad eesolewate walimiste tähe all. Nimekirjad on peaaegu juba walmis, kõnelejad alustawad oma kihutusringreise maakohtades ja ajalehed walmistawad end ägedate walimiswõitluste wastu.

Harilikus korra järele oleksid uued walimised alles tulewal aastal toime pandud. Kuna aga kommunistlikud rahwasaadikud ühes teiste erakonna juhtidega riigiwastase tegewuse pärast wangistati, ei olnud eduskond täiearwuline. Üldiselt jõuti siis otsusele, et ebanormaalse seisukorra lõpetamiseks tuli eduskonnal oma töö enne istungjärgu lõppu pooleli jätta ja uued walimised juba 1924. a. toime panna. Lahkarwamised tekkisid küsimuses, kas mittetäiearwuline eduskond üldse 1924. a. kokku tuleb. Kodanlised erakonnad — mitte aga erandita — asusid seisukohale, et uued walimised alles peale Turu õuekohtu otsust kommunistide kohtuasjus toime panna tulewad. Siis selguks ka, kas kommunistide walimistegewus lubataw, wõi mitte. Kuna aga teadmata, kuipea Turu õuekohus kommunistide asjas lõpuliku otsuse annab ja pealegi oli selge, et otsus weel kõrgemale kohtule kinnitamiseks läheb, leidis wabariigi president kohuse olewat eduskonda ko[illegible] laiali saata. 1919. a. walitsuswiisi järele on nimelt presidendil õigus, oma arwamise järele talitades, eduskonda laiali saata. Praegusel korral leidis president selle ainsama abinõu olewat seisukorra selgitamiseks. Kuna Kallio walitsus eduskonna laialisaatmise wastu oli, lahkus see presidendi ülalnimetatud korralduse tõttu oma kohalt. Prof. Cajanderi juhtimisel seati siis n. n. tööwalitsus kokku, kes juba paar päewa peale ametisseastumist andis määruse uute walimiste toimepanemisest.

*

Walimiseelse töö alates omab erilise tähtsuse teiste erakondade seisukoht äärmiste pahempoolsete walimistegewuse suhtes. Olgugi, et kommunistide erakond seaduswastaseks on kuulutatud, teewad nad tingimata katseid oma esitajate eduskonda wiimiseks. Sotsialistid on küll keeldunud igasugusest koostööst kommunistidega, kuid nõuawad wiimastele täielist walimiswabadust. Parempoolsed nõuawad aga, et igasugune kommunistide walimistegewus — misuguse nime all see ei esineks — tuleb ära keelata. On ju wõimata lubada, et endine likwideeritud kommunistide erakond jälle ellu ärkab ja jätkab riigiwastast tegewust piiritaguse raha ja juhatuse abil. Kuid ei ole ka mingisugust põhjust keelata seda, et rühm walimisõiguslisi kodanikke moodustawad walimisliidu, seawad nimekirja kokku oma kandidaatidest ja hääletawad nende poolt. Ainult siis, kui selle rühma tegewuses awalduwad mingisugused kuriteo tundemärgid, wõidakse see ära keelata. Nähtawasti kujunebki asi nii, et ka tulewas eduskonnas teataw määr kommuniste on, kes endiste rahwasaadikute tööd jätkawad. Kindel on aga, et äärmiste pahempoolsete edustajate arw ja seega ka nende kahjulik mõju tuntawalt wäheneb.

Teiste erakondade suhtes korduwad wist omawalitsuste walimistel ettetulnud nähtused: praegused jõu suhted jääwad endisteks, wähemalt ei wõi oodata niisugust parempoolsete tugewnemist, kui möödunud eduskonnawalimistel. Maruparempoolsed — rootslased — kui eriline, teistest keele tõttu eralduw rühmitus, — ei ela läbi suuremaid muudatusi edustajate arwus, olgugi et wiimastel aegadel on erakonna sisemises elus lahkhelisid ilmsiks tulnud. Tähtsus tulewiku suhtes on küsimusel, kas saawutawad Soome kodanlised erakonnad täieliku enamuse.

Santeri Iwalo.

Energiline ajakirjanduse päewapiltnik.

Ameerika ohwitser A. C. Warges, kes ilmasõjast Ühisriikide lennuwäe päewapiltnikuna ja wäerinna kino korraldajana osa wõttis, astus sõja lõpu järele ühe suurema ajakirjandusliſe ettewõtte teenistusse ning hakkas wiimast üleswõtetega warustama.

Tema tegewus algas 1919. a. juunikuus Pariisis Versailles rahulepingu allakirjutamise pildistamisega. Hiljem tegi ta üleswõtteid Kappi mässust Saksamaal, wiibis mõnda aega rannariikides ja Wiinis, pildistas siis Horthy walitsemist Budapestis ning tõttas selle järele Schweitsi näopilti saama Kreekast minema kihutatud kuningas Konstantiinist. Schweitsist läks ta teekond edasi Rooma uue paawsti Benedicti pildistamiseks, sealt Wesuuwi kraateri otsa ning hiljem ühes Ameerika Punase Risti esitajatega Wene nälja piirkonda. Moskwast sõitnud Warges otseteed Londoni Inglise kuninga tütre Mary abiellumist lord Lascelle'iga pildile panema. Londonist tõtanud ta edasi Ateeni, et uut üleswõtet teha wahepeal Kreekasse tagasipöördunud kuningas Konstantiinist, sealt 1922. a. Indiasse Afganistaani piiril ilmsiks tulnud mässuliikumise ning Ghandi rewolutsiooni kinninaelutamiseks. Indias käinud Warges peale muu ühes asekun. lord Readingiga tiigrijahile dshunglisse, pildistanud siis seda ning tõtanud edasi Hiinasse ajakirjandusele piltide kaudu teatawaks tegema Hiina rewolutsiooni ja Hiina raudteebandiitide tegewust. Peale mõneaegset rännakut mööda Mongooliat ja Koreat jõudnud Warges parajasti suure maawärisemise ajaks Jaapani, kus ta esimesed pildid kohutawast õnnetusest ilmale wälja läkitas.

Kõrgemas headuses ja maitserikas on ainult

tee K и C

Saadawal kõigis paremates ärides.

POPOFF

Christian Rutoff

näitekirjanikuna.

Chr. Rutoffi 25 a. lawategewuse juubeli puhul.

Täna pühitsewad waiwaralased Chr. Rutoffi 25 a. lawategewuse mälestuspäewa. Chr. Rutoffi nimi ei ole tuntud ja lugupeetud üksi ta kodunurgas, Waiwaras, waid kogu Eestis kui rahwalikkude draamade „Wastu wett", „Kiwi", „Mässajad" j. t. autori.

Chr. Rutoffi tegewus näitekirjanikuna algas umbes samal ajal, kui A. Kitzbergil, kes selleks tõuke sai „Wanemuise" elukutselise teatri rajamisega. Chr. Rutoffile tõuke andjaks oli ta tegewus Waiwara „Külwajas", kus teatri etendusi korraldades ka mõte ärkas ise kord näitemängu kirjutamisega katset teha. Seda mõtet on ergutanud weel ta kaaslase Reintami õnnestanud katse „Aimrega", millele peagi järgnes Rutoffi „Wastu wett", nagu seda M. Kampmann tõendab. Chr. Rutoffi kirjandusliſe tegewuse kokkulangemine Eesti teatri sünniajaga näitab aga, et siin tagaõhutajaks ei olnud kõige pealt see teatriwaimustus, mis walitses meie ainsamas seltskonnas „Wanemuise" ja „Estoonia" elukutseliseks saamisega. Chr. Rutoffi kirjaniku ilme määras aga nähtawasti ümbruskond, milles üles kaswanud ja loomingueas tegutses. Olles maalapseks, taluperemehe ja külasepa poeg, oli tal maa elu kõige lähedam, samuti ka hiljem pärast lühikest rändamisaega, asudes uuesti tagasi oma kodukohta, jäi ta sama õhkkonda.

Ümbruskond ja õhkkond määrasid Chr. Rutoffi loomingu ilme, sealt ammutas ta oma draamade aine ja kujud — Chr. Rutoffist sai küla realist, nagu ta „õpetaja" A. Kitzberg, kellelt ta oma katsetesse kohta näpunäiteid ja arwamist oli nõutanud. Et A. Kitzberg tol ajal „Wanemuisel" õige lähedal seisis ja ta end juba autoriteedina maksma oli pannud, siis oli Chr. Rutoffi pöördumine A. Kitzbergi poole arusaadaw, kuiwõrd aga A. Kitzbergi mõju ta loomingus jälgi jätnud, on weel küsimus, sest Chr. Rutoff, kui realist, läheb oma uuemate draamadega kaugelt lahku A. Kitzbergi realismist.

Chr. Rutoff on jäänud ka oma draamades maalapseks, kes nii dialoogis, kujudes ja sündmustikus rahwalikku naturalismi harrastab ja oma külanaturalismiga ka oma töödes suuri elu probleeme, — „Wastu wett" — poja ja isa wastolu, „kahepaiksed" — perekonna wastolud, kahepaiksuse tragism, „Kiwi" — armastus — „Mässajad" — wihkamise, õigustamise ja armastuse probleemi, — lahendab. Kuiwõrd ta oma ülesandega hakkama saab, on ise küsimus, kuna aga just selle omapärase joone tõttu on ta Eesti näitekirjanduse loos erikoha wõitnud.

Chr. Rutoffi teened rahwaliku draama loomises, kui arwesse wõtta aega, mil ta tegewust alustas, on hindamata, ehk küll ta wiimasel ajal „uute tuulte puhumisel" teiste warju jäänud. Chr. Rutoffi teeneid ei ole nähtawasti aga ära unustanud ta kodukoht, kus ta oma elutöö korda saatnud, ning austab jubilaari täna pidustusega 25 a. näitelawalise tegewuse puhul, millega ka kõik Eesti teatriharrastajad ühinewad, ehk küll Chr. Rutoff kirjanikuna oma 25 a. juubeli alles mõne aasta pärast pühitseb.

Oma ümbruskonnas on Chr. Rutoffi kogu elutööl eriti suured teened. Waiwara „Külwaja" näitelawal on ta näitleja ja näitejuhina kauemat aega tegewuses olles waimustajaks ja teenäitajaks noorematele. Ka Narwa „Wõitleja" lawalises tegewuses on ta jõudumööda kaasa tõmmanud. Mis Chr. Rutoffi seltskondlisse töösse Waiwaras puutub, siis on ta teenused siin õige suured ning seda teawad waiwaralased ise kõige paremini hinnata.

[illegible] „Wabaduse album" [illegible]

Mõni aeg tagasi [illegible] lehes [illegible] jutustus, kuidas ta [illegible], kes mingisugusele „Wabaduse albumile" kuulutusi korjanud, [illegible] näidanud. Hiljem teenedas see juut, et ta ei olegi juut, waid ainult rumeenlane. Miks rumeenlane Chr. „Wabaduse albumi" wälja hakkab andma, selle kohta seletust ei olnud.

Nüüd on „Wabaduse album" ilmunud ja on wõimalik mõndagi [illegible] seletada. Album sisaldab paarkümmend lehekülge teksti ja ligemale sama palju kuulutusi — teeb enese juba kuulutustega kahekordselt tasa. See on äri. Peale selle maksab see õhuke album 75 marka müügil. Ja seaks minekuks teha reklaami: [illegible] müügihinnast minewat heategewaks otstarbeks. Ilus, mis?

Sisult jääb tundmus, et albumi ülesanne on mõnedele inimestele reklaami teha. Albumi nelja kaastööliste hulgas ei tõnele ma inseneer J. Pohjolewsit, [illegible] ainsa wäikese pala, isegi mitte R. Ahroist, kellelt leidub paar artiklit. Selle albumi kangelased on ilukirjanikud. Üks neist on „Eesti soost Soome-Wene kirjanik" A. Siwelgas-Olhowski, kes end esitleb ühe luuletusega, kahe nowelliga ja ühe katkega pikemast romaanist. Ja selle juures teeb enesele otse meeldiwat reklaami — wäljawõtetega Soome lehtedest. Kust meie rumeenlane selle Eesti soost Soome kirjaniku, kes Wene keeles kirjutab, kinni on püüdnud, jääb saladuseks.

Albumi wabaduse-laulik on A. Simon. Kust see uus poeet on tulnud, selgub kohe, kui leiame albumis autori pildi, mille all seisab: Esimene eestlane [illegible] kolonel A. Simon. See nimi seisab ühe artikli ja seitsme luuletuse all, on albumis [illegible] lagunenud. A. Simoni tugew külg on [illegible] terwitust — wabadusepäewale, Riigiwanemale, wabadusesõja kawalerridele, Soomele, Poolale, Leedule, Lätile, üldse kõigile, mis ette juhtub. Kui Siwelgas on ikkagi kirjanik, [illegible]

[illegible] Näiteks „Wabaduspäewa" pühendus algab järgmiste patentlikkude ridadega:

Küll imelikud Sinu kätetööd on, Looja —
Küll pakud meile külma (!), niiskust (!),
sooja (!)... —

Wõib weel kuidagi leppida, kui A. Simon pöördub mõnele ideele, wälisriigile jne. Ideed ei oska punastada ja wälisriigid waewalt loewad neid salme. Hoopis piinlikum on lugu, kui lugupeetud koloneli Pegasus [illegible] tegelane. Niisugune õnnetus on juhtunud meie riigiwanemale K. Pätsile, kellele [illegible] juubeli puhuks on esimene sõjakooli ülem ilmutanud järgmise wigase ja waimulageda maalwärsi:

Sünnipäewa puhul lubage soowida Teile
täna, —
Nüüd, kus on unenud hirmsa sõja kära
Õnne, et [illegible] Teile wiga,
Terwis oleks hea ja pikk eluiga.
Õnne, et korda kõik läheks [illegible],
Wankumata oleks Teie teod ja mõtted,
Et Kõigekõrgem juhiks Teie samme,
Jätkaks Teie tööle jõudu ja rammu.
Ja juhtides riiki Teie oleks kui kalju,
Mis murda ei [illegible] kuigi walju.

Kui eelwiimaks reas sõna „riigi" asemele panna [illegible] (juhtides wärtspoodi, omnibuse, kommunistide salariigi [illegible]), siis [illegible] absoluut igale juubilarile, [illegible] wõi weel tulewikus kawatseb seda teha.

[illegible] laastundmust awaldada.

H. R.

Au wabaduse eest langenulle! Korraldame nende kalmud ja püstitame mälestussammas!

Tallinnaſt.

Linna kinniswarade ümberhindamiſe juhtnöörid,

mis majanduſoſakonna poolt wälja töötatud, kinnitas majanduskomiſjon. Et kinniswarade ümberhindamiſeks palgakawa ehitustehniku koha peale ſündſat kandidaati weel leitud ei ole, lükkas komiſjon ſelle walimiſe weel nädalpäewiks edaſi.

Kehwematele rahwakihtidele ſauna kätteſaadawamaks tegemiſe küſimus

oli arutuſel linna hoolekandekomiſjoni reede õhtuſel koosolekul. Elawaid ja ägedaid poolt- ning wasturääkimiſi ſünnitas oſakonna ettepanek, et ſaunaſid ſeniſte kahe päewa aſemel kolm päewa nädalas kütma hakata ja et ſiis neljapäewiti ſaunahinnad ſeniſteſt poole odawamad oleksid. Juhtuwa kahju, mis neljapäewiti kütmiſeſt ſaunad tooma peaks, tajuks linnawalitſus.

Komiſjon jättis küſimuſe esialgſelt lahtiſeks, kohustades hoolekandeoſakonda weel enne ſaunapidajatega põhjalikumalt läbi rääkida ja kokkulepet ſaawutada.

Koſe Pirita jõele uus ſild.

Üks iluſamateſt paikadeſt Tallinna lähedal on Koſe mets ja ſelleſt läbi woolaw Pirita jõgi oma kaunite kallastega, kuid, kahjuks, puudub korralik läbipääs Koſe metſaſt üle Pirita jõe Lükatile, kus kaunid männid kaswamas liiwaſel maal. Senini oli Koſe metſa ja Lükati poolſe kalda ühendajaks wäikene jalgſild, mida läinud ſuwel mitmel korral ſuurweſi alla wiis. Wene walitſuſe ajal oli Koſel ka ſuurem hobustega ülekäigu ſild ehitatud, misſugune aga kuigi kaua ei püſinud ja mida weſi alla wiis. Nagu kuulda, olla Harju maakonnawalitſuſel kawatſus Koſele uut ſilda betooniſt ehitada. —its.

1725 tööta töölist registreeritud.

Samal ajal nõutakſe tööbörſelt 402 wabale kohale tööliſi.

Eile õhtuks oli linna tööbörſes 1725 tööta töölist registreeritud, nendeſt 1198 meeste- ja 627 naisterahwaſt.

Töönõudmiſi börſele hakkab wiimaſel ajal ka rohkem tulema. Nõnda ſaadeti reedel börſe poolt muuſeas 10 lukuſeppa raudtee peatehasteſſe tööle. Samal päewal nõudis raudtee üle 100 tööta tööliſe lumepuhastuſe töödele, lubades 160 marka päewas. Sinna töödele minna ſoowijaid oli aga mõni ükſik. Ka linn wõtab rohkemal arwul tööta tööliſi lumekaewamiſe töödele, makstes 180 marka päewas. Linn tarwitab tööliſi ka end. ſõjawäe kapſaaial, linna tapamaja taga, kaanali puhastustöödele, makstes mullatööde kantſüllaſt 1250 marka. Sinna töödele ſoowijaid aga ka tööta tööliste keskelt ei leidu, ſeſt wõida märjaks ſaada.

Laiaulatusliſed lumeweo talgud

keſtſid eilne päew ja öö läbi. Tugewa ja wahetpidamata lumeſao tagajärjel kippuſid tänawad läbipääſematu lumehangede alla jääma. Kuid tänaſeks wabaduspühaks oli tarwis läbipääſuks lumi ära wedada ja ſeepäraſt käſutati kõik weowoorimehed tegewuſesſe. Koorem koorma järele liikuſid pikad lumewoorid eilne päew läbi linnaſt wälja Baltiski maantee äärde ja mereäärde. Politſeiaiale ja muijale platſidele linna ſees keelati lumewedu ra, ſeſt on karta, et kewadel lume ſulamiſel platſide ümbruſe majade keldrikorrad lume alla jääwad.

Linnal oli eile lumeweoks 70 weowoorimeeſt palgatud, kellele päewapalgaks 700 mrk.

Waestearstide arwu ſuurendamiſe küſimus

jäi reedel linna hoolekandekomiſjonis arutuſele wõtmata, kuna ſee enne linna terwishoiukomiſjonis läbiwaatamiſele wõetakſe.

Waestelaste teine toitluspunkt ſeiſab ikka weel ſulutuna

ja üle 200 lapſe toitmine on takistatud ſellepäraſt, et Lastekaitſeühingul tarwilikud ruumid puuduwad. Koolivalitſus linnawalitſuſe poolt näidatud ruume toitluspunkti awamiſeks anda ei ſaanud.

Nüüd on Lastekaitſeühing uuesti linnawalitſuſele tungiwa palwega esinenud, et hädatarwiliku toitluspunkti kiires korras awamiſeks tarwiliſed ruumid end. Petſhi töömajaſt antaks.

Trammiliikumiſele ſuureks takistuſeks

on ſügaw lumi. Juba mõned päewad ſeiſab trammiliikumine Pärnu maantee liinil täielikult, kuid lumekaewamistööd on niikaugel, et täna ſeal ſiiski liikumine algab. Ka Narwa maantee liinil on liikumiſes katkendliſi waheaegaſid. Nõnda algas ſeal eile hommikul tegewus tunniliſe hiljaksjäämiſega.

Ülemiste järweſt jääwõtmiſe tähtaega poole kuu wõrra pikendada

lubas linna majanduskomiſjon A. Einpaulile, ſ. o. kuni märtſikuu keſkpaigani.

Autaſuks J. Prakſile 49-aastaſe linnateenistuſe eeſt

otſustas majanduskomiſjon linnawalitſuſele ette panna ühekordſe autaſu maksmiſeks 9 kuu palga ſuuruſes.

Linna ſöögiſaali elekter ſiſſe.

Majanduskomiſjon otſustas linna ſöögiſaali, mis eelſeiswa nädala ſees tegewuſt algab, ſeniſe gaaſiwalgustuſe aſemel elektri panna, ja määras ſelleks 50.000 marka.

Puuſülla weoſt linnaaſutustele ja teenijatele, mida J. Laane toimetab, otſustati, arwates 13. weebr., ſeniſe 200 marga aſemel 250 marka ſüllaſt maksta.

Pealinn wabariigi aastapäewadel.

Esimene aastapäew — 1919 a.

Tallinn, kui pealinn, kujunes loomulikult iſeſeiswuſe aastapäewa pühitſemiſe keſkkohaks. Nagu ſaatuſe tahtel oli meie wapper malewa ühes Soome wahwate abijõududega seks ajaks oma kangelastegudes nii kaugele jõudnud, et aastapäewa wõis pühitſeda iſeſeiswana kogu Eesti: Eesti wabariigi pind oli waenlaſe wägedeſt täies ulatuſes puhas.

Linnawolikogu piduliku koosolekul otſustati ühel häälel:

Iſeſeiswuſe aastapäewa mälestuſeks Tallinnas aſutada wiis wäikelaste makſuta warjupaika ja wiis makſuta lasteaeda ning käesolewa aasta eelarweſſe 125.000 marka üles wõtta.

Tallinna linna koolide kehwematele õpilastele abiandmiſeks igaaastaſeks abirahaks 5000 marka.

Kõige parema kirjatöö eeſt, mis Eesti wabanemiſe ja iſeſeiswaks ſaamiſe ajaloo üle lähema 10 a. jooksul kirjutatakſe, autaſuks 10.000 marka, mis 1928 a. autorile ühes protſentidega wäla makſetakſe ja Ed. Jürgens'i pildid raekoja ſaali üles panna. Samal päewal oli Eesti Punaſe Risti aſutamiskoosolek.

Teine aastapäew — 1920 a.

Kaitſewägede paraad Wabaduſplatſil oli õieti piduliku külje keſkpunktiks.

Linnawolikogu otſustas omal piduliku koosolekul ühemeelſelt: Eesti wabariigi iſeſeiswuſe wäljakuulutamiſe ja Wenemaaga rahu kättewõitmiſe mälestusmärgi loomiſeks aſutada ühes Eesti Punaſe Risti, „Ühistöö" ja „Eesti Muſt-Siniſe-Ristiga", oſaühiſus „Sanatoorium Kloostrimets", mille eesmärgiks on awada ja tegewuſes hoida ſanatooriumi ja muid terwisparanduſe ja -koſutuſe ettewõtteid Tallinna linna päralt olewas Kloostrimetſas. Määrata 50.000 marka ſelle oſaühiſuſe oſatähtede omandamiſeks. Sellele oſaühiſuſele tarwitamiſeks anda põliſe rendi aluſel „Lükati" ümbruſes tarwiline oſa maad. Selle maa eeſt iga aastas ſaadawaſt 100 rublaſt aſutada heategew kapitaal.

Linnawalitſuſele tehti ülesandeks, wõimalikult lähemal ajal esitada kawa, kuidas wabariigi Päästekomitee liikme, kadunud Jüri Wilmſi mälestuſt põliſeks teha, kas eri-ſtipendiumi loomiſel ehk mõnel muul teel. Jüri Wilmſi pilt oli ſelleks päewaks wolikogu ſaali üles pandud.

Kolmas aastapäew — 1921 a.

Paraadile Wabaduſplatſil järgnes pärjapanek wabaduſſõjas langenute haudadele. Sõnudes pärjalindi pealkirja „Kangelaſed, wõitluſes langedes lõite teie waba Eesti! Rahwas mälestab ja austab teid põlweſt põlwe!" — kandſid Tallinna Eesti ſeltſide ja organiſatſioonide keſkkomitee liikmed Eesti wabastajate hauale pärja.

Linnawolikogu piduliku koosolekul otſustati: 1) 100.000 marka Tallinnas aſutatawa wabaduſſõjas langenud ſõdurite mälestusmärgi korjanduſe heaks; 2) 400.000 marka krediiti wabaduſſõjas langenud ja wigastatud ſõdurite laste toetamiſeks.

Selleaegne iſeſeiſew ſotſ. Al. Janſen, ſeletas, et 24. weebr. Eestis ei ole mingiks rõõmustamiſe ega mälestamiſe wääriliſeks tähtpäewaks, rääkis „kodanliſeſt jõhkruſeſt" jne., kuni juhataja kolmanda hoiatuſe järele ſõnaõiguſe wõttis, mille peale Janſon oma rühmaga koosolekult lahkus.

Neljas aastapäew — 1922 a.

Päewa pühitſemiſe keſkkohaks oli wabaduſristide wäljajagamine kaitſewäe paraadil Wabaduſplatſil. Riigiwanema terwituskõne ajal wabaduſristide kawaleeridele lasti Harjuwärawa mäelt 21 aupauku ſuurtükkideſt. Jagati wabaduſristiſid umbes 350 kawaleerile.

Aastapäewa eel oli ſeltſkonnas tugew wool Wabaduſplatſil Peetri auſamba ja Wene turult Wene kujude kabeli kõrwaldamiſeks, mis aga alles hiljem teostati.

Wiies aastapäew — 1923 a

Päewa pühitſemine paraadiga jne. eelmiste aastate eeskujul. Eri iſeäraliſt põhjapanewat ei ſündinud. Peetri ſamba aluſe riismed olid weel kohal.

Kuues aastapäew — 1924 a.

Tänane päew on pealinnal wabaduſſõjas langenute kalmude kaunistamiſe tähe all. On ka wiimane aeg. Leidku ſee ſooja wastukõla kaaskodanikkude keſkel.

Tänastest annetustest kerkib wabadussõjas langenutele mälestusmärk!

Wabariigi aastapäew pealinnas.

Pühitſemiſe päewakord 24. weebruaril.

Pidulikud kooswiibimiſed kooliõpilastele.

Kell 9 hommikul.

„Estoonia" kontſertſaalis keſkkoolidele 3., 4. ja 5. klasſide õpilaſed. Kawas Riigiwanema kõne, wabaduſſõjas langenute mälestamine, laul „Ma kummardan ſind armuwägi" ja riigihümn. Esineb meeskwartett, ette kandes K. H. Hermanni „Isamaa ilu hoieldes", A. Läte „Kuldrannake" ja M. Hermanni „Wiimſe weretilgani" j. m.

Lõpuks A. Kaſemets orelil ühe pala ja „Tungla" ſegakoor kolme lauluga.

„Estoonia" teatriſaalis keſkkoolide 1. ja 2. klasſide õpilaſed. Kawas: Haridusministri kõne, realgümnaaſiumi orkester ja kurbmäng „Daani prints Hamlet" lühendatud kujul.

Draamateatris algkoolide 6. klasſi õpilaſed. Kawas koolinõunik Chr. Brülleri kõne, kommertsgümnaaſiumi orkester ja Aitſami näidend „Salmisto."

Tütarlaste kommertsgümnaaſiumis algkoolide 5. klasſi õpilaſed. Kawas: Direktor H. Baueri kõne, orkeſtri ettekanded, ilulugemiſed ja „Laulu lapſed" Tallinna oſakonna tütarlaste koor.

Raua tänawal uus linna 21. algkool — algkooli 5. klasſi õpilastele. Kawas: Awamiskõne koolijuhataja E. Martinſoni poolt, orkeſtri ettekanded, laulukoori ja ſoolo ettekanded, ilulugemine ja elawad pildid.

Poeglaste gümnaaſiumi turniſaalis ja ſpordiſeltſi „Kalewi" ſaalis algkoolide 4. klasſide õpilaſed. Esimeſes: kõne õpetaja H. Kuuſiku poolt, orkester, ſoolo, „Ilo" ſegakoori ettekanded, teiſes: kõne, õpet. J. Heimbergi poolt, orkester, „Tungla" lastekoori laulud.

Kõik pidustuſed algawad kell 9 hommikul.

Pidulik rongikäik paraadile.

Kell 11 e. l. „Estonia" eeſt.

Kell 11 enne lõunat koguwad kõik ſeltſkondliſed organiſatſioonid lippudega „Estoonia" juurde, kuſt muuſika ſaatel ja rahwawäelaſe juhatuſel paraadi platſile lähewad S.-Roosikrantſi ja Kaarli puiestee kaudu. Wabaduſplatſil näidatakſe korrapidaja ohwitſeri poolt kõigile kindlaksmääratud kohad kätte. Seltſid ſeiſawad ſkautide ja kadettidekooli wahel ſeljaga Jaani kiriku ja kommertskooli wastas. Kooliõpilaſed orkeſtriga Komandandi teel. Kell pool 12 waatab ſõjaminister kõik paraadiſt oſawõtjad üle ja ſõidab ſiis Riigiwanema järele.

Paraad.

Kell 12 lõunal Wabaduſplatſil.

Paraadiſt wõtawad oſa kaitſewäe oſad, wigastatud ſõjamehed, tuletõrjujad, kooliõpilaſed ja ſeltſid. Paigunemiſt korraldab linna komandant.

Kutſutud wõõrastele on kaks eraldatud paika määratud: 1) Wabaduſplatſi keſkel aſuwa aia ſees, — ſõjaministri kutſetega; 2) Kaarli kiriku puiesteel ſiſſepiiratud platſil — garniſoni ülema pääſetähtedega.

Paraadi juhatab Tallinna garniſoni ülem ja wõtab wastu Riigiwanem.

Pidulik kooswiibimine.

„Estoonias" kl. pool 2 p. l.

Peale paraadi wastuwõtmiſt Riigiwanema poolt, lahkuwad wäeoſad, tuletõrjujad ja koolid läbi Harju tänawa, Raekoja platſi jne. Seltſid lähewad läbi Harju tän., Müüriwahe jne. ja lähewad „Estoonia" poole, kus kell pool 2 kontſert-aktus algab.

Aktuſeſt wõtawad auwõõrastena oſa Riigiwanem, wabariigi walitſus, Riigikogu juhatus, Riigikogu wanematekogu, wälisriikide esitajad, linnawalitſus, linnawolikogu juhatus, Punaſe Risti peawalitſuſe esitajad, ewang.-lut., kreekakat., rooma-kat. ja juudi-uſu esitajad, ajalehtede esitajad ja ſeltſkondliste organiſatſioonide esitajad.

Aktus awatakſe linnapea poolt, kes külaliſi linna ja ſeltſkonna nimel terwitab. Sellele järgnewad Riigiwanema j. t. kõned.

Wabaduſſõjas langenute austamine ſünnib allegooriliſel teel, kusjuures kaks kõige kaunimat tütarlaſt — keſkkooli õpilaſt — ſaalis püſtitatud ja kaunistatud wabaduſristile loorberipärja panewad. Kõikidel wabaduſristi-kawaleeridel on waba ſiſſekäik aktuſele, pääſetäheks on rinnas kantaw rist.

Ilutulestus õhtul kella 7 9.

Õhtul kella 7—9 on linn pidulikult ilutules. Mitmed ſuurärid on teatanud, et nad oma äriſid ja waateaknaid iſeäraliſelt walgustada ja kaunistada tahawad, loodetawasti järgnewad ka teiſed nende eeskujule, kuna ſee juba äriliſe reklaami mõttes tähtis. Nii näit. kawatſeb „Kontſertaia" omanik ſuuremat tulewärki toime panna. Raekoja platſil pannakſe tulepannid põlema jne.

Tallinna tolliameti warjuküljed.

Meile kirjutatakſe:

Tallinna tolliametiſt ja ſeal walitſewateſt väärnähtusteſt on ajalehtedes palju kirjutatud ja neid on palju mida kirjutada ei jõua.

Praeguſel korral tahakſin kinni naelutada ſeda, kuidas ametnikud endale „ületundiſid" teewad.

Minu ees laual on mitmed Tallinna peatolliameti arwed, milledeſt näha, et näit. kui a.-l. N... tühjendab ſüſa Tallinna ſadamas lõuna tunnil kl. 11—12-ni ehk õhtul kl. 4 — on iga niiſuguſe tunni eeſt erataſu kirjutatud ühe ametnikule ja kolmele walwurile, kuna tegelikult ſüte tühjendamiſel laewa juures ainult üks walwur wiibib. Teeb laew mõndaſuguſt remonti, lõuna ehk õhtu tundidel — wõetakſe erataſu ületundide eeſt ühele ametnikule ja kahele walwurile. See on harilik kord. Teeb aga kümme laewa korraga ületundiſid, ja ſeda juhtub tihti, kui enam laewu ſadamas, — ſaawad need ametnikud ja walwurid kümnekordſelt ületunni taſu. Edaſi, wõetakſe laewa wastu ehk lastakſe wälja ehk öö tundidel — jälle ületundiſid ühele ametnikule ja kolmele walwurile, kuna laewade jaoskonna walwurid ometi kolmes wahetuſes töötawad ja ametnikke — ſeitſe iſikut on — ſeda niiſamuti teha wõiksid. Teistes riigi aſutustes niiſugustel kordadel ületundiſid ei nõuta ega wõeta, näituſeks piiripolitſei, kes ka laewu wastu wõtmas ja wälja laſkmas peawad käima ja käiwad.

Tuleb aga laewal täita ehk tühjendada wäljaspool Tallinna wanaſadamat, näit. Böckeri tehaſe ſadamas, — ſiis tuleb peale ſõidukulude, mis laewa adresſaati poolt otſe taſutakſe — weel päewa wõi komandeerimisrahaſid maksta.

Ilma pikema ſeletuſeta näeb lugeja, et tolliametnikkudel ſellega „ſuur erataſu" tuleb laewaomaniku kulul, mis tema mitte õigustatud ſaama pole. Wõrrelge, — laewaomanik praeguſel kriiſi ajal teeb äärmuſi pingutuſi, et laewu pankroti eeſt hoida — tuleb aga ſel ſamal ajal paraleelſelt kunstliſelt tehtud ületundiſid tolliametnikkudele maksta ja ſeda ſel ajal, kui Tallinna ſadamas 3—4 laewa opereeriwad.

Uus tolliſeaduſtik § 67, lubab küll erataſu ületunni tööde eeſt ſel määral, mis rahaminister kinnitanud. Kui niiſugune määrus wälja antud on, ſiis peaks hr. rahaminister ſelle kohe rewideerimiſe alla wõtma ja ületundiſid ainult neile lubama, kes tegelikult töö juures on. Laewade wastuwõtmiſel ja wäljalaſkmiſel, kus ametnikud kolme wahetuſega töötawad ja remondi tööde juures — erataſu mitte lubada, ſeſt wastaſel korral wõiksid politſeinikud, walwajad ametkondades jne. erataſu nõuda. Ja tolliamet peaks arwetega esinema laewa adresſaatile mitte hiljem kui nädala jooksul, aga mitte 3—4 kuud peale laewa wäljaſõitu, nii kuidas praegu praktiſeeritakſe, kuſt adresſaatil lõpuarwed ammu tehtud ja omanikule ära ſaadetud. **K.**

Eesti wabaduſſõjas langenud õpetajad- ja õpilaſed-ſõdurid Tallinna koolideſt.

Õpetajad: Elli Jõeleht, Gustaw Jürgenſon, Theofil Lukk, Johannes Mirka ja Anton Õunapuu.

Õpilaſed: Poeglaste humanitaargümnaaſiumiſt: Gunnar Ambroſius, Raoul Kallismaa, Hugo Läänemets, Hans Püüs, Nikolai Reinok, Heinrich Weltmann ja Artur Wiikmann.

Poeglaste realgümnaaſiumiſt: Gunnar Dobka, Eugen Seeberg ja Artur Siſaſk.

Tehnika ühisgümnaaſiumiſt: Johannes Tõnniſſon.

Poeglaste kaubanduskooliſt: Walter Traufs.

Ühisgümnaaſiumiſt: Karl Wart ja Stein.

Westholmi eragümnaaſiumiſt: Richard Ende ja Johannes Kokla.

Põllutöö keſkkooliſt: Johannes Koger, Oskar Tammjärw, Kriſtjan Treiberg ja Harald Triegel.

Dulce et decorum est pro patria mori.

Südalinna ilutulestamiſe eeltööd iſeſeiswuſe pühaks

algaſid juba eile. Sõjaministeeriumi hoone Pagari tänawal ja mõned teiſed walitſusaſutuste hooned kaunistati päewakohaste märkidega ja ümbritſedi elektrilampidega. Waateakende ja majade kaunistamiſele ſüdalinnas aſuti oſalt ka juba eile ja wõib loota, et täna õhtul pealinn ilutulestuſes ſärab.

Uue koolimaja ſaalis.

Linna 21. algkooli uue maja ſaal Raua tänawal on üheks wastawamaks ruumiks pidude korraldamiſeks kõigiſt kohalisteſt koolimajadeſt. Awar, kaunis parkettpõrandaga, 600 isteplatſiga ja nägusa ſiſſeſeadega ſaal, hea walgustuſega näitelawa. Selleſt ſiis ſee ſuur tormijooks wäljaſtpoolt pidukorraldajate poolt ſaali üürimiſeks.

Kooli hoolekogu ei näe aga mitte heameelega liig ſagedaid piduſid koolimajas, eriti terwishoiu waatekohalt. Esialgul on ſaal ära antud: homme õpilaste pidulikuks kooswiibimiſeks, nädala päraſt, 2. märtſil Willem Reimani mälestamiſe koosolek, karskusſeltſi „Idee" korraldusel, 9. märtſil kooli oma hoolekogu pidu kehwemate õpilaste toetamiſeks, 23. märtſil 1. õhtu algkooli pidule ja 24.—25. aprillil wõimlemisõpetajate kongresſile.

Seltsme ehitusühi
majadesſe juba ela
hooneid katuſe all.

Pealinnas walitſewa korte
otstarbel aſutati riigi- ja mitr
kui ka eraiſikute poolt rida ühin
oma liikmeid elukorteritega wa

Linna poolt anti kergendat
tuskrundid, mis ſent ſuuremalt
ſeiſid, ja nii algas ſeal majade
ning kogukondliſe ehituslaenu t

Laenu ſaamiſe lootuſel palu
iſikut linnawalitſuſelt luba ja
ehitamiſeks ning esitaſid ühtla
tuskomiſjonile kinnitamiſeks.
nitati aasta jooksul üldſe 500
ſuurem oſa neiſt on praegu ra
tamata. Tallinnale lubatud
ſuutnud kõiki ſoowijaid rahuld
mitme ehitusühingu uute e
kawatſuſed ſelle olukorra taga
ta, kuna ſuurem oſa ſiiski oſali
praegu teostamiſel on.

Nii ehitab ehitusühing „Om
tänawa piirkonda kahte kahek
les üks juba pooleli walmis,
res alles ſeinu püstitatakſe.
eneſes uus 3—4-toaliſt korter
le wiimiſt takistawad külmad
ſe õpetajatele. Ühingu liikme
õpetajad.

Suurema maa-ala omandas
ühing „Kodu" Tondi piirkonnas
res. Ühingu poolt on tähendat
kahekordſet maja ehitatud, mille
täielikult walmis ja elanikud
kawatſeb ühing weel 4 elumaja
kawatſuſe teostamiſt takistab r

Ehituſel olewad majad on
ehitusplaani järele walmistatu
misſaamiſel kaunis nägusaks
jad piiratakſe wäikeste puu-
kuna tarwilikud kõrwalhooned
tatakſe ning pukkadeſt aedadega

Sinnaſamasſe Järwe jaam
eraiſikuteſt koosſeiſew ühing „O
kordſet ühe perekonna jaoks mä
ſuguſed alles ehituſel on. Ehit
arwatawasti käesolewa aasta

Pelgulinnas ehitab eraiſiku
„Oma kolle" 4—5 ühekordſet

Paul Pinna palub „Rah
maksuſt waba

Paul Pinna algatuſel ja „
wiidi ellu „Rahwaaia" nime a
rahwale odawahinnaliſi etendus
dawaks teha ja wõimalikku ajaw
oli mõeldud ſuwiſe hooajaga le
õhus, kuid ſuwe jooksul näitas
rahwateater tarwilik ja nõueta
kogu, ühes tehniliſe perſonaaliga
mitte nelja tuule peale laiali
jätkata talwehoones. Platſi hin
— 60 mk., 2. pl. — 40 mk. ja
Nende hindade järele mängita
etendus laupäewal ja pühapäew
(3 päewa) ainult üldhinnaliſe
iga iste üks kõik kus, 30 marka
ükſki kino.

Teater on kutſutud ka „Eõd
andma: umbes kaks korda kuus.

Nüüd palutakſe linnawalitſu
aiale" wastu tulla, ſeda Eesti
wõtta ja ſeega ka tulewikus
wabastada. Koosſeiſus on ain
näitlejad, kellede olemaſolu,
maksuſt ära ripub. Ühtlaſi p
waaia" ſaatus küſimuſele tuleb
tuſt ümber muuta „Rahwateat
nimetud ſelleſt tingimuſeſt, et
nult aias mängida.

Tallinna linnava
tea
et lund on lu
Baltiski maan
telliskiwi wab
wale linna wa

Pärnu—Tallinna Kitſar
OS
kinniſel wõistluspa
telefoni posta, läbimõõt 18
22

Pakkumiſed, mis waru
kinnistes pitſeeritud ümbri
postid" ära anda Raudteewali

Hinnad üles anda tü.i
raudtee jaamades ehk linn ä

Tehniliſed tingimuſed n
ja Distantſi ülemate juures
jaamas.

rkib waba-
estusmärki

ealinnas.

uaril.

ndi teel. Kell pool 12 waatab
raadiſt oſawõtjad üle ja ſõidab
ele.

Paraad.

unal Wabadusplatſil.

oja kaitſewäe oſad, wigastatud
nd, kooliõpilaſed ja ſeltſid. Pai-
inna komandant.
ele on kaks eraldatud paika
dusplatſi keskel aſuwa aia ſees,
tega; 2) Kaarli kiriku puiesteel
— karniſoni ülema pääſetähte-

Tallinna karniſoni ülem ja wä-
em.

kooswiibimine.

as" kl. pool 2 p. l.

stumõtmiſt Riigiwanema poolt,
uletõrjujad ja koolid läbi Har-
platſi jne. Seltſid lähewad läbi
ahe jne. ja lähewad „Estoonia"
2 kontſert-aktus algab.
auwõõrastena oſa Riigiwanem,
Riigikogu juhatus, Riigikogu
sriikide eſitajad, linnawalitſus,
us, Punaſe Riſti peawalitſuſe
, kreekakat., rooma-kat. ja juu-
ehtede eſitajad ja ſeltskondliſte
ajad.
linnapea poolt, kes külaliſi linna
terwitab. Sellele järgnewad Rii-
d.
ngenute austamine ſünnib alle-
ures kaks kõige kaunimat tütar-
laſt — ſaalis püstitatud ja kau-
istile loorberipärja panewad.
sti-kawaleeridel on waba ſisſe-
äheks on rinnas kantaw riſt.

tus õhtul kella 7 9.

on linn pidulikult ilutules.
teatanud, et nad oma äriſid ja
iſelt walgustada ja kaunistada
sti järgnewad ka teiſed nende
juba äriliſe reklaami mõttes täh-
tſeb „Kontſertaia" omanik ſuure-
e panna. Raekoja platſil pannak-
a jne.

dusſõjas langenud
a õpilaſed-ſõdurid
nna koolideſt.

Zöcleh:, Gustaw Jürgenſon, Theo-
Mirka ja Anton Ounapuu.
leste humanitaargümnaaſiumiſt:
, Raoul Kallismaa, Hugo Lääne-
Nikolai Reinok, Heinrich Wekt-
ikmann.
gümnaaſiumiſt: Gunnar Dokka,
Artur Siſask.
mnaaſiumiſt: Johannes Tõnnis-

nduskooliſt: Walter Traws.
iiſt: Karl Wart ja Stein.
ümnaaſiumiſt: Richard Ende ja

oliſt: Johannes Koger, Oskar
n Treiberg ja Harald Triegel.
corum est pro patria mori.

tööde juures — eratasu mitte
aiel korral wõikſid politſeini-
amerkondades jne. eratasu
amet peaks arwetega eſinema
ile mitte hiljem kui nädala
tte 3—4 kuud peale laewa
kuidas praegu praktiſeeritakſe,
lõpuarwed ammu tehtud ja
aadetud. K.

ilutulestamiſe eel
ſeiswuſe pühaks

le. Sõjaminiſteeriumi hoone
ja mõned teiſed walitſuſaſu-
uniſtati päewakohaste märki-
ſedi elektrilampidega. Waate-
de kaunistamiſele ſüdalinnas
uba eile ja wõib loota, et täna
utulestuſes ſärab.

e koolimaja ſaalis.

kooli uue maja ſaal Raua täna-
stamawaks ruumiks pidude korral-
kohaliſteſt koolimajadeſt. Awar,
andaga, 600 isteplatſiga ja nägu-
al, hea walgustuſega näitelawa.
ur tormijooks wäljaſtpoolt pidu-
ſaali üüriмiſeks.
i ei näe aga mitte heameelega
ſid koolimajas, eriti terwishoiu
lgul on ſaal ära antud: homme
s kooswiibimiſeks, nädala päraſt,
n Reimani mälestamiſe koosolek,
" korraldusel, 9. märtſil kooli oma
hwemate õpilaste toetamiſeks, 23.
lgkooli pidule ja 24.—25. aprillil
e kongresſile.

Pealinn ehitab.

Seitsme ehitusühingu poolt ehituſel 28 maja. Ükſikutesſe majadesſe juba elama aſutud. Suurem oſa ehituſel olewaid hooneid katuſe all. Tööde lõpule wiimiſt takistawad külmad ilmad.

Pealinnas walitſewa korterikriiſi lahendamiſe otstarbel aſutati riigi- ja mitme teiſe ametiaſutuſe kui ka eraiſikute poolt rida ühinguid, kelle ülesandeks oma liikmeid elukorteritega warustada.

Linna poolt anti kergendatud tingimustel ehituskrundid, mis ſeni ſuuremalt oſalt kaſutamata ſeiſid, ja nii algas ſeal majade püstitamine, riikliſe ning kogukondliſe ehituslaenu toetuſel.

Laenu ſaamiſe lootuſel paluſid ka mõniſada eraiſikut linnawalitſuſelt luba ja kruntiſid elumajade ehitamiſeks ning eſitaſid ühtlaſi ehitusplaanid ehituskomisjonile kinnitamiſeks. Komisjoni poolt kinnitati aasta jooksul üldſe 500 ehitusplaani, kuid ſuurem oſa neiſt on praegu rahapuuduſe tõttu teostamata. Tallinnale lubatud riikline ehituslaen ei ſuutnud kõiki ſoowijaid rahuldada. Muuſeas on ka mitme ehitusühingu uute elumajade püstitamiſe kawatſuſed ſelle olukorra tagajärjel oſalt teostamata, kuna ſuurem oſa ſiiski oſaliſelt juba teostatud ehk praegu teostamiſel on.

Nii ehitab ehitusühing „Oma maja" Weerenni tänawa piirkonda kahte kahekordſet kiwimaja, milleſt üks juba poolell walmis, kuna teiſe maja juures alles ſeinu püstitatakſe. Kumbki maja mahutab eneſes kuus 3—4-toaliſt korterit. Ehitustööde lõpule wiimiſt takistawad külmad ilmad. Maja ehitatakſe õpetajatele. Ühingu liikmeteks on peaasjalikult õpetajad.

Suurema maa-ala omandas raudteelaste ehitusühing „Kodu" Tondi piirkonnas, Järwe jaama juures. Ühingu poolt on tähendatud krundile ſeni 10 kahekordſet maja ehitatud, milleſt kaks maja juba täieliſkult walmis ja elanikud ſees. Sinnaſamasſe kawatſeb ühing weel 4 elumaja juurde ehitada, kuid kawatſuſe teostamiſt takistab rahapuudus.

Ehituſel olewad majad on ſeal kõik üheſuguſe ehitusplaani järele walmistatud ja töötawad walmisſaamiſel kaunis näguſaks koguks kujuneda. Majad piiratakſe wäikeste puu- ja juurewiljaaedadega, kuna tarwilikud kõrwalhooned krundi ſiſeküige aſetatakſe ning pukkadeſt aedadega piiratakſe.

Sinnaſamasſe Järwe jaama läheduſſe ehitab eraiſikuteſt koosſeiſew ühing „Oma maja" 5 ühekordſet ühe perekonna jaoks määratud elumaja, misſuguſed alles ehituſel on. Ehitustööd wilakſe lõpule arwatawasti käesolewa aasta kewadel.

Pelgulinnas ehitab eraiſikuteſt koosnew ühing „Oma kolle" 4—5 ühekordſet puumaja Oskari ja Telliskiwi tän. piirkonda. Ehitatawateſt majadeſt on kaks täielikult walmis ja elanikud ſees, kuna kaks maja alles ehituſel on. Wiimaſed on juba katuſe all. Praegu on käimas ſeal ſiſemiſed ehitustööd.

Sinnaſamasſe ehitab ehitusühing „Üürnik" 3 kahe perekonna maja. Silma torkab ſiinſete uute elumajade juures teraw lahkuminek ehitusplaanides. Suurema kahekordſe maja naabruſes ſeiſab ühekordne, mis eſimeſeſt tuntawalt madalam, ſelle juures aga ſtiiliſelt palju näguſam, kui eſimene. Ka ühekordſed majad lähewad ehitusplaanide pooleſt ükſteiſeſt lahku. Tänawa äärde ehitatud majade taga on kaunis ſuur plats tühi, kuhu nähtawasti mitmeſuguſed kõrwalhooned ehitatakſe. Sinna ongi juba mõned hoone alusmüürid ehitatud.

Wastandiks mõnele teiſele linnajaole, kujuneb linna Politſeiaed näguſamaks linnajaoks, wiimaſt lubawad oletada praegu ſeal ehituſel olewad, kui ka juba walmisſaanud hooned, mis oma ſuuruſe, kui ka wälimuſe pooleſt tõesti ſuurlinna ehitustele wastawad.

Suurema algkoolihoone naabruſſe ehitab praegu riigi- ja omawalitſusteenijate ehitusühing „Ametniku kodu" ja postiametnikkude ühing „Kodu" wiiekordſet telliskiwi maja, kuhu aſetatakſe eſimesſe 20 ja teisſe 12 korterit. Tähendatud hooned ſaid juba ſügiſel katuſe alla ja praegu teostatakſe ſeal ſiſemiſi ehitustöid.

Sama ehitas politſeiaia äärſele oſale ſõjawäelasteſt koosnew ühing „Unitas" wiiekordſe elumaja; hoone juures jätkatakſe praegu töid. Hoonesſe mahutatakſe 20 kolmetoaliſt ja 2 kahetoaliſt, kokku 22 korterit.

Samal ajal, kui ühingute poolt ehitatawad majad, ükſikutel ehituskruntidel enam-wähem ühelaadiliſteks kujunewad, ei ſaa ſeda eraiſikute poolt ehituſel olewate hoonete kohta öelda.

Nii ehitatakſe Graniidi tänawa äärde rea iſikute poolt praegu 5—7 elumaja, kuid wiimane kui üks erinewad ükſteiſeſt oma ehitusplaanide pooleſt. Ühel pool tänawa äärel on püstitatud kaks telliskiwi hoonet, nendeſt üks neljakordne, kuna teine ſelle naabruſes ühekordne manſardkorraga. Samal ajal püstitatakſe tänawa teiſele äärele plaanide pooleſt ükſteiſeſt erinewaid puumaju.

Üldſe ulatab ühingute poolt püstituſel olewate hoonete arw praegu 28 elumaja peale.

Paul Pinna palub „Rahwaaeda" lõbustusmakſuſt wabastada.

Paul Pinna algatuſel ja „Lootuſe" ſeltſi toetuſel wiidi ellu „Rahwaaia" nime all — rahwateater, mis rahwale odawahinnaliſi etenduſi wõimaldas kättesaadawaks teha ja mõiſtlikku ajawiidet pakkuda. Esmalt oli mõeldud ſuwiſe hooajaga leppida — aias, wabas õhus, kuid ſuwe jooksul näitas tegewus, et niiſugune rahwateater tarwilik ja nõuetaw. Et ka näitlejate kogu, ühes tehniliſe perſonaaliga 30 inimeſeni, jälle mitte nelja tuule peale laiali lasta, juleti tegewuſt jätkata talwehoones. Platſi hinnad: looſhid ja 1. pl. — 60 mk., 2. pl. — 40 mk. ja üldine — 25 marka. Nende hindade järele mängitakſe neljapäewal — eſietendus laupäewal ja pühapäewal, kuna äripäewadel (3 päewa) ainult üldhinnaliſed etenduſed, milledel iga iste üks kõik kus, 30 marka makſab. Odawam kui ükski kino.

Teater on kutſutud ka „Sõdurite kodule" etenduſi andma: umbes kaks korda kuus.

Nüüd palutakſe linnawalitſuſt toetawalt „Rahwaaiale" wastu tulla, ſeda Eesti teatrite nimekirja wõtta ja ſeega ka tulewikus teatrit lõbustusmakſuſt wabastada. Koosſeiſus on ainult Eesti elukutſeliſed näitlejad, kellede olemasolu, teatri alal, nimetatud makſuſt ära ripub. Ühtlaſi palutakſe, et kui „Rahwaaia" ſaatus küſimuſele tuleb — „Rahwaaia" nimetuſt ümber muuta „Rahwateatriks". „Rahwaaed" oli nimetud ſelleſt tingimuſeſt, et mõeldud oli esmalt ainult aias mängida.

Teater ja muuſika.

„Estoonia" teater.

Täna wabariigi 6. aastapäewa pühitſemiſe puhul kell 9 hommikul „Hamlet" koolidele. Õhtul kell pool 8 piduetenduſeks Meyerbeeri ooper wiies waatuses „Hugenotid". Abonementkaardid mitte makſwad. Pääſetähed kõigile ſaadawal. Homme „Demobiliſeeritud perekonnaiſa".

„Estoonia" kontſertſaal.

Täna wabariigi 6. aastapäewa pühitſemiſe puhul kell 9 hommikul koolidele härra Riigiwanema kõne järgnewa kotſerdiga. Kell pool 2 lõunal pidulik aktus. Kell 8 õhtul pidukontſert, ſoliſtide prl. O. Tiideberg, hr. Zoltan v. Waſarhelyi, hr. P. Laja ja „Tungla" ſegakoor — hr. Th. Wettiku juhatuſel, „Rahwaülikooli" ſegakoor hr. H. Roosmani juhatuſel, oſawõttel.

Draamateater.

Täna, wabariigi aastapäewal, M. Aitam'i ajalooline näidend neljas waatuſes „Salmisto", mis päewakohaſe palana peaks huwitama kõiki.

„Rahwaaed".

Täna „Haſemanni tütred". Rahwatükk 4 waat. Algus kell pool 3 p. l. Õhtul, Ameerika naljamäng 3 waat. „Bobby! räägi tõtt!!" Bobby oſas Paul Pinna. 2. linnawalimiseelne tſeremoniaal. Kümme elawat nukku. Algus kell 8 õhtul. Büroo.

Kõige odawamalt ostate
Teie meester. ſärke, pükſa, kraeſid, rinnaeſiſeid, manſhette, kaelaſidemeid, ſokke, trakſe ja igaſugu pudu- ja riidekaupaſid.
N. Teiſenroth'i kaupluſeſt
Wiru tän. nr. 10. Wiru tän. nr. 10.

Sport.

Rahwuswaheliſed maadluswõiſtluſed „Kalewis".

Oſawõtjaid 50.

Täna algawad „Kalewi" korralduſel ſeltſi ruumides rahwuswaheliſed maadluswõiſtluſed. Wäljaſtpoolt kodumaad wõtawad oſa 3 lätlaſt: Polis, Rone ja Kreews. Üles antud on 50 oſawõtjat. Eſialgul tõotawad wõiſtluſed õige huwitawaks kujuneda, peaasjalikult paarid lätlastega. Wõiſtluſed algawad kell 7 ja jätkuwad homme õhtul.

Olümpiaadi märgi müük edeneb hästi.

Spordi keskliidu poolt müügile lastud olümpiaadi märgi müük edeneb hästi. Huwi märgi wastu on ſuur. Sisſetulek läheb olümpiaadi fondi ſuurendamiſeks. 5000 walmistatud märki loodetakſe kiires korras läbi müüa.

Märgid on walmistatud pronksiſt ja makſawad 50 marka.

Tallinna keskkoolide eſiwõiſtluſed kiiruiſutamiſes

jäid 22. weebr. pidamata ſuure lume tõttu. Nüüd kui ilm lubab, peetakſe wõiſtluſed ära 24. weebr. kell 10 hommikul ühes E. S. S. „Kalewi" omawaheliste kiiruiſutamiſe wõiſtlustega „Kalewi" jääwäljal. Wõiſtlejaid palutakſe kell pool 10 kohale ilmuda.

Jääpalli wõiſtluste turniiris kohtawad 24. weebr. ſ. a. kell pool 2 W. S. „Spordi" jääwäljal ühisgümnaaſium — kommerts-kaubandus kooliga.

25. weebr. ſ. a. kell 10 hommikul E. S. S. „Kalewi" wäljal 1. reaalkool — poeglaste humanitaargümnaaſiumiga.

Wirumaa tõstewõiſtluſed Narwas.

Wõiſtluſed peeti „Wõitleja" ruumes 16. ja 17. ſkp. Wõiſtlusteſt wõttis oſa 11 iſikut „Wõitlejaſt" ja „Abergiſt", kuna wäljaſtpoolt wõiſtluſt R. Noormägi ja Wold. Noormägi.

Rahwa oſawõtt wõiſtlusteſt oli wäga nõrk — waewalt paarkümmend makſuliſt waatlejat.

Wõiſtlustel tuli teiſtkordſele kaitſemiſele läinud aastal „Wõitleja" ſpordioſakonna poolt wäljapandud ſeltſidewaheline rändaw auhind, mille eſimeſt korda omandas wäljapanija oſakond. Ka nüüd wõitis ta teiſtkordſel kaitſmiſel auhinna jäädawaks.

Wõiſtluste tagajärjed olid:

Sulgkaalus:

Iwanow (Wõitl.) 257 kilogr. (ilma kahe käega ſurumiſeta).

Schütt (W.) 254,5 kg.

R. Noormägi (Tall. Kalew) 241 kg. (ilma ühe käega rebimiſeta).

Kergekaalus:

W. Noormägi (W.) 414 kg.

Prokin (W.) 301,5 kg.

Suuſter (Aberg) 273,5 kg.

Keskkaalus:

Janter (W.) 331,5 kg

Körbe (Ab.) 318,5 kg.

Leewo (Ab.) 262,5 kg. (ilma kahe käega rebimiſeta).

Raskekaalus:

Jalakas (W.) 351 kgr.

Laewaſõidu teated.

Eile tulid ſadamasſe Eesti aur. „Sakala" kiwiſütega Inglismaalt, Saksa aur. „Will. Ruſs" ülejäänud kaubaga Hangöſt, jäälõhkuja „Taſuja" abil. Wälja läks Soome aurik „Posſeidon".

Kohus.

Raudteewaras.

8. now. öõſel ſõitis Anna Kombalewskaja reiſijaterongiga Tallinnaſt Walka. Magama heites pani oma kohwri ülemiſe riiuli peale. Hiljem nägi, et tundmata iſik tema kohwri kõrwale magama heitnud. Woldi jaamas üles ärgates märkas K., et tema kohwer ühes ſeesolewa kraamiga, 20.000 marga wäärtuſes, ära warastatud. Politſeil läks 9. now. korda waraſt Kaarepere jaamas tabada, kelle juureſt kartong leiti, mida K. omaks tunnustas. Selgus, et waras oli Aleksander Pilper. 21. ſkp. oli tema ſüüteoaſi rahukogus arutuſel. Süüalune tunnistas end ſüüdi, teinud ſeda aineliſe puuduſe tõttu. Kohus karistas Pilpert, kui ennem juba warguſe eeſt karistatud, wangiroodu heitmiſega 3½ aastaks, ära wõttes kõiki iſeäraliſi õiguſi ja eesõiguſi. gi.

Kaiswaras rinnalastekodus.

Ida Seppal warastati 25.—29. mai wahel l. a., Kaagewere mõiſas rinnalastekodu ruumides lukustatud kapiſt walewõtme abil kleit 4000 marga wäärtuſes. Kahtlus langes Johanna Kaha peale, kes ſüü üles tunnistas. Ta on juba mitu korda warguſe eeſt karistatud, õiguste kaotuſega

21. ſkp. mõistis rahukogu Johanna-Helene Kaha üheks aastaks türmi, ära wõttes kõiki iſeäraliſi õiguſi ja eesõiguſi. gi.

Õnnetuſed ja kuritööd.

Kaſimata toidupood.

22. ſkp. tehti protokollid Klaaſingi tän. 13, Lutri tän. 14 ja Rooſi tän. 2 toidualuete kaupluste omanikkude peale mustuſe päraſt poeruumides.

Julm lapſepiinamine.

Sügiſel andis Juuli Wilkmann oma 7-aastaſe poja Johanneſe Harku walda Muraste aſunduſſe Woldemar Lauri tallu karjaſeks. Nüüd ſaid politſeiwõimud kaudſel teel teada, et peremees ja perenaine karjaſega metſikult ümber käia, kusjuures lapſe Saadud andmete järele wõeti poiſikene arstliſele järelwaatuſele, ning nüüd ſelgus, et lapſe keha on pekſu tagajärjel üleni armidega kaetud ning jalad külmawõetud.

Poiſikeſe ſeletuſe järele on Laurid temaga käiſe tooremalt ümber käinud, peale pekſu, mis alaliſelt ſaanud, on teda muude abinõudega, nagu paljajalu lume peale ſeismapanemiſega ning ſõrmede rotilõkſu wahele panemiſega piinatud. Poiſikene paigutati haigemajja ning aſi anti kohtuwõimudele edaſi.

Perenaiſe jutustuſe järele on tema poiſikeſt ſellepäraſt piinanud, et wiimane on oma lõhtu täiteks ilma tema teadmata liha wõtnud ja ära ſöönud.

Sulutud teemaja.

Üleeile tehti protokoll S.-Tartu maant. 40 teemaja pidaja Johannes Kuumanni peale, kes teemajas, mis linnawalitſuſe poolt ſulutud, omawoliliſelt edaſi kaupleb.

Tallinna börſe kurſiſedel.

23. weebruaril 1924 a.

Waluuta:	Tehtud.	Ostjad.	Müüjad.
1 dollar	—	378.50	379.50
1 naelſterling	—	1630	1637
1 biljon Saksa riigimk	—	—	85.—
100 Soome marka	—	944	954
100 Rootſi krooni	—	9850	9950
100 Taani krooni	—	5950	6050
100 Prantſuſe franki	—	1600	1650
100 Hollandi guldenit	—	14150	14250
1 lat	—	71.75	73.25
100 Tſheho-Slow. kr.	—	1035	1115
1 Kuldrubla	—	133	—
100 Itaalia liiri	—	1630	1680
100 Helweetſia franki	—	6575	6625
100 Norra krooni	—	—	—

Eesti wabariigi wõidulaen: oſtjad 97 — müüjad 110.

Wastutaw toimetaja T. Tomp.
Wäljaandja: Kirjastusühisus „Waba Maa".

Tallinna linnawalitſ. ehitusoſakond
teatab,
et lund on lubatud wedada
Baltiski maanteele „Baltika"
telliskiwi wabriku wastasolewale linna wabale maa alale.

Pärnu—Tallinna Kitſaroopaliſe Raudtee walitſus
ostab
kinniſel wõiſtluspakkumiſel männipuuſt
telefoni posta, läbimõõt 18 ſm., pikkus 8½ m. 1000 tk.
„ „ „ 22 ſm., „ 10½ m. 33 „
Pakkumiſed, mis warustud 20-marg. tempelmargiga, kinnistes pitſeeritud ümbrikkudes pealkirja all „Telefoni postid" ära anda Raudteewalitſusſe, Pärnus, 10. märtſiks ſ. a.
Hinnad üles anda tüki eeſt franco Pärnu—Tallinna raudtee jaamades ehk liini ääres.
Tehniliſed tingimiſed näha Raudteewalitſuſes, Pärnus, ja Distantſi ülemate juures Mõiſaküla ja Tallinna Sadama jaamas.
Raudteewalitſus.

Kabineti- wõi kontoriruumid
ühes ootetoaga südalinnas äraanda.
Küsida „Kuldalast", Kuninga tänaw nr. 4.

Merejõudude ſtaabi Tehnika oſakond
ostab kinniſel kirjalikul wähempakkumiſel 10. märtſil ſ. a.
weekindlaid telefoniaparaate.
Wähempakkumiſe ja ostu tingimiſed on ſaadawal oſakonna kantſeleis, Sadamas, U. Hollandi tänawſiſeläik põõrſilla juures).
Pakkumiſeks nõuetaw tagatis Mrk. 20.000.—

Müüakse
häid kuiwi põletispuid, 1 arsin pikad, ka suuremal arwul. Kased 2700 ja 2500 mk., lepad 2300 mk. ja segapuud 2000 mk. süld.
Küsida Narwa mnt. nr. 9, telef. 7—97.

Piirsalu masinatarwitajate ühisuse likwideerimise komisjon teatab sellega, et 2. märtsil s. a. k. 12 l.
enampakkumisel
saab müüdud ühisuse päralt olew Ruston-Proktor 10 H. P. töötamiseks korras lokomobiil ja kõiksugune põllumajandusline inwentaar ja masinad, sealjuures ka ärapõlenud wilja peksu masina osad, rattad ja raud. Enampakkumine saab olema Piirsalu mõisas, üle Risti jaama, kus ka nimetatud inwentaar asub. Likwideerimise komisjon.

Wabriku suurendamise tõttu müüakse wähe töötanud, täiesti korras olew ratasteta 50 hobuse jõuline firma Lanz'i
lokomobiil.
Järele küsida Firma A. & M. Univer'ilt Tartus, Meltsiweski tän. 40/42, telefon 349.

„Waba Maa"
üksikuid numbrid on ſaadawal kõigis raudteejaamas. —

Lasteraamatuid
ostke
kõige kasulikumalt
„WABA MAA"
kontorist
Harju tän. nr. 43

Raamatukogudele
on kõigekaſulikum
— ostukoht —
„Waba Maa" kontor
Harju tän. nr. 43.
kus Eesti ja Wene uuem kirjandus ſaadawal. —

Eesti kaubalaewastiku mehaanikute ühingu aasta peakoosolek

saab peetud pühapäewal, 16. märtsil s. a. kell 2 päewal ühingu ruumes, Laenu pangamaja all, Suur Karja tän. 18, uks F-11. (Teateid annab ja maksusid wõtab wastu laekahoidja, Kopli tän. 20-a, k. 2, äripäewadel 16—18).

JUHATUS.

Eesti selts „Estonia“

laupäewal, 1. märtsil 1924. a. „Estonia“ saalides

Wastla ball-maskeraad.

Daame palutakse ilmuda kostüümes ehk wähemalt näokattes, härrasid kostüümes ehk balli-ülikondes. Demaskeerimine pole sunduslik. Kontsertsaalis õhtukohased ettekanded. Wõõrastele osawõtt wõimalik ainult seltsiliikmete isiklikul wõi kirjalikul soowitusel.

Pääsetähed daamidele ja seltsiliikmetele a 200 mrk. ja wõõrastele — härradele a 300 marka saadawal teatri kontoris 28. ja 29. weebr. ning 1. märts. kella 10—2 päewal

Algus kell 10 õhtul. Lõpp kell 3 öösel.

Juhatus.

SAKALA PANGA korraline peakoosolek

peetakſe ära pühapäewal, 26. märtſil 1923. a. kell 11 e. l. Wiljandis, panga ruumides. Loſſi uul. nr. 15.

Päewakord:

1. Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walimine
2. 1923. a. aruanne.
3. Puhtakaſu jaotamine.
4. 1924. a. eelarwe.
5. Walimiſed.
6. Ettepanekud ja läbirääkimiſed.

Märkus: 1) Ei peaks tähendatud koosolekul põhikirja § 48 ettenähtud arw aktſiaid eſitatud olema, ſiis peetakſe järgmine koosolek ſealſamas ja ſamal kella ajal, pühapäewal, 30. märtſil ſ. a. missugune koosolek põhikirja § 48 põhjal otſuswõimuline on eſitatud aktſiate arwu peale waatamata.

2) Peakoosolekuſt oſawõtmiſe õiguſe ſaamiſeks peawad nimeta aktſiate omanikud wähemalt 7 päewa enne koosolekut oma aktſiad ette panema panga juhatuſele, kelle kätte nad kuni koosoleku lõpuni jääwad. Nimeliste aktſiate omanikkudelt ei nõuta aktſiate ettenäitamiſt, kuid hääleõigus koosolekul on ainult nendel, kelle nimele aktſiad panga raamatutesſe hiljemalt 7 päewa enne koosolekut on kirjutatud. Aktſiate aſemel wõib ette panna aktſiate hoiu — ehk pandikwiitungid, mis wälja antud rahaaſutuste poolt, mis walitſuſe poolt kinnitatud põhikirja järele töötawad.

Estoonia teater.

Pühapäewal, 24. weebruaril kell ½8 õhtul

Wabariigi VI aastapäewal pidulikul etenduſel

Eſimeſt korda Eſimeſt korda

„Hugenotid“

Giacomo Meyerbeeri ooper 5 waatuſes.

Eſietenduste abonnement kaardid ei ole makſwad.

— —

Esmaspäewal, 25. weebruaril kell ½8 õhtul

„Demobiliſeeritud perekonnaiſa“

Milli Mallika perekonnakomöödia 3 waat.

— —

Teiſipäewal, 26. weebruaril **Eſietendus**

„Hugenotid“

Giacomo Meyerbeeri ooperi 5 waatuſes.

Eſietenduste abonnement kaartid makſwad.

Draamateater.

Pühapäewal, 24. weebruari

VI Eesti iſeſeiswuſe päewal

Eſietenduſeks: M. Aitſam'a

„Salmisto“

Ajalooline näidend 4 waat. 5 pildis.

Algus kell ½8 õhtul.

Harilikkudele hindadele, 125—15 mar. a. on juure liiatud 20% wabadusſõjas langenute mälestusſamba heaks.

Wabadusristi kawaleridele on reſerweeritud 50 maksuta kohta. — Kohti wõib kinni panna teatri kaſſas igapäew kuni etenduſe päewa kl. 1-ni.

Piletiſaamiſt õigustab wabadusriſt rinnal.

Dr. T. Ojakäär.

Siſehaiguste eriarst

Kõnet. 9—11 ja ½4—½6.

Liiwalaia tänaw 34.

— Kõnetraat 28-64. —

Estoonia kontsertsaal.

Wabariigi iseseiswuse VI. aastapäewa puhul

Pühapäewal, 24. weebruaril

Pidulik kontsert.

KAASTEGEWAD:

pr. **O. Tildeberg** (sopran), hr. **Zoltan v. Wasarhelyi** (wiiul), hr. **P. Laja** (orel), „Tungla“ segakoor hra **Th. Wellkü** juhatusel ja Tallinna Rahwaülikooli seltsi segakoor hra **H. Roosmanni** juhatusel.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähed 250—50 mrk.

Eesti Kunstnikkude Rühm.

Balti riikidewaheline kubistide esimene

kunstinäitus

Provintsiaal Muuseumis

Kohtu tän. 6. Awatud 23. weebr. — 9. märtsini 1924 igapäew kella 10—5. Pääsetähed 50 m., õpilastele 25 mrk., gruppides 10 mrk, inimese pealt.

Saksa teater.

Esmaspäewal, 25. weebruar

Parun **R. Keyſerlingk'i** mälestuſeks näitemäng

„Die da unten ſitzen“

baron R. Keyſerlingk'i näitemäng 3 waatuſes.

Kogu ſiſſetulekuſt läheb Dr med. **Karl Bergſtiftung'i** heaks.

Algus kell 8 õhtul.

Eelteade.

Reedel, 29. weebruaril

„Nordiſche Heerfahrt“

G. Ibſen'i näitemäng 3 waat

Algus kell 8 õhtul.

Rahwaaed.

Juht Paul Pinna.

Pühapäewal, 24. weebruaril

VI Eesti iſeſeiswuſe päewal

Päewane etendus

Puhas ſiſſetulek läheb langenute kangelaste h. k. k. h. ja m. ſ. p. komitee heaks.

„Haſemanni tütred“

Rahwatükk 4 waatuſes.

Anton Haſemanni oſas **K. Triipus.**

Algus kell ½3 päewal.

Piletitehind: iga plats 40 mrk.

Wabaduſe risti kangelastel waba ſiſſepääs.

Kaſſa awat. kella ½2 p. l.

— —

Õhtul.

I.

„Bobby, räägi tõtt!“

Ameerika naljamäng 3 waat.

Bobby“ oſas Paul Pinna.

II.

„Linnawalimiſeelne tſeremoniaal“

Kümme elawat nukku.

Algus kell 8 õhtul.

Tants.

Kaſſa awat. kella ½7 p. l.

Muuſika algus kell 7 p. l.

Wene teater.

Direktor A. W. Bronikow.

Talſa teatri ruumides.

Pühapäewal, 24. weebruaril

Päewane lasteetendus

„Стенька Растрепка“

Lõbus muinasjutt — nali lastele 3 waat.

Algus kell 3 päewal.

Platſide hinnad 150—30 mk.

Oſa ſiſſetulekuſt läheb raskelthaigete ſõjapõgenejate awitamiſe komiteele.

Joiees teepuhwet. Serpentiinid. Lastemängud.

Waheaegadel looſitakſe wälja **Nukke.**

— —

Teiſipäewal, 26. weebruaril

Õhtune rahwaetendus

E. T. Schiharewa ja W. J. Lihatſchewi oſawõttel

Дитя любви

A. Bataili draama 4 w.

Algus kell 8 õhtl.

Platſide hinnad 150—30 mrk

— —

Eelteade.

Neljapäewal, 28. weebr. ſ. a

Õhtune rahwaetendus

W. J. Lihatſchewi oſawõttel

„Фарисей“

(Мораль пани Дульской).

Tragi-farſs G. Sapolsky 3 w

— —

Pühapäewal, 2. märtſil

W. J. Lihatſchewi oſawõttel

„Двѣ сиротки“

A. Denneri melodraama.

— —

Reedel 7. märtſil.

A. Tolstowi tragöödia

„Царь Өеодоръ Іоанновичъ“

Piletid müüakſe.

Kaarli kirikus

26. weebruaril kell 7 õht.

4.

Oreli-õhtu.

Solist hra **Zwetkow.**

Orelil hra **Lüdig.**

EESKAWAS: Bach'i, Händel'i Mändelson'i ja Reinbergeri helitööd.

Pääsetähed a 25, 50, 75 mk. Õpilastele 10 mk. saadawal kiriku ukse juures.

Teater „Kirew Mokk“

Narwa mnt. 13.

Kõnetr. 19-67.

Täna, 24. weebruaril ſ. a.

Wiimane päew

Näitlejate

J. W. Palm'i ja **P. P. Kill'i** wõõrusetenduſed:

„Romantikerid“

Roſtan'i operett 1 waatuſes

„Korſett“

Maſurkewitſchi nali 1 waat

„Kolmekeſi“

Bentowina üllatus 1 waat.

„Kohwikus“

J. P. W. pildike.

Diwertiſſement:

Petrogradi teatri näitleja J. A. Wolkonskaja ja ſolisti dambral P. Iwanowa oſawõttel.

Algus kell 5, 7 ja 9 õht.

— —

Eelteade:

28. weebruaril on näitleja ja reſhiſööri

W. N. Wladimirowi tulu-õhtu.

Ettewalmistuſel Geischa Jones'i operett 3 waat.

Piletid müügil kella 12—2 päewal ja kella 6 õhtul.

Dr. M. Kolomoitsew

Eriala: **naha- ja suguhaigused.**

Kõnetunnid: meestele 10—1 ja 4—½7, naistele 1—2 ja 7—8 õhtul.

Wiru tänaw nr. 6. Tel. 17-40

Dr. A. Leppik.

Silmahaigused

Walk, Wäike Sepa t. 2

Silmaarſt Dr. N. Genſs

wõtab wastu kella 8—11 ja 3—½6 p. l.

Harju tän. nr. 45, krt 7.

Maſſeerija Roſalie Beipmann.

W. Karja tän. 3, k. 2.

Kõnet.: kella 11—12 ja 4—6.

Palwekirju

kõigis asjus kirjutatakse Lai tän. 12, adw. kontoris.

Kahekordſet

raamatupidamist

kõikide ſüſteemide järele, kaubandusrehkenduſt ja kirjawahetuſt õpetatakſe põhjalikult lühiſe ajaga. Lähem. teat. ſaab Jul. Kühle kontoris, Wanaturg 6 (Wiru t. 2)

Metſatöölised

ja ka

wedajad

saawad pikema aja peale tööd Tselluloosi wabriku metsades. Lähemad teated: A. Bachfeldt, Kehra jaamas.

Teadaanne

Hooaja kauba osade wäljamüük ainult

4 odawat päewa.

Teisipäewal, 26-dal weebruaril

Kesknädalal, 27-dal weebruaril

Neljapäewal, 28-dal weebruaril

Reedel, 29-dal weebruaril

Müügile tulewad

kindad kübarad mütsid särgid kaelasidemed, sukad, sokid, taskurätikud jne.

Spetsiaal kinda-, mütsi- ja meesterahwa pesu kauplus

„JOCKEY CLUB“

Wiru tän. nr. 1. Kõnetr. 21-10.

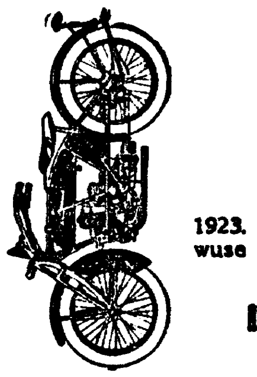

A·J·S MOOTORRATTAD

1923. a. Jaan. — Sept. — 673 auhinda ja karikat wastupidawuse ja kiiruse rekordi eest. **1924. aasta mudelid.** —

Hinnad wäljaspool wõistlust.

Ainuesitaja Eesti ja Lätimaa jaoks: **Otto Eggers,**

Tallinn, Harju tän. 29. Kõnetr.: 16-73

EESTI PANK

Osakonnad kõigis maakonna linnades.

Aktiva Arwete seis 31. detsembril 1923 a. Passiva

Aktiva		Passiva	
Kassa:		Põhikapitaal . .	250.000.000,—
a) pangatähed	464.783.900.—	Tagawara kapitaal	72.283.136.—
b) riigi kassatäh. wahetusr. jne.	600 255.696.50	Amortisatsiooni kapitaal . .	2 666.787.50
Wäärtpaberid . .	60.576.146.—	Pangatähed . .	2.250 000.000.—
Wäliswaluuta . .	362.093.324,50	Riigikassa . . .	2.100.426.176.—
Laenud wäliswaluutas . . .	296.465.454.—	Hoiusummad . .	1.553.199.056.76
Diskont. wekslid	1.650.889.599.—	Wäljamaa koresp. „Nostro“ . .	34.269.952.—
Konto-korrent arwed . . .	2.576.407.174.50	Korresp. wäliswaluuta „Loro“	33.468.574.—
Garantiide ja akkred. laenud	660 213.995.—	Korresp. „Loro“ .	9.808.775.—
Wäljamaa korresp. „Nostro“ . .	314 327.148.50	Garantiid . . .	589.175 853.—
Korresp. „Nostro“	4 634 129.—	Akkreditiiwid . .	79. 39.223 —
Korresp. wäliswaluuta „Loro“	260.227.217.—	Osakonnad . .	379.348.842.24
Korresp. „Loro“.	7.106.185.—	Mitmesugused arwed. . . .	97.683 113.—
Osakonnad . .	379.348 842.24	1923 a. puhaskasu	238.103.913.74
Mitmesugused arwed. . . .	52 344 591.—		
	7.689.673.402.24		7.689.673.402 24

Wäärtused depoos	459.372,474.02
Inkasso dokumendid . . .	346.414.200.59

JUHATUS.

Pank toimetab kõiki panga operatsioone kodu- ja wäljamaal.

Üldiselt kõigeparem. peetud Ameerika

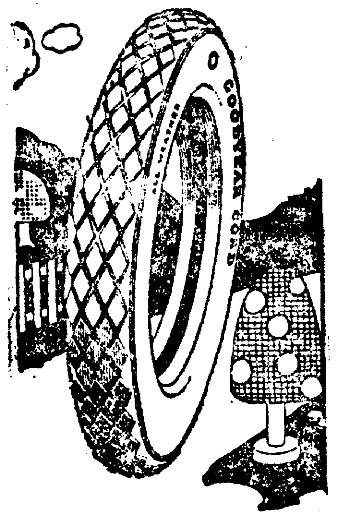

GOODYEAR CORD

auto peal- ja sisekummid on nüüd paremad ja odawamad kui iialgi enne. Neid soowitab omast ladust kõikides mõõtudes

Tallinnas, S. Tatari t 1. Hans Winnal. Telefon 3-42, 3-72.

Ilus

krunt

müüa, Türi alewis. Suurus 1700 □ ſülda. Teateid ſaab Tallinnas, Laulupidu tän. 22, krt. 14.

Soowin osta

magamistoa ja ſöögitoa mööblit. Pak. kirjalikult Magaſini tän. 6, krt. 3.

Johanſon.

Kõige paremaid

kompwekka

ſoowitab J. Minnem,

Harju tän. 30.

Trükitööstuse oſaühiſus „Waba Maa“ trükk.